

De Ster

Februari 1985
85ste jaargang
Nummer 1

De Ster

Februari 1985
85ste jaargang
Nummer 1

Officiële Nederlandstalige uitgave van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen.
De in deze publicatie afgedrukte artikelen werden overgenomen uit de tijdschriften „Ensign“, „New Era“ en „Friend“

Eerste Presidium:
Spencer W. Kimball
Marion G. Romney
Gordon B. Hinckley

Raad der Twaalf:
Ezra Taft Benson, Howard W. Hunter,
Thomas S. Monson, Boyd K. Packer,
Marvin J. Ashton, Bruce R. McConkie,
L. Tom Perry, David B. Haight,
James E. Faust, Neal A. Maxwell,
Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks

Adviseurs: Carlos E. Asay, Rex D. Pinegar,
George P. Lee, James M. Paramore

Redacteur: Carlos E. Asay

Director of Church Magazines: Wayne B. Lynn

International Magazines:
Zakelijk redacteur: Larry A. Hiller
Adjunct-redacteur: David Mitchell
Kinderster: Lois Richardson
Vormgeving: Mary A. Hodson

Inhoudsopgave

- 1 Kinderen van God, *president Marion G. Romney*
- 6 Doordringen in het Boek van Mormon: Deel 1, *John L. Sorenson*
- 19 Het jeugdwerk: een kracht ten goede, *Dwan J. Young*
- 21 „God heeft ons niet gegeven een geest van lafhartigheid“,
President Gordon B. Hinckley
- 25 Ouderling Russell M. Nelson: Het toepassen van goddelijke wetten,
Marvin K. Gardner
- 30 Een kroonverkenner in een fles, *Craig J. Smith*
- 32 Hoe evangeliewaarden het gevoel van eigenwaarde in het huwelijk
versterken, *Terry R. Baker*
- 35 Zuivere gedachten, *een rein leven, bisschop H. Burke Peterson*
- 40 Mijn zusje, een zending en ik, *Tory C. Anderson*
- 48 Vliegtuig verongelukt, *Steven R. Affleck*
- 51 Hoe het er nu uitziet
- 57 Mijn huisbezoekburen, *Nonie Gilbert*

KINDERSTER

- 1 Van een vis
- 2 De jagers, *Alma J. Yates*
- 6 Als we ouder worden gaan we op onze ouders lijken, *Pat Graham*
- 8 Voor de grap

International Magazines
PCPM Reg. 901

© 1985 by the Corporation of the President
of The Church of Jesus Christ
of Latter-day Saints.

All rights reserved.

De Ster

Vertaling en nieuwsredactie:
Henri J. A. Tenthof van Noorden,
Kerkelijk Vertaalbureau,
Parkstraat 38, NL-3581 PL Utrecht

Uitgever:
Kirche Jesu Christi der Heiligen
der Letzten Tage, Porthstraße 5-7,
D-6000 Frankfurt am Main 50.

Jaarabonnement:
Fl. 23,10 storten op Citibank Amsterdam,
rekeningnummer 266041434,
De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen
der Laatste Dagen.
Bfr. 420 storten op Citibank Antwerpen,
rekeningnummer 570-0157-600-33,
De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen
der Laatste Dagen.
USA en Canada (niet per luchtpost): \$ 10,00

Printed by Production Center Frankfurt,
Federal Republic of Germany

PB MA 0540 DU

Op de omslag: Een in 1979 geschilderde aquarel van de tempel te Kirtland, vlak na zijn voltooiing in 1836, van de schilder Al Rounds uit Utah. Een driedelige fotoserie, die in dit nummer begint, toont hoe de historische monumenten van de kerk er momenteel uitzien.

Kinderen van God

President Marion G. Romney
Eerste Raadgever in het Eerste Presidium

Deze boodschap is ontleend aan een toespraak gehouden op 28 februari 1976.

Er gaan vele gedachten door mij heen wanneer ik de woorden overdenk van het lied „Ik ben een kind van God“:

*Ik ben een kind van God,
Door Hem op aard' gebracht.
Hij heeft mij met een veilig thuis,
Met ouders lief bedacht.
Ik ben een kind van God,
Toch voel ik mij heel klein;
Begrijpen wil ik heel zijn plan,
Een voorbeeld allen zijn.
Ik ben een kind van God,
Hij geeft mij toch zo veel,
Als ik maar leer zijn wil te doen,
Wordt zaligheid mijn deel.*

Koor:

*Leid mij, help mij, blij dichtbij mij,
Vraag ik hun steeds weer,
Leer mij al wat ik moet doen,
Dat ik tot Hem wederkeer.
(Zing maar mee, B-76.)*

Toen Naomi Randall de woorden van dit prachtige lied schreef, luidde de laatste zin: „Leer me al wat ik moet weten.“ Toen president Spencer W. Kimball dit las, stelde hij voor *weten* te veranderen in „doen“, dat ik tot Hem wederkeer“.

De gedachte achter dit lied, dat „ik een kind van God ben“, is niet nieuw.

In zijn beroemde toespraak voor de Areopagus, verkondigde Paulus de Atheners, dat „wij . . . van zijn geslacht (zijn)“ (Hand. 17:28.) In deze tijd, in de openbaring die is opgetekend in afdeling 76 van Leer en Verbonden, zei de profeet Joseph Smith „dat de bewoners (van de werelden) Gode gewonnen zonen en dochteren zijn“ (vers 24).

Ik heb me vaak afgevraagd waar wij aan denken wanneer we die eenvoudige uitspraak doen: „Ik ben een kind van God.“ Het is duidelijk dat dit niet betekent dat God de Vader is van ons tastbare, fysieke lichaam, want wij weten dat dit is voortgekomen uit onze aardse ouders.

Wat bedoelen we dan eigenlijk wanneer we zingen of zeggen: „Ik ben een kind van God“? Om deze vraag te beantwoorden, moeten we eerst begrijpen dat de Heer aan de profeet Joseph Smith openbaarde dat wij mensen een ziel zijn; dat wil zeggen, wij zijn *tweeledige* wezens. Een menselijke ziel bestaat uit twee delen, ofwel twee lichamen: een geestelijk lichaam en een stoffelijk lichaam.

Het was de Heer zelf die zei: „En de geest en het lichaam vormen de ziel van de mens.“ (LV 88:15.) Het is dus onze geest en niet ons stoffelijk lichaam, die uit God „geboren“ is.

In het Boek van Mormon vinden we een beschrijving van de gedaante en de aard van een geest die nog geen stoffelijk lichaam ontvangen had. Deze verklaring, die in het boek Ether staat, is volgens mij een van de meest dramatische verhalen, ofwel waarheden, die in de Schriften te vinden zijn.

Zoals we weten, werden de broeder van Jared en zijn metgezellen door de Heer weggeleid van de toren van Babel. Toen zij bij de zee kwamen, kregen ze van de Heer de opdracht die over te steken . . . En dus bouwden ze acht schepen. Toen ze op een gegeven moment klaar waren om te vertrekken, zaten ze met het probleem dat het binnenin de vaartuigen aardedonker zou zijn, daar die volkomen dicht waren. Bijgevolg bad de broeder van Jared, een van de gelovigste mannen die ooit heeft geleefd, of de Heer hem licht wilde geven. Het antwoord van de Heer luidde: „Wat wil je eigenlijk dat Ik daaraan doe?“

Dus ging de broeder van Jared heen en smolt zestien kleine stenen uit een rots. Hij bracht ze naar de berg toe — en het ontroert me altijd wanneer ik denk aan deze man, moederziel alleen op de berg met zijn zestien steentjes — en hij vroeg de Heer ze aan te raken en lichtgevend te maken, waarna ze in de vaartuigen zouden worden gelegd.

De broeder van Jared had zo'n groot geloof, dat „de Here zijn hand uitstrekte, en de stenen één voor één aanraakte. En de sluijer werd van voor de ogen van de broeder van Jared weggenomen, en hij zag de vinger des Heren; en deze was gelijk de vinger van een mens, gelijk vlees en bloed; en de broeder van Jared viel neder voor de Heer, want hij werd door vrees bevangen.

En de Here zag, dat de broeder van Jared ter aarde was gevallen; en de Here sprak tot hem: Sta op, waarom zijt gij nedergevallen?

En hij zeide tot de Heer: Ik zag de vinger des Heren, en vreesde, dat Hij mij zou slaan; want ik wist niet, dat de Here vlees en bloed had.

En de Here zeide tot hem: Wegens uw geloof hebt gij gezien, dat Ik vlees en bloed op Mij zal nemen; en nimmer is er een mens tot Mij gekomen met zulk buitengewoon groot geloof, zoals gij; want als dit niet zo was geweest, hadt gij Mijn vinger niet kunnen zien. Hebt gij meer dan dit gezien?

En hij antwoordde: Neen Here — nu

tonde de broeder van Jared meer moed — „toon Uzelf aan mij.

En de Here zeide tot hem: Geloofst gij de woorden, die Ik zal spreken?

En hij antwoordde: Ja, Here, ik weet, dat Gij de waarheid spreekt, want Gij zijt een God van waarheid en kunt niet liegen.

En ziet, toen hij deze woorden had gezegd, vertoende de Here Zich aan hem, en zeide: Omdat gij deze dingen weet, zijt gij verlost van de val; daarom zijt gij in Mijn tegenwoordigheid teruggebracht; daarom vertoon Ik Mij aan u.

Zie, Ik ben het, Die sedert de grondlegging der wereld was bereid om Mijn volk te verlossen.”

Nu vond deze gebeurtenis plaats ongeveer 2200 jaar voordat Maria in Bethlehem aan Christus het leven schonk. Toch stond de Heer daar op die berg met de broeder van Jared en zei: „Zie, Ik ben Jezus Christus . . . In Mij zal het genese mensdom, namelijk zij, die in Mijn naam zullen geloven, licht hebben, en wel voor eeuwig; en zij zullen Mijn zonen en Mijn dochteren worden.

En nimmer heb Ik mij getoond aan de mens, die Ik heb geschapen, want nimmer heeft de mens in Mij geloofd, zoals gij.”

En hier krijgen we een beschrijving van hoe een geest eruit ziet:

„Ziet gij, dat gij zijt geschapen naar Mijn eigen beeld?”

De Heer vestigde de aandacht van deze grote profet op het feit dat zijn geest — de niet met een stoffelijk lichaam beklede geest van Jezus Christus — in het beeld was van het lichaam van deze man, de broeder van Jared: „Ziet gij, dat gij zijt geschapen naar Mijn eigen beeld? Ja, alle menschen werden in den beginne naar Mijn eigen beeld geschapen.

Zie, dit lichaam, dat gij nu aanschouwt, is het lichaam van mijn geest; en de mens heb Ik geschapen naar het lichaam van Mijn geest; en zoals Ik er voor u in de geest uitzie, zal Ik aan Mijn volk in het vlees verschijnen.” (Ether 2:25; 3:1-16.)

Eén van de grootste waarheden van dit verslag is het duidelijke begrip dat wij ontvangen van wie wij waren als voorsterfelijke kinderen van God. Wij waren individuen met een vrije wil en een naam vóór wij op aarde geboren werden.

In het verslag van een van zijn visioenen heeft Abraham ons nog meer won-

derbaarlijke gegevens verschaft over ons bestaan als kinderen van God.

„De Here nu had aan mij, Abraham, de intelligenties getoond die waren georganiseerd, eer de wereld was; en onder al dezen waren er velen der edelen en groten;

En God zag deze zielen, dat zij goed waren; en Hij stond te midden van hen en zeide: Dezen zal Ik tot Mijn regeerders maken, want Hij stond te midden van hen die geesten waren.”

Uen ik waren daarbij, evenals alle andere geestelijke kinderen van God, onze Vader, die bestemd waren om op deze aarde te komen wonen.

„En er stond Eén in hun midden (te midden van die geesten), die gelijk God was (en dat was natuurlijk de Zaligmaker), en Hij zeide tot hen die bij Hem waren: Wij zullen nederdalen, want er is ruimte daar.” Zij keken in de ruimte naar waar de aarde nu is, en de Heer Jezus zei: „Wij zullen nederdalen, want er is ruimte daar, en wij zullen van deze stoffen nemen, en wij zullen een aarde maken waarop dezen (de geestelijke kinderen van God) kunnen wonen;

En (we zullen iets met hen doen:) wij zullen hen hiermee beproeven om te zien of zij alles zullen doen wat de Here, hun God, hun ook zal gebieden.

En aan die hun eerste staat (de geestelijke staat waarin wij ons toen bevonden) behouden, zal meer worden gegeven; en zij die hun eerste staat niet behouden, zullen geen heerlijkheid ontvangen in hetzelfde koninkrijk met hen die wel hun eerste staat behouden; en op het hoofd van die hun tweede staat (deze staat waarin wij ons nu bevinden, dit stoffelijke bestaan) behouden, zal voor eeuwig heerlijkheid vermeerderd worden.” (Abr. 3:22-26.)

Uit deze tekst leren wij, dat we met een bepaald doel naar de aarde zouden komen, om te worden beproefd, om te zien of we bereid waren alles te doen wat de Heer ons opdraagt.

Bij onze geboorte op deze aarde als menselijke ziel, komt onze geest — die geboren is uit God — in ons lichaam, dat geboren is uit onze aardse ouders; en bij de dood worden de geest en het lichaam gescheiden. Meer is de dood niet: een scheiding van lichaam en geest. Het lichaam keert mettertijd terug tot het stof der aarde, terwijl de geest terugkeert tot de geestenwereld.

Bij onze opstanding betreft de geest opnieuw het lichaam en worden wij

wederom een ziel, waarna geest en lichaam nooit meer van elkaar gescheiden zullen zijn. „En de opstanding uit de doden is de verlossing van de ziel.” (LV 88:16.)

Aldus leren we uit deze aanhalingen uit de Schriften over de drie fasen van ons bestaan als kinderen van God. Abraham noemt ieder van deze fasen een „staat,;” wij hebben de voorsterfelijke staat gehad, waar wij als geestelijke kinderen van God leefden; wij maken nu onze sterfelijke staat op aarde mee; en in de toekomst zullen wij meemaken dat lichaam en geest door middel van de opstanding herenigd worden tot een staat van onsterfelijkheid.

U herinnert zich hoe Abraham vertelde dat de Heer in de geestenwereld beloofde dat „aan hun die hun eerste staat behouden, meer zal worden gegeven . . . en op het hoofd van die hun tweede staat behouden, zal voor eeuwig heerlijkheid vermeerderd worden.”

Wij weten dat wij onze eerste staat behouden hebben, daar wij ons inderdaad hier in de sterfelijke bevinden, en door ons lichaam te ontvangen, is ons meer gegeven. Wij weten ook dat het evangelie ons leert hoe wij deze, onze tweede staat, moeten behouden, opdat in het leven hierna, onze derde staat, „voor eeuwig heerlijkheid op ons hoofd vermeerderd wordt”.

Niemand op aarde — behalve zij die lid zijn van deze kerk — weet wat wij weten over deze geweldige, eeuwige waarheden in verband met onze identiteit. Wij treffen het buitengewoon te mogen weten wie we zijn, waar we vandaan zijn gekomen, waarom we hier zijn en waar we heen kunnen gaan. En wat van groot belang is: wij weten hoe te komen waar we heen willen. Wat een geluk te weten terwijl we in de sterfelijke verkeren hoe belangrijk ons gedrag hier op aarde is.

Getukkig hebben we ook vele andere waarheden ontvangen met betrekking tot hetgeen wij kunnen worden. Wij weten dat de Heer het evangelie in het allereerste begin aan Adam openbaarde en dat Hij het ook in iedere daaropvolgende bedeling heeft openbaarde.

Wij weten dat de satan zich onder de nakomelingen van Adam befand nadat deze hun verteld had over het aan hem geopenbaarde evangelie. De satan zei: „Geloofst het niet. En (voor het merendeel) geloofden zij het niet.” (Zie Moz. 5:13.)

Wij weten dat tussen de tijd van Adam en de zondvloed Henoch een stad bouwde met bewoners die hoorden en aanvaardden wat ook wij weten. Deze mensen leefden dusdanig, dat de stad van Henoch van de aarde werd genomen, terwijl de afvallige naties zich bezighielden met goddeloosheid, oorlog en bloedvergieten.

Wij weten dat Noach kennis had van het evangelie, en dat andere profeten tussen Henoch en Noach het evangelie onderwezen. Wij weten dat de mensen het evangelie verwierpen, totdat de Heer een zondvloed stuurde om de aarde van goddeloosheid te reinigen om de geesten die daarna kwamen de kans te geven opnieuw te beginnen.

Wij weten van Abraham en de rechtvaardigen die sindsdien hebben geleefd. Wij weten van de bediening van Jezus Christus — hoe Hij in het midden des tijds kwam, het evangelie onderwees, en het grote offer bracht dat de opstanding teweegbrengt en de middelen waardoor wij van onze persoonlijke zonden gereinigd kunnen worden, op voorwaarden van bekering en een rechtvaardig leven.

Wij weten van de Jaredieten en de Nephieten.

Wij weten dat wij in de laatste bedeling leven. Wij weten dat de Zaligmaker weer zal komen en de aarde van ongerechtigheid zal reinigen.

Wij weten ook van de drie graden van heerlijkheid: de drie typen sterfelijke zielen die in de opstanding voort zullen komen; de celestiaalen, de terrestriale en de testaliaalen.

Over de opstanding heeft de Heer te geven de profeet Joseph Smith gezegd:

„Nu, voorwaar zeg Ik u, dat door de verlossing, die voor u is bereid (dat wil zeggen de verzoening van Christus), de opstanding uit de doden is teweeggebracht . . .

En de opstanding uit de doden is de verlossing van de ziel.

En de verlossing van de ziel is door Hem (Jezus Christus), Die alle dingen levend maakt, in Wiens boezem het besloten is, dat de armen en ootmoedigen het aardrijk zullen beërven.

Daarom moet de aarde noodzakelijkwijze (door het verwijderen) van alle onreinheid worden geheiligd, opdat ze voor de celestiale heerlijkheid moge worden gereedgemaakt.”

Dat is de bestemming van deze aarde. Ze is niet alleen geschapen om door

ons te worden bewoond tijdens ons sterfelijk leven, maar ook als eeuwige woonplaats voor hen die de celestiale heerlijkheid verdienen.

„Want nadat de aarde aan het doel van haar schepping heeft beantwoord (over de aarde sprekend als de woonplaats van de sterfelijke mens), zal ze met heerlijkheid worden gekroond, namelijk met de tegenwoordigheid van God, de Vader;

Opdat de lichamen, die tot het celestiale koninkrijk behoren, de aarde voor eeuwig mogen bezitten; want deze werd voor dit doel gemaakt en geschapen, en voor dit doel worden zij geheiligd.

En zij, die niet worden geheiligd door de wet, die Ik u heb gegeven, namelijk

de wet van Christus, moeten een ander koninkrijk beërven, namelijk een terrestriaal koninkrijk, of een testaliaal koninkrijk.

Want hij, die niet in staat is de wet van een celestiaal koninkrijk na te komen (en dat is het evangelie van Jezus Christus), kan geen celestiale heerlijkheid verdragen.

En hij, die de wet van een terrestriaal koninkrijk niet kan nakomen, kan geen terrestriale heerlijkheid verdragen.

En hij, die de wet van een testaliaal koninkrijk niet kan nakomen, kan geen testaliale heerlijkheid verdragen; daarom is hij niet geschikt voor een koninkrijk van heerlijkheid. Daarom moet hij zich aan een koninkrijk onderwerpen, dat geen rijk van heerlijkheid is.”

Suggesties voor huisonderwijzers

Enkele belangrijke punten die u gedgewenst bij uw huisonderwijs kunt gebruiken.

1. Ons sterfelijk lichaam is de nakomeling van onze aardse vader en moeder, terwijl onze geest de nakomeling is van onze Hemelse Vader. „En de geest en het lichaam vormen de ziel van de mens.”

2. Als geestelijke kinderen van God in het voorbestaan, waren wij individuen met een vrije wil en een naam.

3. Wij zijn op aarde gekomen om te worden beproefd, om te zien of we bereid zijn alles te doen wat de Heer ons opdraagt.

4. Bij de dood worden lichaam en geest gescheiden. Het lichaam keert mettertijd terug tot het stof der aarde, terwijl de geest terugkeert tot de geestenwereld.

5. Bij onze opstanding betreedt de geest opnieuw het lichaam en

worden wij weer een ziel, waarna geest en lichaam nooit meer van elkaar gescheiden zullen worden.

6. Wij behoren te leven zoals het een kind van God betaamt, zoals het iemand betaamt die ernaar streeft ergenaam te worden van alles wat de vader voor ons in petto heeft.

Wenken voor de bespreking

1. Bespreek wat het voor u betekent een kind van God te zijn. Vraag de gezinsleden naar hun gevoelens dienaangaande.

2. Zijn er teksten of aanhalingen in dit artikel die het gezin zou kunnen voorlezen en bespreken?

3. Zou deze bespreking beter tot haar recht komen als er van tevoren met het gezinshoofd werd gesproken? Is er een boodschap van de quorumleider of bisschop over dit onderwerp?

Welnu, wat betreft wie wij zijn en wat wij willen worden, heeft de Heer de profeet Joseph Smith het volgende onderwezen:

„Zij, die celestiaal van geest zijn, zullen hetzelfde lichaam, dat een natuurlijk lichaam was, ontvangen; gij zult uw lichaam ontvangen, en uw heerlijkheid (van de opstanding wordt niet gerept; iedereen die een sterfelijk lichaam heeft ontvangen zal opstaan — maar uw heerlijkheid) zal die heerlijkheid zijn, die u (nu) in het vlees bezielt.

Gij, die door een gedeelte van de celestiale heerlijkheid bezielt zijt, zult dan van dezelfde heerlijkheid zelfs een volheid ontvangen;

En zij, die door een gedeelte van de terrestriale heerlijkheid bezielt zijn, zullen dan van dezelfde heerlijkheid zelfs een volheid ontvangen;

En eveneens zullen zij, die door een gedeelte van de telestiale heerlijkheid bezielt zijn, dan van dezelfde heerlijkheid zelfs een volheid ontvangen.“ (LV 88:14-31.)

Als heiligen der laatste dagen weten wij dat wij, om verhoging en eeuwig leven te verwerven in het celestiale koninkrijk, waar onze Vader en onze Zaligmaker samen met de rechtvaardigen aller tijden wonen, moeten voldoen aan de beginselen en verordeningen van het evangelie van Jezus Christus. Dit vergt oprechtheid, onkreukbaarheid, reinheid en rechtvaardigheid. Het vergt dat wij elke vorm van onreinheid, zij het van gedachten of daden, vermijden.

Wij moeten ernstig bidden dat wij de hulp van onze Hemelse Vader in ons dagelijks leven mogen ontvangen.

Als wij werkelijk belang stellen in het feit dat wij kinderen van God zijn, zullen wij leven zoals het een kind van God betaamt, zoals het iemand betaamt die ernaar streeft erfgenaam te worden van alles wat de Vader in petto heeft voor hen die hun tweede staat behouden.

Ik hoop dat wij een beter inzicht zullen verkrijgen van wat het betekent een kind van God te zijn, van de mogelijkheden die wij in ons hebben, en van hoe wij op aarde moeten leven om die grote zegeningen te verdienen.

Mogen wij leven in overeenstemming met onze kennis van wie wij zijn en wat het in feite betekent een kind van God te zijn. □

Doordringen in het Boek van Mormon

Deel 1

**Ons veranderende begrip van het oude
Amerika en zijn schriftuur**

John L. Sorenson

Inleiding

In de afgelopen jaren heeft beroepsmatig onderzoek op het gebied van de Amerikaanse archeologie, geografie, cultuur en taal een grote hoeveelheid gegevens opgeleverd die uitermate belangrijk zijn voor hen die het Boek van Mormon hebben gelezen en erin geloven; gegevens waarvan zij die het boek in vroegere tijd hebben bestudeerd het bestaan misschien niet hebben vermoed. De kwaliteit en kwantiteit van gespecialiseerde onderzoeking met betrekking tot het Boek van Mormon zijn heden ten dage zo hoog en zo uitgebreid, dat het voor de enkeling onmogelijk is georiënteerd te blijven inzake alle aspecten ervan.

In de afgelopen vijftig jaar is zelfs veel van hetgeen voorgaande generaties meenden te weten over pre-Columbiaanse Amerikaanse beschavingen opzij gezet. De takken van wetenschap die zich bezighouden met oude beschavingen hebben belangrijke veranderingen ondergaan. In de eerste jaren van deze eeuw werd de wetenschap nog steeds beschouwd als het zoeken naar blijvende en onfeilbare waarheid. Vandaag de dag geven wetenschappers en filosofen toe dat de aard van hun onderneming vergt dat zij hun theorieën en gegevens regelmatig opnieuw interpreteren. [1] Karl Poppers standpunt over de wetenschap als „voorlopig voor altijd“ [2] wordt onderdehand wijd en zijd aanvaard. Hoewel er nu dus misschien wel duizend keer zoveel informatie bestaat over de vroege be-

schavingen van Amerika als een halve eeuw geleden, zijn de meeste vooraanstaande geleerden veel minder dogmatisch wat betreft hun visie over hetgeen zich in de pre-Europese nieuwe wereld heeft afgespeeld.

Er zijn ook veranderingen geweest in een aantal ideeën die heiligen der laatste dagen hebben gekoesterd aangaande het Boek van Mormon. Ons geloof in de zaligmakende beginselen die de profeten vanaf Nephi tot aan Moroni hebben onderwezen, is niet veranderd; of het moet gegroeid zijn. Maar bij het beschouwen van deze schriftuur *als een zeer oud document*, is de behoedzame navorsing zich er nu van bewust dat we veel meer bezitten dan we hebben vermoed. Te beginnen met M. Wells Jakemann, Hugh Nibley en Sidney B. Sperry, begon het zich steeds verder uitbreidende gezelschap HLD-onderzoekers aan het eind van de jaren veertig een aantal van deze details aan het licht te brengen. [3] Deze verandering van perspectief — van het zien van nieuwe mogelijkheden — wordt toegelicht door de ontdekking van John W. Welch slechts vijftien jaar geleden, dat de stijlfiguur afkomstig uit het Midden-Oosten het *chiasma* heet, 140 jaar lang onontdekt door de lezers van het Boek van Mormon verborgen had gelegen sinds de eerste publicatie van het boek in het jaar 1830. [4] In de afgelopen paar jaar hebben andere onderzoekers on-

vermoede feiten, patronen en implicaties ontdekt waar eerder aan voorbij was gegaan.

Veel heiligen der laatste dagen hebben geen toegang gehad tot bronnen die uiteenzetten hoe onderzoek in de laatste tijd ons begrip van het Boek van Mormon als zeer oud document heeft veranderd. Velen zijn zich ook niet bewust van een aantal verrassende nieuwe ontdekkingen ter ondersteuning van het Boek van Mormon, die tot stand zijn gebracht door de modernste methoden van de wetenschap. De bedoeling van dit artikel, en van het hieropvolgende, is het geven van enkele duidelijke voorbeelden van veranderingen in de gezichtspunten inzake het Boek van Mormon van een aantal HLD-onderzoekers, in het licht van nieuwe theorieën en ontdekkingen met betrekking tot het verleden. Deze artikelen zijn niet bedoeld als een uitdrukking van het officiële standpunt van de kerk, maar op basis van mijn persoonlijke onderzoek en studie zijn deze nieuwe gegevens, mijns inziens, het overwegen waard.

Deel 1

Archeologie in verband met het Boek van Mormon is reeds lang een terrein waar de heiligen der laatste dagen veel belangstelling voor koesteren. De opkomst is altijd goed wanneer er een lezing wordt aangekondigd waarvan de titel deze beide termen vermeldt. Helemaal zijn een aantal schrijvers en sprekers niet zo goed op de hoogte met het onderwerp als zij horen te zijn. En dat geldt ook voor mensen die kritisch tegenover de kerk staan en af en toe commentaar leveren over dit onderwerp.

Het is geen zaak van bedoelingen, overtuigingen en getuigenis; het is een zaak van wetenschap. Het vergelijken van het Boek van Mormon met de bevindingen van de archeologie en aanverwante disciplines, is een wetenschappelijke, intellectuele aangelegenheid. Wanneer iemand, al dan niet lid van de kerk, zich op dat academische terrein begeeft, moet hij werken volgens de regels die daar gelden.

De eerste hoofdzaak is om de aard van het Boek van Mormon te bepalen, alsmede welke onderdelen ervan vergeleken kunnen worden met wetenschappelijke bevindingen. Vervolgens moeten we vaststellen wat archeologen

*Gereconstrueerde wapens, een stenen hamer en een speer uit Midden-Guatemala, van onbepaalde datum.
(Foto van David Palmer.)*

en andere wetenschappelijke onderzoekers daadwerkelijk weten en door welke omstandigheden hun kennis wordt beperkt. Beide kanten van deze vraag moeten zorgvuldig overwogen worden alvorens wij met recht zelfs maar de eenvoudigste conclusies kunnen trekken.

Eén probleem waar een aantal HLD-schrijvers en -lectoren mee te kampen hebben, is het verwarren van de daadwerkelijke tekst van het Boek van Mormon met de traditionele interpretatie ervan. Bijvoorbeeld, een veel gehoorde stelling is dat het Boek van Mormon „de geschiedenis is van de Amerikaanse Indianen“. Deze uitspraak bevat een aantal niet-onderzochte onderstellingen — dat deze schriftuur een geschiedenis is in de geaccepteerde zin — een systematisch, chronologisch verslag van de belangrijkste gebeurtenissen in

het verleden van een volk en gebied; dat de Amerikaanse Indianen één bevolkingsgroep vormen; en dat het maar denkbaar is dat ongeveer honderd bladzijden in het boek met geschiedkundige en culturele stof in staat zijn de gehele geschiedenis van het westelijk halfmond weer te geven. Wanneer er zulke ongegronde uitspraken worden gedaan, reageren critici op dezelfde manier en bekritisieren *niet* de tekst van het Boek van Mormon, maar de onderstellingen die wij erover hebben gemaakt.

Het gevolg daarvan is een hoeveelheid informatie over het Boek van Mormon geweest die vertroebeld werd door irrelevant „bewijs“, onbetrouwbare logica en tegenstrijdige gevolgtrekkingen. Veel vergelijkingen die door heiligen der laatste dagen zijn gemaakt, zijn niet ter zake kundig ge-

DOORDRINGEN IN HET BOEK VAN MORMON

weest, zowel wat betreft de schriftuurlijke analyse als de archeologische feiten. Aan de andere kant zijn de weinige professionele archeologen die een poging hebben gedaan zulke vergelijkingen te maken, vaak op twee manieren abusieus geweest: (1) zij zijn naïef geweest ten aanzien van het Boek van Mormon zelf — wat het wél en wat het *niet* zegt; en (2) zij hebben niet voldoende gelet op de archeologische bijzonderheden uit de juiste periodes en uit de meest waarschijnlijke gebieden van het oude Amerika. Het is zelfs pas in de afgelopen paar jaar dat er voldoende onderzoek is verricht om een betrouwbare, plausibele beschrijving van gebeurtenissen en kenmerken in de juiste periodes en de juiste plaatsen in elkaar te kunnen zetten.

Zij die het Boek van Mormon bestuderen doen er goed aan hun manier van denken over het boek te verruimen door hun feiten bij te werken. Een aantal van de geschriften van B. H. Roberts, een van de knapste mannen van zijn tijd in de kerk, zijn hiervan een voorbeeld. In verschillende van zijn werken, die hoofdzakelijk in 1922 geschreven zijn, trachtte hij het Boek van Mormon te vergelijken met een roman die van honderd jaar daarvoor dateerde, *View of the Hebrews* van Ethan Smith, een geestelijke uit de staat New England. Een aantal tegenstanders van de kerk had voorgesteld dat de profeet Joseph Smith dit boek had gebruikt als uitgangspunt voor het Boek van Mormon. Bijgevolg onderzocht ouderling Roberts zowel *View of the Hebrews* als de feiten die in zijn tijd bekend waren over de vroege Amerikaanse volkeren en cultuur, en vergeleek deze met het Boek van Mormon.

Intussen is echter bewezen dat het geen toen als de waarheid werd aangenomen over de oude Amerikaanse beschaving, was gebaseerd op onvolledige en in sommige gevallen foutieve informatie. Bij zijn onderzoeken, bijvoorbeeld, ging ouderling Roberts uit van de algemeen voorkomende gedachte in zijn tijd, dat het Boek van Mormon een geschiedenis was van het gehele westerlijke halfrond. Het blijkt nu dat hij op beide punten (kennis van de weten-

schappelijke feiten en de analyse van de technische aspecten van het Boek van Mormon) een aantal verkeerde onderstellingen over het Boek van Mormon heeft gemaakt.

Onder de kritiek die door archeologen op het Boek van Mormon is geleverd, vertonen de twee meest wijdverbreide werken (het boek van wijlen Robert Wauchope en het artikel van Michael Coe van haast tien jaar geleden [5]) identieke beperkingen. Beide eminente geleerden baseerden hun reacties op het Boek van Mormon op dezelfde ongelukkige onderstelling dat het boek gebeurtenissen weergeeft die betrekking hebben op de Amerikaanse Indianen over de gehele nieuwe wereld. Hun gevolgtrekkingen waren even foutief als die van een aantal heiligen de laatste dagen.

Het is duidelijk dat als men het Boek van Mormon als een zeer oude kroniek wil vergelijken met informatie uit andere bronnen, de feiten uit de juiste periodes en plaatsen afkomstig moeten zijn. Het zou, bijvoorbeeld, geen enkele zin hebben een poging te doen om licht te werpen op de brieven van Paulus door

zijn geschriften te behandelen als afkomstig uit Babylon ten tijde van de joodse evangenschap. Om het Boek van Mormon te vergelijken met hetgeen archeologen te weten zijn gekomen over zijn historische omlijsting in het oude Amerika, zijn wij evenzeer verplicht, voor zover binnen ons vermogen ligt, duidelijk te zijn over de plaatsen en tijdstippen van de vermelde gebeurtenissen.

De landen van de Nephieten en de Jaredieten

Sommige lezers menen dat het Boek van Mormon onvoldoende gegevens bevat om tot plaatsbepalingen te kunnen komen. In feite zijn er talrijke uitspraken in het boek die geografisch gericht zijn. Wanneer men deze uitspraken zorgvuldig bekijkt, samen met de redelijke gevolgtrekkingen die daaruit kunnen worden afgeleid, blijkt het boek rijk — en zeer consequent — te zijn aan informatie over dit punt.

Er kan in dit beperkte bestek geen volledige geografische uiteenzetting worden gegeven, maar in de afgelopen veertig jaar zijn velen die dit onderwerp uitputtend bestudeerd hebben, tot de-

Deze foto van ruïnes in Monte Alban, Oaxaca, Mexico, laat zien wat het resultaat van archeologisch werk kan zijn. Het gebouw op de voorgrond dateert ongeveer uit de tijd van Christus. Daar het waarnemingsgangsen bevat die op één lijn staan met kritieke posities van de zon en de maan, wordt er beweerd dat het een sterrenwacht is geweest, maar de ware functie blijft onduidelijk. (Foto van James Christensen.)

Een van de drie, telkens voorkomende Mayaboeken, de Dresden Codex.

zelfde fundamentele conclusies gekomen: (1) dat de gebeurtenissen waar de schrijvers van de Nephieten en de Jaredieten verslag van uitbrengen kennelijk slechts op een beperkt gebied van het „land van belofte“ in de nieuwe wereld plaatsvonden en (2) dat er op dit moment op het westelijk halfrond slechts één plaats is die in aanmerking schijnt te komen als dat gebied. [6]

Dit zijn zeer belangrijke punten. Lange tijd hebben slechts weinigen er moeite mee gehad om het Boek van Mormon op geheel Noord- en Zuid-Amerika plaats te laten vinden. Het leek zo voor de hand liggend: een land ten noorden en een land ten zuiden, verbonden door een langente. Metertijd, echter, werd deze opvatting van de verschillende landen in het licht van nieuwe gegevens moeilijk te aanvaarden. Tegen het begin van de twintigste

eeuw, bijvoorbeeld, was door wetenschappelijk onderzoek ontdekt dat er in de nieuwe wereld zeker 1500 verschillende talen werden gesproken ten tijde van de ontdekking ervan door de Europeanen. [7] Een nieuwe kennis over de stabiliteit en ontwikkeling van taal verhinderde de onderstelling dat al die talen hun oorsprong gevonden konden hebben in het Hebreeuws dat, naar men aannam, de taal van de Nephieten en de Lamanieten was geweest. De archeologie begon ook een verbijsterende verscheidenheid aan culturen te onthullen, hetgeen bijdroeg aan de gedachte dat er vele verschillende groepen in de Amerika's geleefd hebben.

Reeds ten tijde van de eeuwwisseling begonnen enkele heiligen wat zorgvuldiger te bekijken wat het Boek van Mormon zelf hierover te zeggen had. Zij ontdekten uitspraken die erop duiden

dat het toneel van de geschiedenis van de Jaredieten en de Nephieten wellicht beperkter was geweest dan voorheen was aangenomen. Toen, in 1939, publiceerden de Washburns een gedetailleerde analyse van de geografie van het Boek van Mormon, louter gebaseerd op de uitspraken van het boek zelf, waarin de consequentie van die uitspraken werd aangetoond. Sinds de publikatie van hun werk, *An Approach to the Study of Book of Mormon Geography*, hebben analytici van deze schriftuur nog meer gegevens ontdekt in de uitspraken van het Boek van Mormon zelf, die erop wijzen dat de oppervlakte, die gemeoid is met de in het boek beschreven gebeurtenissen, waarschijnlijk geen duizenden maar slechts honderden vierkante kilometers betreft. [8]

Uitgaande van mijn persoonlijk onderzoek, ben ik het met anderen eens dat het ene gebied dat in alle belangrijke opzichten in aanmerking schijnt te komen, Mesoamerika is, de naam die door onderzoekers van Amerikaanse beschavingen toegekend wordt aan dat gedeelte van Midden- en Zuid-Mexico en het noorden van Midden-Amerika waar het hoogste niveau van culturele ontwikkeling zich in oude tijden op dat halfrond heeft voorgedaan. De Schriften spreken, bijvoorbeeld, veel over een lange traditie van schriftelijke verslagen onder de Nephieten en de Jaredieten. In Mesoamerika zijn een twaalf-tal verschillende schrijfsystemen bekend, waarvan sommige, aan de hand van de huidige bewijzen, uit minstens het begin van de eerste duizend jaar vóór Christus dateren. [9] Daarentegen bestaat er nergens in de rest van Zuid- of Noord-Amerika betrouwbaar bewijs dat er een onvervalst schrijfsysteem en een traditie van boeken bestond vóór de komst van de Europeanen in de zestiende eeuw. Daarnaast kunnen we in Mesoamerika zo goed als alle geografische en culturele kenmerken identificeren die door het Boek van Mormon worden vermeld — de aanwezigheid (en afwezigheid) in bepaalde betrekkingen van bergen, bekkens, rivieren, „wateren“, passen, „omhoog“, „omlaags“, „overheens“, ruïnes die dateren uit tijden die overeenkomen met het boek, enzovoort. [10]

Natuurlijk houdt het plaats van de landen uit het Boek van Mormon binnen een beperkt gebied zoals Mesoamerika in dat we een aantal van de

DOORDRINGEN IN HET BOEK VAN MORMON

reeds lang bestaande vragen die lezers van het Boek van Mormon bezighouden opnieuw moeten bekijken. Hoe zijn, bijvoorbeeld, de platen van Nephi vanaf het laatste slagveld „bij de smalle landengte” (zie Ether 10:29) terechtgekomen op de plek waar Joseph Smith ze in de staat New York verkreeg? Een voor de hand liggende mogelijkheid is dat Moroni zelf ze daarheen bracht in de 36 jaar van zijn omzwervingen tussen de uitroeiing van de Nephieten en toen hij voor het laatst op de platen schreef. (Zie Morm. 6:6; Moro. 1:1-4; 10:1.) of hij kan ze daarheen hebben gebracht als opgestaan wezen. Wij weten alleen dat, hoe dit ook gebeurd is, de platen zich in 1827 in de „heuvel van aanzienlijke omvang” bevonden, in de buurt van het huis van de familie Smith te Palmyra (New York), waar Moroni het heilige verslag aan de profeet Joseph Smith overhandigde. [11]

Eens dat we de waarschijnlijkheid van een beperkte schaal van de geografie van het Boek van Mormon inzien, komen in veel gevallen vragen over taal, cultuur, verwantschappen tussen rassen en andere „problemen” die door critici van het boek opgeworpen zijn, in een volkomen ander perspectief te staan.

Laat ons dus, met de blik in de eerste plaats gericht op gegevens uit Mesoamerika, het Boek van Mormon bekijken in het licht van de best beschikbare informatie over de beschaving en de geografie aldaar.

Aard van de kroniek

Nog een belangrijke nieuwe gedachte over het Boek van Mormon is dat het geen geschiedenis is in de zin waarin dat woord heden ten dage wordt gebruikt. Eerder dan een verslag van het-geen plaats heeft gevonden in een bepaalde streek, is het, net als het Oude Testament, hoofdzakelijk een familie-kroniek, geschreven door profeten onder inspiratie van de Heer. Aldus komt het Boek van Mormon in belangrijke opzichten overeen met „geslachts-geschiedenissen”. Dit type document verschaft geselecteerde inlichtingen over de oorsprong van de groep, waar-

om zij door God gekozen werd, de cruciale gebeurtenissen die haar lot beïnvloedde, het handvest waarop haar machtssysteem gebaseerd was en haar betrekkingen met andere groepen. Het is typerend dat een geslacht dit soort kroniek gebruikt om zijn eigen grenzen te bepalen, zijn macht te versterken, zijn maatschappelijke structuur te stabiliseren en anderszins *zijn eigen leden* te verduidelijken wie zij zijn.

De meeste geschiedkundige documenten van oude beschavingen en stammen, geschreven of verbaal, vallen in deze categorie. [12] Zij beweren geen alomvattend of systematisch verhaal te zijn van wat er allemaal gebeurde in een bepaald gebied. Het geslacht heeft misschien geneens het alleen-zeggenschap over een land (zoals dat met Abraham het geval was). Vaak vormde zij slechts een onderdeel van een maatschappij, naast gelijksoortige groepen, of binnen of buiten de formele volkeren die de meesten onder ons als het eigenlijke onderwerp van geschiedenis beschouwen.

Het verhaal van het patriarchale tijdperk in het Oude Testament, bijvoorbeeld, is afkomstig uit de verslagen van een bepaald geslacht en bevat bijgevoegd hoofdzakelijk de belangrijkste historische gebeurtenissen, alsmede grote waarheden die zijn leiders van God ontvingen. Het laat Abraham zien, die zich vanuit het noorden van Mesopotamië naar Kanaän begaf en vervolgens naar Egypte, waarbij zijn familie hecht verweven was met andere volkeren en culturen, die in het verslag grotendeels genegeerd worden. Ur, Lot, Abimeelch, Gomorra, de „vijf koningen”, en Melchizedek worden slechts terloops genoemd, maar zij vormen een wezenlijk onderdeel van de achtergrond, te vergelijken met rekensieten op het toneel om het vertellen van het verhaal van hoe en waarom Israël zijn plaats in het beloofde land verkreeg, te vergemakkelijken.

Zowel de Nephitische als de Jareditische documenten vertonen deze eigenschappen. Moroni, de laatste schrijver van het geslacht van Nephi, beëindigde en begroef de kroniek *niet* omdat er geen geschiedenis meer werd gemaakt

om hem heen. (Zie Morm. 8:1-9; Moro. 1:1-2.) Die gebeurtenissen vormden echter geen onderdeel van de geschiedenis van *zijn* groep. (Er waren, natuurlijk, andere, meer belangrijke redenen voor het afronden en verzegelen van het verslag. Zie Moro. 1:4 en het titelblad.) Hieruit blijkt dus, waarom er aan het volk van Zarahemla, ofwel de „Mulekieten”, zoals wij hen hebben genoemd, vrijwel geen aandacht wordt geschonken, ook al waren ze talrijker dan de Nephieten. (Zie Mosiah 25:2-3.) Ether schonk evenmin veel aandacht aan die onrechtmatige heersers, wellicht afkomstig van een wedijverend geslacht, die zijn voorouders gevangen namen en aldus afhieliden van hun plaats op de troon; hun namen worden in het boek Ether zelfs niet vermeld. (Zie Ether 10:30-31; 11:17-19.) Zij waren ook niet van belang voor de mensen van het geslacht van Jared.

Op belangrijke manieren was het hoofdthema van deze oude Amerikaanse kronieken het lot van de belangrijkste families waardoor ze werden bijgehouden. Anderen werden wel eens genoemd, maar alleen omdat zij de noodzakelijke achtergrond vormden voor het hoofddrama. Zelfs aan hele eeuwen kon voorbij worden gegaan, wellicht omdat er in die tijd weinig gebeurde dat van belang werd geacht bij het bepalen van het lot van de afstammelingen van Nephi en van Jared.

Beperingen van de archeologie

Aldus verhalen de verslagen van het Boek van Mormon niet over naties in de hedendaagse zin van het woord. Gewoonlijk houden zij zich bezig met regerende geslachten. Maar deze zijn zo goed als onzichtbaar voor de archeologie. En daar ligt de moeilijkheid. De beroemde Hyksosdynamie uit het bronzen tijdperk van Egypte en de veel-besproken Tolteekse heersers van Mexico een duizendtal jaar geleden, kunnen slechts theoretische worden verbonden met de gevonden ruïnes. [13] De aard van de nu beschikbare archeologische, taalkundige en historische bewijzen in Mesoamerika maken het al moeilijk om aparte groepen te

Deze foto laat zien hoe moeilijk het identificatieproces bij het archeologisch werk is. Dit is de verbrijzelde inhoud van een ingestort graf bij een opgraving in de buurt van de grens van Guatemala met Mexico.

identificeren, zoals een mogelijk Nephitisch geslacht, laat staan aparte personen. Dit probleem geldt voor elk geschiedkundig onderzoek naar oude beschavingen. De deskundigen hebben hun onenigheden over de identiteit van de Israëlitische invallers in de buurt van Jericho in de tijd van Jozua en daarvoor nog steeds niet opgelost. [14] Er staat geen gedenkteken bij de Jordaan met het opschrift: „Hier is Israël overgestoken“; noch zal er ergens in Egypte een bord staan om het land Gosen aan te duiden. Wij zijn eenvoudig gewongen om naar bepaalde patronen te zoeken op het gebied van gewoonten of kolonisatie die schijnen aan te sluiten bij iets waarvan in de Schriften wordt gewaagd.

Toch wordt een *verklaring* (bijvoorbeeld: „Het nieuwe type aardewerk kruiken dat op deze laag is aangetroffen, moet op de komst van de Hebreëen duiden“) niet zomaar aan de „feiten“ ontleend. De onderzoekers maken een hypothese dat een zeker document of een bepaalde traditie overeenkomt met de artefacten. Andere onderzoekers zullen daar misschien niet van overtuigd zijn. Zij kunnen de hypothese zelfs fel bestrijden. De *Popol Vuh*, een geslachtsgeschiedenis uit de hooglanden van Guatemala, spreekt over de inval van een kleine groep krijgslieden met Mexicaanse cultuurpatronen, die ongeveer zeshonderd jaar geleden in het land kwamen heersen. De Maori's

van Nieuw-Zeeland beweren af te stammen van een kleine groep die, naar men aanneemt, met kano's uit Midden-Polynesië is gekomen. Gegevens die deze overleveringen vaag bevestigen kunnen ter staving van beide worden aangedragen; maar het bewijs is desondanks aanvechtbaar en onder de kenners laaien er regelmatig discussies op over dit soort zaken.

Stel dus, dat wij in staat zijn een aantal belangrijke overeenkomsten te identificeren tussen hetgeen het Boek van Mormon ons vertelt over het leven van weleer in de Nephitische landen en hetgeen het huidige onderzoek aan het licht brengt over de Mesoamerikaanse leefwijze. Dan zouden we ons op precies hetzelfde terrein bevinden — waarschijnlijk — als zij die nischrijftuurlijke zaken behandelen.

Is waarschijnlijkheid een aanvaardbaar verband tussen de tekst van het Boek van Mormon en de artefacten? Jazeker. Het is hetzelfde verband dat vooraanstaande archeologen al jarenlang hebben gelegd tussen andere teksten en hun inhoud, in het bijzonder wat betreft het grote werk dat in afgelopen jaren is verricht in verband met de Bijbelse geschiedenis.

Archeologen blijven grotendeels onkundig van veel van het leven in vroegere tijden, eenvoudig omdat, uitgaande van potscherven, stukjes been en afgebrokkelde muren, het zo moeilijk is gevolgtrekkingen te maken over ge-

loofsovertuigingen, maatschappelijke structuren en personaliteiten. En daar op elk willekeurig moment de archeologen slechts een fractie blootleggen van al het bewijs dat in de grond is achtergelaten, staan we steeds voor verrassingen over hetgeen wel en niet in oude tijden bestond. Zelfs wanneer de bestuderingen van culturele artefacten worden aangevuld met andere datums — dan nog kunnen we geen zekerheid hebben. Bijgevolg moeten alle interpretaties van archeologische vondsten worden voorafgegaan door „tot dusver“ en „het ziet ernaar uit dat“.

De archeologie kent dus zijn eigen, inherente beperkingen die de archeologen nopen redelijke, doch minder dan stellige gevolgtrekkingen te maken, gebaseerd op de beperkte, voor meerdere uitleg vatbare datums die zij tegenkomen. Michael Coe van de Yale University, bijvoorbeeld, tracht bepaalde Azteekse goden, van wie wij de kenmerken in hoofdzaak kennen uit overleveringen die door de Spanjaarden zijn opgetekend in de vijftiende eeuw, in verband te brengen met Olmeekse afbeeldingen van zo'n 2500 jaar daarvoor, die volgens hem goden voorstellen met kenmerken die lijken op die van de Azteekse goden. [15] Zijn collega, George Kubler, is het ten enenmale oneens met hem, maar ook dat is een kwestie van mening. [16] Intussen zijn er, op een terrein waar men meent veel van af te weten, het oude Judea, grote verschillen van interpretatie. Professor William F. Albright wees de plek van de „Tell Lachish“ twee generaties geleden aan als de stad „Lachish“, die in het Oude Testament zowel in verband met de Assyrische als de Babylonische inval wordt genoemd. Zijn uitgangspunt voor deze identificatie is een overlevering van Eusebius uit de vierde eeuw na Christus, waarin hij plaatsen en reisafstanden vermeldt, waardoor de bewuste plek mogelijkwerijs die van de oudtestamentische stad is. Professor Ahlstrom van de University of Chicago heeft deze identificatie aangevochten. David Ussishkin van de Tel Aviv University, die jarenlang op de plek van de opgravingen heeft gewerkt, geeft toe dat de identificatie zuiver op bijkomstige bewijzen is gebaseerd, maar dat deze volgens hem toch „zeer waarschijnlijk“ is. [17]

Een aantal mensen dat zich bezighoudt met onderzoek in verband met

DOORDRINGEN IN HET BOEK VAN MORMON

het Boek van Mormon, is van mening dat het grote terrein van Kaminaljuyu, dat deel uitmaakt van het tegenwoordige Guatemala City, de stad Nephi uit het Boek van Mormon zou kunnen zijn. Kan deze identificatie met bewijzen worden gestaafd? Natuurlijk niet; maar door geneogen te nemen met waarschijnlijkheid, doen we niet anders dan ons houden aan de methoden die tegenwoordig door de meest kundige archeologen worden gebruikt. Professor L.R. Binford blijft erbij dat wanneer geconfronteerd met „onzekerheden bij de archeologische feiten“, de betrokken archeoloog „zorgvuldig de alternatieven moet afwegen en vervolgens bepalen welke daarvan het meest waarschijnlijk is“. Met andere woorden, *waarschijnlijkheid* wordt de maatstaf om de waarheid van een uitspraak te beoordelen wanneer het om archeologie gaat. [18]

Meer kunnen we niet doen. Tenslotte is de wetenschap, laat staan de door de mens geschapen geschiedenis, „voorlopig voor altijd“, zo verzekert Popper ons, eraan toevoegend: „Slechts bij onze subjectieve ervaringen van overtuiging, bij ons subjectieve geloof, kunnen we 'absoluut zeker' zijn.“ [19] De wetenschap verschaft geen equivalent voor dat „subjectieve geloof“; desalniettemin is het zeer belangrijk te zien hoe plausibel de Nephitische kroniek — in het licht van de intensieve opgravingen van de afgelopen halve eeuw — nu lijkt.

Orlogvoering

Een goed voorbeeld van een onderwerp waarover deskundige opinies op dramatische wijze veranderd zijn en nu weer in overeenstemming zijn met het Boek van Mormon, is oorlogvoering. Tot voor kort was het heersende beeld van Mesoamerika dat er in het beslissende klassieke tijdperk, waarvan de opzienbarende ruïnes van de Maya's en de Teitihuacanen, daterend uit ongeveer 300 tot 800 v. Chr. als voorbeeld dienen, slechts vreedzame samenlevingen hadden bestaan. [20] De Mayaleiders werden verondersteld hun tijd vreedig te hebben doorgebracht

met het mijmeren over en aanbidden van een ingewikkeld stel goden, het aanschouwen van opmerkelijke kunstwerken, het spelen van filosofische spelletjes met hun kalender en het zich anderszins gedragen als „de Grieken van de nieuwe wereld“. Men ging er vanuit dat het militarisme pas 1000 n. Chr. een rol speelde in de Mesoamerikaanse geschiedenis.

In de jaren vijftig en zestig van deze eeuw drongen enkele — zoals Armillas, Rands en Palerm [21] — er op aan dat dit beeld moest worden herzien, maar niemand luisterde. De grote verandering kwam met het werk dat door de Tulane University in Becon op het schiereiland Yucatan werd verzet. Het middelste gedeelte van de opgraving wordt om-

geven door een gracht met een omtrek van welhaast twee kilometer en een gemiddelde breedte van zestien meter. Degenen die deze gracht gegraven hadden, hadden de aarde aan de binnenkant van de gracht opgeworpen in de vorm van een schans. David Webster heeft het krijgskundige effect van deze versterking beschreven:

„Van buitenaf 'naar boven' gooien, is nagenoeg onmogelijk. Verdedigers, wellicht verschanst achter een palissade, konden naderende vijanden hebben gebombardeerd met langeafstandsprojectielen, door gebruik te maken van speerwerpers en slingers.“ [22]

Dit klinkt haast als een parafrase van Alma 49:18-20. De Spaanse veroveraar,

Het eindresultaat van verbrijzeld voorwerpen uit een opgraving kan een gerestaureerd voorwerp zijn zoals deze tweedelige beeldvaas uit een ingestort graf afkomstig uit de opgraving die hiernaast is afgebeeld.

Voorstelling van een kunstenaar van het fort te Edzna, Campeche, Mexico.

Cortez, had echter gelijksoortige versterkingen gezien toen hij in de jaren twintig van de zestiende eeuw door de oerwouden tussen Tabasco (Mexico) en Honduras was doorgedrongen. Was Becan slechts een van die late, onbelangrijke plaatsen die lang na de tijd van het Boek van Mormon was ontstaan? Webster toonde aan dat de gracht en de schans van Becan tussen 150 en 450 n. Chr. werden geconstrueerd, hetgeen de periode omvat waarin Mormon en Moroni leefden en streden. [23]

Sindsdien is er een oervloed aan nieuwe, stavende datums tevoorschijn gekomen. Er zijn nu over de honderd van dergelijke versterkingen bekend. Ray Matheny's werk in Edza bracht een grote met een gracht omgeven vesting aan het licht die dateerde uit de tijd van Christus. [24] Loma Torremote, in het dal van Mexico, was een door palissades omgeven nederzetting op de top van een heuvel tegen ongeveer 400 v. Chr. [25] Gedeelten van de drie kilometer lange verdedigingsmuren van het beroemde Monte Alban dateren van vóór 200 v. Chr. [26] De kern van Los Naranjos in het westen van Honduras was, ergens tussen 100 en 500 v. Chr., volledig omgeven door een grote gracht. [27] Naast de terreinen zelf zijn er ook grafische kunstvormen, overblijfselen van wapens en beeldjes van krijgsvrienden gevonden, die uit vele perioden afkomstig zijn. Dat geldt ook voor stenen muren. (Vergelijk Alma

48:8.) [28] En het openbare schedelrek (Azteekse *tzompantli*), dat ten tijde van de verovering door de Azteken werd gebruikt om potentiële opstandelingen tegen hun militaire regime vrees in te boezemen, is nu in de Cuicatlanvallei van Oaxaca gevonden, daterend uit een periode vóór die van Christus. [29]

Het wordt steeds duidelijker dat krijgspraktijken die daar heersten toen de Europeanen verschenen, uit de zeer vroege geschiedenis van Mesoamerika dateren. Toch is het pas tien jaar geleden dat dit door de meeste gepubliceerde beschrijvingen van het vroege leven in dit gebied regelrecht werd tegengesproken.

De intimiderende uitwerking van verouderde zienswijzen wordt aangehouden door een incident dat zich onlangs voerde. Een van mijn vroegere studenten schreef mij enigszins bezorgd naar aanleiding van het feit dat zijn professor aan een universiteit in het oosten van de Verenigde Staten hem verzekerd had dat peilen en bogen, waarvan op verschillende plaatsen in het Boek van Mormon wordt gewaagd, vóór 900 n. Chr. niet bestonden in Mesoamerika. Ik kon hem daarentegen verzekeren, dat er een potscherf in Midden-Mexico was gevonden met een tekening erop gekrast van een man met pijl en boog. De scherf is ongeveer 800 jaar vroeger gedateerd dan het „algemeen aanvaarde“ jaartal dat door de bewuste professor werd genoemd. [30]

De beschrijvingen van de versterkingen in Alma 48 tot en met 3 Nephi 3, de veelvuldige veldslagen die opgetekend staan in de verslagen van de Jaredieten en de Nephieten, het aantal gesneuvelde, vele van de aangevende strategieën en wapens, de organisatie van de legers en andere gegevens over dit onderwerp die in het Boek van Mormon aan de dag worden gelegd, schijnen nu volkomen plausibel te zijn, gezien de recente ontwikkelingen van onze kennis over Mesoamerika.

Bevolking

In 1560 schatte pater Bartolome de Las Casas dat er 40 miljoen inboorlingen „op onrechtvaardige wijze en door tirannie“ waren omgekomen in het Nieuwe Spanje in de twee generaties na de ontdekking van Columbus. [31] In de jaren dertig van deze eeuw berekende de antropoloog A.L. Kroeber het veel kleinere aantal van 8,4 miljoen voor de gehele bevolking van het westelijke halfrond op het moment dat de Europeanen daar aankwamen. [32] Deze uitersten illustreren hoe moeilijk het is de grootte te bepalen van de pre-Europaanse bevolking. Vaak weerspiegelen de ramingen op dit terrein het tijdperk van de mensen die ze gemaakt hebben. Kroebers aantallen zullen zeker zijn beïnvloed door het pessimisme van de grote malaise, hetgeen zijn weerslag had op historici, antropologen en andere onderzoekers. In tegenstelling hiermee voerde Henry Dobyns evaluatie van de beschikbare datums hem in het voorspoedige 1966 ertoe te concluderen dat er rond 1500 90 miljoen inboorlingen in de Amerika's hadden geleefd — waarvan meer dan 40 miljoen in Mexico en Midden-Amerika. [33]

Bevolkingsstudies zijn natuurlijk niet gebaseerd op speculatie of willekeurige interpretatie. Naargelang historische en archeologische bronnen zorgvuldiger worden onderzocht en deskundigen elkaar corrigeren door middel van wederzijdse kritiek, komt er een beter begrip van de werkelijke aantallen tevoorschijn. In het in 1976 verschenen werk van William Denevan, *The Native Population of the Americas in 1492*, worden alle argumenten tegenover elkaar afgewogen. Zijn geschatte totaal van 57 miljoen voor het gehele halfrond lijkt redelijk te zijn. Hij is tot de slotsom ge-

DOORDRINGEN IN HET BOEK VAN MORMON

komen, dat Mexico en Midden-Amerika een bevolking van ongeveer 27 miljoen moeten hebben gehad. [34] Bovendien heeft Fernando de Alva Ixtlilochitl die uit inheemse documentatie putte voor zijn geschiedenis van Midden-Mexico na de verovering ervan door de Spanjaarden, berekend dat de Tolteken uit de tiende eeuw oorlogen voerden waarbij miljoenen strijdkrachten gemoed waren en dat er over de 5,6 miljoen gesneuveld waren. [35] Zelfs rekening houdend met mogelijke overdrijving, zijn zulke aantallen niet onredelijk. Hetzelfde geldt voor de 230000 gesneuvelde krijgslieden die volgens het Boek van Mormon 600 jaar daarvoor onder de Nephieten vielen. (Zie Morm. 6:10-15.)

De cijfers met betrekking tot de Mesoamerikaanse bevolking die tientallen jaren geleden door demografen werden geopperd, konden niet worden gerijmd met vermelding in het Boek van Mormon van miljoenen mensen die bij de laatste Jareditische en Nephitische oorlogen waren omgekomen. Nu, echter, vertoont een analyse van de datums over de bevolkte landen, de ecologie, de grootte van de nederzettingen, aantallen oorlogsslachtoffers en andere met de bevolking verband houdende factoren in de tekst van het Boek van Mormon, een opvallende consequentie en realisme ten aanzien van de demografische veranderingen. Tegelijkertijd vallen de absolute getallen die in het boek worden vermeld in dezelfde orde van grootte als de cijfers die door op dit moment plaatsvindend onderzoek in Mesoamerika aanvaardbaar wordt geacht.

Gebruik van metaal

Critici hebben concrete zaken die in het Boek van Mormon worden genoemd waarvan er geen bekend staande parallellen zijn in het oude Amerika, als bijzondere problemen beschouwd. Zowel tegen- als voorstanders van dit onderwerp hebben echter blij gegeven van onvoldoende kennis van beide de schriftuurlijke uitspraken en de vergelijkende culturele gegevens uit de juiste periode en plaats.

Kenners van Mesoamerika hebben jarenlang beweerd dat de metallurgie in dit deel van de wereld onbekend was tot na het einde van de klassieke periode, omstreeks 900 n. Chr. Het Boek van Mormon, daarentegen, vermeldt dat de Nephieten vanaf het begin van hun geschiedenis ijzer, brons, staal, goud en zilver gebruikten (zie 2 Nephi 5:15), en dat de Jaredieten meer dan duizend jaar daarvoor al gebruik maakten van goud, zilver en andere metalen. Nieuwe datums en interpretaties stellen het Boek van Mormon wederom in een beter daglicht.

De meeste metalen artefacten in Mesoamerika stammen uit de eeuwen onmiddellijk voorafgaand aan de Spaanse verovering. Maar zelfs toen was er geen overvloed aan metaal in dat deel van de wereld, hetgeen vermoedelijk inhoudt dat metalen voorwerpen herhaaldelijk opnieuw gebruikt werden, ofwel gesmolten en opnieuw gegoten. Natuurlijk zullen waardevolle voorwerpen maar heel zelden ergens zijn achtergelaten waar ze door archeologen ontdekt konden worden. De vroege metalen voorwerpen die gevonden

zijn, zijn over het algemeen klein, of anders waren ze opzettelijk als offergaven in graven of op heilige plaatsen gelegd. Het feit dat er onderdehand een twaalf-tal van die stukken metaal dateren van vóór 900 n. Chr. en terugvoeren tot ongeveer 100 v. Chr., overtuigt ons ervan dat deze mensen kennis hadden van het bewerken van metaal. Ongetwijfeld echter, waren metalen voorwerpen betrekkelijk zeldzaam en te allen tijde vrij waardevol. Patterson veronderstelt dat de betrekkelijke zeldzaamheid van metaal in pre-Columbiaanse tijden te maken had met de beperkte technologische kennis, waardoor de winning van erts een moeilijke zaak werd. [36]

Toch is het een vreemde zaak dat we niet méér bewijzen van metallurgische vaardigheid vinden dan tot dusver is aangetoond door het handjevol vroege voorwerpen dat gevonden is. Wij weten dat de Peruanen vanaf kort na 2000 v. Chr. eenvoudige metaalbewerking toepasten. [37] Daar het algemeen wordt aangenomen dat Peru en Mesoamerika met elkaar in contact stonden, zou het ons verbazen als zo'n waarde-

Een weergave van een gedeelte van de versterkingen en de opgeworpen verdedigingswerken gebaseerd op ontdekkingen te Becan, Campeche, Mexico.

Foto van een gouden voorwerp afkomstig uit de natuurlijke offerput, Chichen Itza.

vol cultureel kenmerk als metaalbewerking niet van de een naar de ander was overgebracht. [38] Zelfs zonder de mogelijkheid te overwegen van de introductie van metallurgie van overzee, geeft de Peruaanse kennis sterk te denken dat de geaccepteerde archeologische theorie op dit punt abuis is geweest, en dat de Mesoamerikaanse volken in feite een veel grotere kennis van deze technologie bezaten dan tot dusver is gebleken.

Taalstudies ondersteunen de gedachte dat er al vroeg metaal werd gebruikt in Mesoamerika. Reeds jaren zijn taalkundigen bezig geweest met het vergelijken van nog bestaande aanverwante talen met de bedoeling de oertaal te reconstrueren. De professoren Longacre en Millon hebben het Proto-Mixtecaans, dat in de staat Oaxaca in Mexico en de omliggende streken werd gesproken, gedeeltelijk gereconstrueerd. Een woord voor metaal (of althans voor metalen klok) schijnt volgens hun onderzoeken, rond 1000 v. Chr. in gebruik te zijn geweest. [39] Kaufmans bestudering van de Tzeltal-Tzotzil talen toont aan dat een ander woord voor metaal in het Mayagebied uit ongeveer 500 n. Chr. dateerde; maar dezelfde stam wordt ook aangetroffen

in Huasteeks, een Mayataal die, denkt men, rond 2000 v. Chr. van de hoofdgroep is afgeplitst. [40] Intussen hebben Campbell en Kaufman in een belangrijke studie van het Proto-Mixe-Zoqueaans tamelijk overtuigend aangevoerd dat dit de hoofdtal was van de Olmeekse beschaving. Ook deze bezat een woord voor metaal, dat volgens hen niet langer dan 1500 v. Chr. is ontstaan. [41] Aldus toont de historische taalwetenschap nu aan dat metalen kennelijk ruim voor 1000 v. Chr. bekend waren — en vermoedelijk ook gebruikt werden — in de drie belangrijkste talenfamilies van het vroege Mesoamerika. Wij mogen erop vertrouwen dat de archeologen in de toekomst waarschijnlijk metalen voorwerpen zullen vinden, hoe zeldzaam ze ook mogen zijn, om de huidige hiaten in onze kennis op te vullen.

Onder de metalen die in het Boek van Mormon worden genoemd is *ziff*. (Zie Mos. 11:8.) Er zijn verschillende redelijke Hebreeuwse afleidingen mogelijk voor dit woord, die „glanzend“ of „geplateerd“ betekenen. Wat betreft de Mesoamerikaanse stoffen is *tumbaga* wellicht de meest voor de hand liggende mogelijkheid. [42] Deze legering van koper en goud werd algemeen vervaardigd

in Colombia en Midden-Amerika, maar is ook gevonden in een Maya-opgraving. [43] Nog een mogelijkheid is de unieke legering van koper en tin, die in het westen van Mexico is ontdekt door Rubin de la Borbolla, Caley en Easby. [44] Of mogelijkserwijs is *ziff* alleen tin. Moderne metallurgen neigen ertoe te geloven dat alle legeringen nu bekend zijn en dat niets nieuws, zoals *ziff*, nog onbekend is.

Een gelijklopend geval helpt ons in te zien dat er nog steeds problemen op het terrein van stoffelijke analyse en aanduiding opgelost moeten worden. Middeleeuwse Russische bronnen spreken van een metaal dat *kharsini* wordt genoemd. Het is maar pas geleden dat het door zorgvuldige nalezing van de documenten provisorisch is geïdentificeerd als een inheemse stof samengesteld uit arsenicum en antimonium; eerder hadden geleerden ernaar geraden dat *kharsini* messing moest zijn. [45] Zoals in het gelijklopende geval, uitten Caley en Easby hun kritiek op de Mesoamerikaanse archeologen voor hun „koppige weigering om de feiten onder ogen te zien“ inzake het winnen, smelten en gebruiken van tin in het pre-Columbiaanse tijdperk. Over het algemeen hadden de archeologen beweerd dat dit metaal in die tijd in dat deel van de wereld niet was voorgekomen. [46]

Intussen heeft Craddock nog een fout in verband met oude metalen in het gebied van de Middellandse Zee gecorrigeerd, waarbij hij, aan de hand van nieuwe analyses, aantoonde dat messing, als legering van koper en zink, daadwerkelijk werd gebruikt in de tijd van de Grieken en de Etrusken, met andere woorden, in de tijd van Lehi. Mogelijkerwijs werd zink ook als metaal gebruikt. [47] Het standaardverhaal heeft jarenlang geluid dat zink en enkele legeringen met zink pas in de achttiende eeuw in Europa ontstonden. Dat standpunt wierp problemen op in verband met de „geelkoperen platen“, maar nu is het volkomen plausibel dat ze inderdaad, zoals het Boek van Mormon aangeeft, hiervan gemaakt waren.

Waar het hier om gaat, is wat wij eruit leren over „kennis“. Wij weten op dit moment niet wat *ziff* is. Ongeacht de mening van metallurgen en archeologen aangaande de volledigheid van hun gegevens, kunnen wij ervan verze-

kerd zijn dat er met verder onderzoek meer gegevens aan het licht zullen komen — over de scheikundige samenstelling van reeds gevonden voorwerpen, over zaken die stellig nog gevonden zullen worden, over de terminologie van metalen enzovoort. Wij zouden, bijvoorbeeld, een meer diepgaand onderzoek willen instellen naar de inhoud van een aardewerk kruik, daterend uit 300-400 v. Chr., die vele jaren geleden door de Zweedse archeoloog Sigvald Linne is opgegraven in Teotihuacan (Mexico), en die een „metaalachtige“ massa bevat waar koper en ijzer in gevonden zijn. [48] Tegelijkertijd behoren belangstellende heiligen der laatste dagen de tekst van het Boek van Mormon zorgvuldig te onderzoeken en iedere uitspraak en implicatie over metalen te analyseren en te coördineren. Slechts dan kan er een behoorlijke vergelijking plaatsvinden. Het „probleem“ van het gebruik van metaal in het Boek van Mormon schijnt, echter, al een eind op weg te zijn naar een oplossing.

In bredere zin is onderzoek als een voortgaand, open proces het waar onderzoek van dit artikel. De lezers van het Boek van Mormon noch de archeologen en hun medewerkers doen er verstandig aan gewoon niets te doen. De lezer die verlangt naar een meer dan oppervlakkige behandeling van de „bewijzen“, moet bepaalde vaardigheden ontwikkelen en de manieren waarop hij een oude tekst kan bekijken vergroten. Archeologen zouden er goed aan doen te leren, dat hoewel een document uit vroeger tijden misschien ongewone godsdienstige materie bevat, het toch nieuwe inzichten kan bieden over de stoffelijke materie waarin zij belang stellen. Het is niet productief wanneer de heiligen en de archeologen elkaars werk negeren. Een legerijger houding van beide zijden is de verstandigste koers. □

(Wordt vervolgd)

Verwijsmateriaal

[1] Thomas Kuhn, *The Structure of Scientific Revolutions* (Chicago: University of Chicago Press, 1962).

[2] Karl R. Popper, *The Logic of Scientific Discovery* (New York: Basic Books, 1959), blz. 280. „The old scientific ideal of *episteme* — of absolutely certain, demonstrable knowledge — has proved to

be an idol. The demand for scientific objectivity makes it inevitable that every scientific statement must remain *tentative for ever*. It may indeed be corroborated, but every corroboration is relative to other statements which, again, are tentative. Only in our subjective experiences of conviction, in subjective faith, can we be ‘absolutely certain’.” (Het oude wetenschappelijke ideaal van de *epistemologie* — van absoluut zekere, aanwijsbare kennis — is een afgod gebleken. Wetenschappelijke objectiviteit eist dat iedere wetenschappelijke uitspraak *voorlopig voor altijd* moet blijven. Zij kan weliswaar bevestigd worden, maar iedere bevestiging heeft betrekking op andere uitspraken, die op hun beurt voorlopig zijn. Slechts bij onze subjective ervaringen van overtuiging, bij onze subjective geloof, kunnen wij ‘absoluut zeker’ zijn.) (Cursivering in de oorspronkelijke tekst toegevoegd.)

[3] M. Wells Jakeman, „The Ancient Middle-American Calendar System: Its Origin and Development”, *Brigham Young University (BYU) Publications in Archaeology and Early History*, no. 1, 1947; Hugh Nibley, „The Book of Mormon as a Mirror of the East”, *Improvement Era* 51, (1948), blz. 202-204, 249-251; Sidney B. Sperry, *Our Book of Mormon* (Salt Lake City: Steven and Wallis, 1947.)

[4] John W. Welch, „A Study Relating Chiasmus in the Book of Mormon to Chiasmus in the Old Testament, Ugaitic Epics, Homer and Selected Greek and Latin Authors”, Master’s Thesis, Brigham Young University, 1970; John W. Welch, editor, *Chiasmus in Antiquity* (Hildesheim: Gerstenberg Verlag, 1981.)

[5] Robert Wauchope, *Lost Tribes and Sunken Continents* (Chicago: University of Chicago Press, 1962); Michael D. Coe, „Mormons and Archaeology: An Outside View”, *Dialogue* 8 (1973), blz. 40-48.

[6] Ondanks enig gebrek aan overeenstemming over details, bevinden de volgende zich, in chronologische volgorde, onder degenen die tot eendere gevolgtrekkingen zijn gekomen: J. A. en J. N. Washburn, *An Approach to the Study of Book of Mormon Geography* (Provo: New Era Publishing, 1939); M. Wells Jakeman bij colleges aan de BYU en in openbare lezingen vanaf minstens 1946; Thomas Stuart Ferguson, *Cumorah — Where?* (Independence, Missouri, 1947); Milton R. Hunter en Thomas Stuart Ferguson, *Ancient America and the Book of Mormon* (Oakland, Californië: Kolob Book Co., 1950); Ross T. Christensen, „The Present Status of Book of Mormon Archaeology: deel 2, *Millennial Star* (oktober 1952), vanaf blz. 234; John L. Sorenson, „Where in the World? Views on Book of Mormon Geography”, verhan-

delingen nr. 8 over het Boek van Mormon, in privékring verspreid in 1955; V. Garth Norman, „Book-of-Mormon Geography Study on the Narrow Neck of Land Region”, verhandelingen nr. 1 over de geografie van het Boek van Mormon, in privé-kring verspreid in 1966; Sidney B. Sperry, *Book of Mormon Compendium* (Salt Lake City: Bookcraft, 1968), blz. 447-451; Hugh Nibley, „The Book of Mormon and the Ruins”, *Foundation for Ancient Research and Mormon Studies, Nibley Archive Reprint BMA-BM* (1980), blz. 2; David A. Palmer, *In Search of Cumorah: New Evidences for the Book of Mormon from Ancient Mexico* (Bountiful, Utah: Horizon Publishers, 1981.)

[7] Bijvoorbeeld, Norman A. McQuown, „Indigenous Languages of Native America”, *American Anthropologist* 57 (1955), blz. 501-570.

[8] De passages die wijzen op een mogelijk beperkt gebied van de handelingen van de Nephieten (en de Jaredieten) zijn door vele geleerden besproken. Een voorbeeld daarvan komt voor in de latere geschriften van Sidney B. Sperry, jarenlang hoogleraar schriftgeleerdheid aan de Brigham Young University, die vaak de implicaties besprak van passages zoals Omni 1:20-21; Mos. 8:7-12 met Alma 22:20-32; Morm. 1-5; Ether 9:3 en Ether 14-15. Zie ook J. Nile Washburn, *Book of Mormon Lands and Times* (Salt Lake City: Horizon Publishers, 1974), blz. 205-217, 238-287; en Ferguson 1947, en Palmer 1981, aangehaald in voetnoot 6.

[9] Michael D. Coe, „Early Steps in the Evolution of Maya Writing”, in *Origins of Religious Art and Iconography in Preclassic Mesoamerica*, bewerkt door H. B. Nicholson (Los Angeles: UCLA Latin American Center and Ethnic Arts Council of Los Angeles, Californië 1976), blz. 110-111.

[10] Zie, naast de bronnen genoemd in de voetnoten 6 en 8, John L. Sorenson, *An Ancient American Setting for the Book of Mormon* (Provo: Foundation for Ancient Research and Mormon Studies, ter perse.)

[11] Het op de volgende redenering: (1) Het *Cumorah* van de Nephieten en het *Ramah* van de Jaredieten waren dezelfde heuvel (Ether 15:11). (2) Dit gebied, dat met beenderen bedekt was (Omni 1:22; Mos. 8:8 en 21:26-27; enz.) en tevens „een land met vele wateren, rivieren en bronnen” (Morm. 6:4; Ether 15:8) was, was in het land Verwoesting, dat aan het land Overvloed grensde bij de kleine landengte (Alma 22:29-32). (3) Uit Morm. 3-6 blijkt dat de laatste veldslagen van de Nephieten gelokaliseerd waren en grote delen plaatsvonden in de buurt van de stad Verwoes-

ting, die gelegen was in het land Verwoesting, „bij de nauwe landengte, die naar het zuidelijke land leidde“ (Morm. 3:5, 7). (4) Bijgevoel moet Cumorah, het laatste slagveld van de Nephieten en de Lamieten, zich in de buurt van de nauwe landengte hebben bevonden.

[12] I. M. Lewis, „Force and Fission in Northern Somali Lineage Structure“, *American Anthropologist* 63 (1961), blz. 109; F. Barth, „Segmentary Opposition and the Theory of Games: A Study of Pathan Organization“, *Journal of the Royal Anthropological Institute* 89 (1959), blz. 7; W. F. Albright, *Yahweh and the Gods of Canaan: A Historical Analysis of Two Contrasting Faiths* (London: University of London/The Athlone Press, 1968), blz. 82; Nigel Davies, „The Aztec Concept of History: Tula and Teotihuacan“, voordracht gehouden op het 44ste Internationaal Congres van Americanists, Manchester, 1982.

[13] William F. Albright, *The Archaeology of Palestine* (Harmondsworth: Penguin Books, 1949), blz. 85-87; Richard A. Diehl, „Tula“, in *Supplement to the Handbook of Middle American Indians*, bewerkt door J. A. Sabloff, deel 1, *Archaeology* (Austin: University of Texas Press, 1981), blz. 291.

[14] Kathleen M. Kenyon, *The Bible and Recent Archaeology* (Atlanta, Georgia: John Knox Press, 1978), blz. 33-34.

[15] Michael D. Coe, *Mexico*, 2e druk (New York: Praeger, 1977), blz. 86.

[16] George Kubler, „The Iconography of the Art of Teotihuacan“, *Dumbarton Oaks Studies in Pre-Columbian Art and Archaeology*, no. 4 (Washington D. C., 1967), blz. 11-12.

[17] Het geschil inzake identificatie werd samengevat in een lezing van Usishkin, gehouden aan de Brigham Young University in februari 1982.

[18] Lewis R. Binford, „Reply“, *Current Anthropology* 24 (juni 1983), blz. 373; nadruk in het origineel.

[19] Zie voetnoot 2.

[20] David L. Webster, *Defensive Earthworks at Becan, Campeche, Mexico: Implications for Maya Warfare* (Tulane University, Middle American Research Institute, Publication 41, 1976), blz. 108.

[21] Angel Palerm, „Notas sobre las Construcciones Militares y la Guerra en Mesoamerica“, *Anales del Instituto Nacional de Antropología e Historia* (Mexico), 7 (1956), blz. 123-124; Pedro Armillas, „Mesoamerican Fortifications“, *Antiquity* 25 (1951), blz. 77-86; Robert L. Rands, Some Evidences of Warfare in Classis May Art, dissertatie, Columbia University, New York, 1952 (University Microfilms Doctoral Dissertations Series no. 4233, 1952).

[22] Webster, blz. 96.

[23] Idem, blz. 87.

[24] Ray T. Matheny, Deane L. Gurr, Donald W. Forsyth en F. Richards Hauck, *Investigations at Edzna, Campeche, Mexico*, boekdeel 1, deel 1: The Hydraulic System (Brigham Young University, New World Archaeological Foundations, Paper 46, 1983), blz. 169-191.)

[25] „Current Research“, *American Antiquity* 45 (1980), blz. 622.

[26] Richard E. Blanton en Stephen A. Kowalewski, „Monte Alban and after in the Valley of Oaxaca“, in *Supplement to the Handbook of Middle American Indians*, bewerkt door J. A. Sabloff, deel 1, *Archaeology* (Austin: University of Texas Press, 1981), blz. 100.

[27] Claude F. Baudre en Pierre Becquelin, *Etudes Mesoamericaines*, deel 2, *Archéologie de los Naranjos*, (Mexico: Mission Archéologique et Ethnologique Française au Mexique, 1973), blz. 3-4.

[28] Palerm, blz. 129; Webster, blz. 98.

[29] Charles S. Spencer en Elsa M. Redmond, „Formative and Classic Developments in the Cuicatlan Canada: A Preliminary Report“, in *Prehistoric Social, Political, and Economic Development in the Area of the Tehuacan Valley: Some Results of the Palo Blanco Project*, redacteur Robert D. Drennan, University of Michigan, Museum of Anthropology Technical Reports, no. 11 (Research Reports in Archaeology, Contribution 6), 1979, blz. 211.

[30] Florencia Muller, „Instrumental y Armas“, in *Sociedad Mexicana de Antropología, Teotihuacan: Onceava Mesa Redonda* (Mexico, 1966), blz. 231.

[31] Henry F. Dobyns, „Estimating Aboriginal American Population: An Appraisal of Techniques with a New Hemispheric Estimate“, *Current Anthropology* 7 (1966), blz. 396.

[32] Idem, blz. 396.

[33] Idem, blz. 416.

[34] William M. Denevan, redacteur, *The Native Population of the Americas in 1492* (Madison: University of Wisconsin Press, 1976), blz. 289-292.

[35] Milton R. Hunter en Thomas S. Ferguson, *Ancient America and the Book of Mormon* (Oakland, Californië: Kolob Book Co., 1950) blz. 385. Dit is de enige bron in de Engelse taal.

[36] Clair C. Patterson, „Native Copper Silver, and Gold Accessible to Early Metallurgists“, *American Antiquity* 36 (1971), blz. 331.

[37] J. W. Grossman, „An Ancient Gold Worker's Tool Kit: The Earliest Metal Technology in Peru“, *Archaeology* 25 (1972), blz. 270-275; A. C. Paulsen, „Prehistoric trade between South Coastal Ecuador and Other Parts of the Andes“, lezing gehouden op de 37ste

jaarvergadering van de Society for American Archaeology, 1972.

[38] J. Charles Kelly en Carroll L. Riley, redacteurs, *Pre-Columbian Contact within Nuclear America*, Southern Illinois University, Carbondale, Research Records of the University Museum, Mesoamerican Studies 4, 1969.

[39] R. E. Lonacre en Rene Millon, „Proto-Mixtecan and Proto-Amuzgo-Mixtecan Vocabularies: A Preliminary Cultural Analysis“, *Anthropological Linguistics* 3 (1961), blz. 22.

[40] Terence Kaufman, „El Proto-Tzeltzil: Fonología Comparada y Diccionario Reconstruido“, *Universidad Nacional Autónoma de México, Centro de Estudios Mayas, Cuadernos 5* (1972), blz. 118; Marcelo Alejandre, *Cartilla Huasteca son zu Gramatica, Diccionario y Varias Reglas para Aprender el Idioma*, Secretaria de Fomento, Mexico, 1899, blz. 84, 88; H. de Charency, „Les Noms de Metaux chez Différents Peuples de la Nouvelle Espagne“, *Congres International des Americanistes, Compte-Rendu, Paris 1890*, Parijs, 1892, blz. 539-541.

[41] Lyle Campbell en T. Kaufman, „A Linguistic Look at the Olmecs“, *American Antiquity* 41 (1976), blz. 80-89.

[42] Read H. Putnam, „Were the Plates of Mormon of Tumbaga?“ *Papers, 15th Annual Symposium on the Archaeology of the Scriptures* (Provo, Utah: BYU Extension Publications, 1964), blz. 101-109. Op dit moment verkrijgbaar als Foundation for Ancient Research and Mormon Studies (FARMS) Reprint PUT-64 (P. O. Box 7113, University Station, Provo, UT 84602, USA).

[43] David M. Pendergast, „Tumbaga Object from the Early Classic Period, Found at Altun Ha, British Honduras (Belize)“, *Science* 168 (3 april 1970), blz. 116-118.

[44] R. R. Caley en D. T. Easby jr., „New Evidence of Tin Smelting and the use of Metallic Tin in Pre-Conquest Mexico“, *35a Congreso Internacional de Americanistas, Mexico, 1962, Actas y Memorias*, deel 1, Mexico, 1964, blz. 511.

[45] L.G. Alieva en A. M. Gasanova, „Problem of the Unknown Metal Kharsin in Medieval Written Sources“, *Doklady Akademii Nauk Azerbaidzjanskoi SSR*, 37, no. 4, (1981), blz. 84-87; English abstract in *Art and Archaeology Technical Abstracts* 19 (1982), blz. 111.

[46] Caley en Easby, blz. 507-517.

[47] P. T. Craddock, „Europe's Earliest Brass“, *MASCA Journal* 1 (december 1978), blz. 4-5.

[48] Sigvald Linne, *Mexican Highland Cultures*, Ethnographic Museum of Sweden, Stockholm, Publication 7, 1942, blz. 142.

Het jeugdwerk

Een kracht ten goede

Dwan J. Young

Algemeen presidente van het jeugdwerk

Jeugdwerk kinderen vormen een van de krachtigste invloeden ten goede die wij in deze tijd in de wereld hebben. Wij kunnen veel van hen leren. Zij vertellen hun vriendjes over het evangelie, helpen bij het activeren van inactieve leden en versterken elkaar.

Het motto van het jeugdwerk „Al

uwe kinderen zullen van den Here geleerd zijn” (Statenvertaling), wijst ons op aller verantwoordelijkheid om kinderen te onderwijzen, opdat zij op hun beurt anderen kunnen onderwijzen.

Die opdracht is door jeugdwerkleidsters en -leerkrachten door de gehele wereld heen aanvaard, nu het

nieuwe jaar ons de aansporing brengt: „Zoekt de Heer”.

Ieder jaar vaardigen wij een bijzondere aansporing uit voor allen die in het jeugdwerk werkzaam zijn. Dit jaar is onze aansporing een oproep aan al onze leidsters en leerkrachten om naar een nauwere band met onze Hemelse

Vader te streven. De kinderen hebben het nodig zijn invloed in ons leven te zien, opdat zij een verlangen zullen hebben ons na te streven in ons volgen van Hem. Wij willen de kinderen op een dusdanige manier onderwijzen, dat wij weten dat wij kinderen van onze Hemelse Vader zijn, dat Hij van hen houdt en dat ongeacht wat er verder in hun leven plaatsvindt, zij altijd bij Hem horen en dat Hij over hen waakt.

Wij weten dat zodra kinderen het evangelie gaan begrijpen, zij hun kennis met anderen willen delen. Wij krijgen te horen over kinderen die hun op het jeugdwerk geleerde lessen doorgeven aan ouders en vriendjes die inactief of geen lid waren, waardoor deze weer actief werden.

In Quillabamba (Peru), bijvoorbeeld, gaf een kleine jongen een goed voorbeeld aan een dominee. Iedere keer dat deze man het knaapje zag, las hij in het Boek van Mormon. Toen hij vroeg wat hem zo boeide in het boek, kreeg hij te horen dat het een geschiedenis was van de vroege inwoners van Zuid-Amerika en dat de dominee het ook maar eens moest lezen. Deze uitnodiging voerde tot gesprekken met de zendelingen en de doop.

Het kinderprogramma in de avondmaalsvergadering onderstreept dit jaar dat kinderen moeten worden aangemoedigd de Schriften te lezen, te bidden en de geboden van onze Hemelse Vader te onderhouden. Er wordt over bijzondere ervaringen verteld waarbij kinderen „de Heer zochten“. Er wordt een nieuw lied gezongen om de kinderen eraan te herinneren hoe belangrijk het is dat zij de Heer zoeken in hun jeugd. De kinderen zullen ook het verhaal vertellen hoe een jeugdige Joseph Smith de Heer zocht, waarna zij zingend hun getuigenis geven met „Ik weet: mijn Vader leeft“. (*Zing maar mee.*)

Ik hoop dat de ouders ervan zullen genieten deze en andere lofzangen en liederen samen met hun kinderen te zingen. Ze kunnen op de gezinsavond of andere activiteiten worden gebruikt. Het zingen van de liederen die de kinderen op het jeugdwerk leren, zal de eenheid in het gezin bevorderen en ertoe bijdragen dat hetgeen de kinderen op het jeugdwerk leren, kracht wordt bijgezet.

Een van de doelen van het jeugdwerk is de kinderen te leren de regels die hun

in de klas worden geleerd, na te leven.

Het programma *Evangelie in actie* voor 10- en 11-jarige jongens en meisjes, bijvoorbeeld, is op zelfverbetering gericht. Het spoort hen aan de evangeliebeginselen na te leven door een ervaring te kiezen in ieder van de vier volgende gebieden: persoonlijk, familie, kerkelijk, gemeenschappelijk. Een aantal van de ervaringen omvat zaken als het ontwikkelen van een talent en dit met anderen delen, manieren vinden om een betere vriend of vriendin te zijn, het invullen van een eigen gezinslijst of het bijhouden van een dagboek, minstens een maandlang iedere dag in de Schriften lezen, en het plannen en uitvoeren van een eigen, familie- of klasdienstproject. Wanneer er vier ervaringen af zijn, ontvangen de betrokkenen een certificaat als bewijs van hun prestatie.

Alle jeugdwerkkinderen kunnen het evangelie in werking stellen tijdens driemaandelijkse activiteitendagen, die zorgen voor een gezonde ontspanning voor de jeugdwerkkinderen van alle leeftijden. Wij zijn enthousiast over deze vier activiteitendagen, daar niet-leden en kinderen die op zondag gewoonlijk niet naar het jeugdwerk komen gemakkelijk bij dit programma betrokken kunnen worden.

Een voorbeeld van een activiteitendag is het programma dat in Caracas (Venezuela) werd gepresenteerd, waarbij volksmuziek en volksdansen door ruim 150 kinderen werden opgevoerd. Iedere wijk werd in de gelegenheid gesteld eigen kunst- en handwerken ten toon te stellen en de kinderen kregen de kans hun talenten naar voren te brengen.

Nog een geslaagd programma voor de activiteitendag is „Wandelen in de voetstappen van helden en heldinnen“, waarbij kinderen een kunst of vaardigheid aanleren die verband houdt met het leven van een beroemd iemand. Kinderen hebben goede, christelijke helden en heldinnen nodig om zich aan te spiegelen. Er zijn vele voorbeelden van grote leiders en leiders in de kerk, en anderen die op voorbeeldige wijze hun medemens hebben gediend of nog steeds dienen. Daarnaast zijn er de helden en heldinnen die we iedere dag spreken, zoals onze vader en moeder, onze bisschop en ook de jeugdwerkleiders en -leerkrachten.

Ik heb één zo'n „heldin“ leren kennen op Tahiti: Mary Tua, jeugdwerkpresidente van de wijk Pamatai van de Ring Papeete. Toen ze ontdekte dat er 200 ingeschreven kinderen waren en dat er maar vijftig het jeugdwerk bezochten, wist zuster Tua dat zij zich moest gaan inspannen om zoveel mogelijk kinderen actief te maken. Ze nam, samen met de wijkadministrateur, alle namen door en bezocht vervolgens alle gezinnen die nog in de wijk woonden. Met toestemming van de ouders nodigde zuster Tua de kinderen uit om naar het jeugdwerk te komen. Binnen vijf maanden waren er iedere week honderd kinderen op het jeugdwerk en werden acht kinderen boven de acht gedoopt. Toen ik in Papeete op bezoek was, puilden de leslokalen uit met kinderen die opletend luisterden naar lessen die goed voorbereid waren door liefdevolle, gemotiveerde leerkrachten. Zuster Tua was wel bijzonder gelukkig die dag, daar er weer drie van „haar“ kinderen bij waren gekomen. Ze had hen bij de kruidenier gezien en toestemming van hun moeder gekregen om ze uit te nodigen naar het jeugdwerk te komen. De enthousiaste geest die van de kinderen uitstraalde leek zijn weerslag op alle leden van de wijk te hebben.

Een van de grootste vreugden die mij bij deze roeping te beurt valt, is om overal in de wereld met kinderen te spreken. Ik versta hun taal niet altijd, maar ik voel de liefde die zij koesteren voor de Heiland en voor hen die hen onderwijzen en leiden.

Waar ik ook ben geweest, overal heb ik de bijzondere liefde gevoeld die van de leiders en leerkrachten van het jeugdwerk naar de kinderen uitgaat.

Als zodanig dragen wij een grote verantwoordelijkheid. De vermaning uit Jesaja 54:13 (Statenvertaling): „Al uwe kinderen zullen van den Here geleerd zijn“ gaat vergezeld van de belofte: „en de vrede uwer kinderen zal groot zijn“. Het is stellig ons verlangen dat onze kinderen het heil delachtig worden dat volgt uit het naleven van het evangelie en het hooghouden van de beginselen ervan. □

Zuster Dwan J. Young, algemeen presidente van het jeugdwerk

„God heeft ons niet een geest van lafhartigheid gegeven”

President Gordon B. Hinckley
Tweede raadgever in het Eerste Presidium

Een herziene versie van een toespraak die op 5 november 1983 voor leerlingen aan het Salt Lake Institute of Religion is gehouden.

Op de vele reizen die ik in de loop der jaren over de hele wereld heb gemaakt, heb ik veel mensen leren kennen met problemen en grote zorgen. In antwoord hierop, heb ik hen vaak herinnerd aan woorden die lang geleden door de apostel Paulus zijn geschreven, vermoedelijk in de tijd dat hij in Rome gevangen zat, klaar om te worden geofferd (zie 2 Tim. 4:6), zoals hij zelf zei. Hij was een geweldige zendeling geweest, onvermoeibaar in zijn getuigenis, ijverig in zijn verlangen om van de opgestane Heer te getuigen. Hij wist dat zijn dagen geteld waren, en met ontroering schreef hij aan een jongere collega, Timoteüs, die hij beschreef als „mijn geliefd kind”:

„Om die reden herinner ik u eraan de gave Gods aan te wakkeren, die . . . in u is . . .

Want God heeft ons niet gegeven een geest van lafhartigheid, maar van kracht, van liefde en van bezonnenheid.” (2 Tim. 1:6-7.)

Wie van ons kan beweren dat hij of zij nooit lafhartigheid, ofwel angst, heeft gevoeld? Ik weet van niemand die daar volledig voor gespaard is geweest. Vanzelfsprekend lijden sommigen er in ernstiger mate aan dan anderen. Sommigen kunnen snel boven hun angst

uittijgen, maar anderen worden erdoor verstrikt en omlaaggehaald, en zelfs door overwonnen. Wij lijden aan angst om uitgelachen te worden, angst om te falen, angst voor eenzaamheid, angst die voortkomt uit onwetendheid. Sommigen vrezen het heden, anderen de toekomst. Sommigen gaan gebukt onder een zondenlast en zouden zo goed als alles willen geven om zich van die last te ontdoen, maar hebben angst om hun leven te veranderen. Laten we toch goed begrijpen dat angst niet van God komt, maar, integendeel, dat dit hardnekkige, verwoestende gevoel afkomstig is van de tegenstander van waarheid en gerechtigheid. Angst is het tegenovergestelde van geloof en heeft een schadelijke, ja, dodelijke uitwerking.

„Want God heeft ons niet gegeven een geest van lafhartigheid, maar van kracht, van liefde en van bezonnenheid.”

Deze beginselen vormen de grote tegengiften voor de angsten die ons van onze kracht beroven en weleens onze nederlaag betekenen. Zij schenken ons kracht.

Welke kracht? De kracht van het evangelie, de kracht van de waarheid, de kracht van het geloof, de kracht van het priesterschap.

Vorig jaar vierden grote delen van de christelijke wereld de 500ste geboortedag van Maarten Luther, die wij eren als een grote, moedige voorloper van de herstelling. Ik hou van de woorden van zijn heerlijke lofzang:

*Een vaste burcht is onze God,
Een toevlucht voor de Zijnen;
Al drukt het leed,
Al dreigt het lot,
Hij doet Zijn hulp verschijnen.
De vijand rukt vast aan
Met opgestoken vaan.
Hij draagt zijn rusting nog
Van gruuel en bedrog
Maar zal als kaf verdwijnen!
(Heilige lofzangen, nr. 137.)*

Er is een geweldige kracht die gepaard gaat aan de kennis dat u en ik zonen en dochters zijn van God. In ieder van ons is een goddelijke vonk. Wie deze kennis heeft en zijn leven erdoor laat beïnvloeden, zal zich niet tot een lage of goedkope handeling verlagen.

Laten wij de goddelijke eigenschappen die in ons zijn ontwikkelen. Wij hoeven, bijvoorbeeld, geen angst te hebben om wegens ons geloof belachelijk te worden gemaakt. Wij hebben allemaal weleens iets dergelijks gevoeld, maar er is een kracht in ons die zich bo-

Wij lijden aan angst om uitgelachen te worden, angst om te falen, angst voor eenzaamheid, de angst die voortkomt uit onwetendheid.

ven die spot kan verheffen, die deze zelfs ten goede kan wenden.

Ik herinner me de ervaring van een schoolmeisje, dat ver van het hoofdzel van de kerk woonde en erin slaagde veel van haar vrienden en vriendinnen, die geen van allen lid van de kerk waren, van inzicht te doen veranderen. Toen zij de plannen voor een feestje samen bespraken, gaf zij vrijuit haar mening dat zij veel plezier konden hebben zonder dat er gedronken werd.

Wat zo geweldig was, was dat haar vriendenkring haar respecteerde en daarnaast zette het voorbeeld van haar kracht anderen ertoe aan de moed te ontwikkelen om ook verantwoordelijke, fatsoenlijke jonge mensen te worden.

God heeft ons de *kracht van het evangelie* gegeven om ons onze angsten te helpen overwinnen.

God heeft ons de *kracht van de waarheid* gegeven.

President Joseph F. Smith heeft eens gezegd: „Wij geloven in alle waarheid, ongeacht hetgeen waarop ze betrekking heeft. Er is geen enkele sekte of godsdienst (of, mag ik zeggen, geen zoeker naar waarheid) in de wereld die ook maar één beginsel van waarheid bezit dat wij niet bereid zijn te accepteren of dat wij afwijzen. Wij zijn bereid alle waarheid te accepteren, onverschillig vanwaar zij komt; want de waarheid zal zegevieren, de waarheid zal standhouden.“ (*Evangelieleer*, blz. 1.)

Wij hoeven nergens angst voor te hebben wanneer we naar het licht van de waarheid leven. Maar we moeten zeer zeker ons onderscheidingsvermogen gebruiken. Sofisme heeft de gewoonte zich voor te doen als waarheid. Halve waarheden worden als de gehele waarheid voorgesteld om ons te misleiden. Insinuaties worden vaak door tegenstanders van dit werk als waarheid gepresenteerd. Theorieën en hypothesen worden dikwijls gelanceerd alsof het bevestigde waarheden zijn. Uit-

spraken die uit hun verband van tijd, omstandigheden of het geschreven woord zijn gerukt, worden vaak als waarheid geponeerd, wanneer zo'n gang van zaken notabene de leugen zelf is.

John Jacques, een Engelse bekeerling tot de kerk, heeft het zo prachtig gesteld met de woorden die wij tegenwoordig zingen:

*„Zeg dan, wat is waarheid?
Het laatst en 't eerst,
Ook zelfs buiten de grens van de tijd,
Moog' hemel en aarde ook eenmaal
vergaan,
Dan verblijft nog de waarheid,
de som van 't bestaan,
Bestendig in al d' eeuwigheid.”
(Heilige lofzangen, nr. 179.)*

Wij hoeven niet angstig te zijn wanneer wij in ons leven de *kracht* hebben die het gevolg is van een rechtschapen levenswandel volgens de waarheid die wij van God, onze Eeuwige Vader, ontvangen.

Wij hoeven evenmin angstig te zijn wanneer wij over de *kracht van het geloof* beschikken. De kerk heeft een menigte hekelars en vijanden. Zij bespotten dat wat heilig is. Zij halen dat wat God gegeven heeft naar beneden. Zij zijn degenen ter wille die er blijkbaar van genieten te zien dat iets heiligs belachelijk wordt gemaakt. Ik kan me niets voorstellen dat minder in harmonie is met de geest van Christus dan dit soort bezigheden.

Het doet ons pijn wanneer iets wat wij heilig achten wordt besmeurd. Maar wij hoeven geen angst te hebben. Deze zaak is grootser dan de mens. Zij zal al haar vijanden overleven. Wij hoeven slechts, zonder angst, voorwaarts te streven door de *kracht* van ons geloof. De Heer heeft aan het begin van dit werk gezegd:

„Vreesst daarom niet, kleine kudde; doet goed; laat aarde en hel tegen u samspannen, want indien zij op Mijn rots zijt gebouwd, kunnen zij u niet overweldigen . . .

Blikt tot Mij op bij iedere gedachte; twijfelt niet, vreesst niet.

Aanschouwt de wonden in Mijn zijde en eveneens de tekenen der nagelen in Mijn handen en voeten; weest trouw, onderhoudt Mijn geboden en zij zult het koninkrijk der hemelen beërven.” (LV 6:34, 36-37.)

Paulus schreef aan de Korintiërs: „Blijft waakzaam, staat in het geloof, weest manlijk, weest sterk!” (1 Kor. 16:13.)

„Want God heeft ons niet gegeven een geest van lafhartigheid, maar van *kracht*, van *liefde*. . .”

Liefde voor wat? Liefde voor de Heer, liefde voor zijn werk, zijn zaak en zijn koninkrijk; liefde voor de mensen; liefde voor elkaar.

Keer op keer heb ik meegemaakt dat de liefde voor God in staat is angst te overwinnen. Liefde voor de kerk kan onze twijfels overwinnen. Ik heb studenten verteld van mijn eigen studievergaring, nu ruim vijftig jaar geleden. In veel aspecten was dat een donkere periode. Het was een tijd van cynisme en wanhoop. Het waren de ergste jaren van de malaise. Toen ik in 1932 afstudeerde, was het werkloosheidspercentage meer dan dertig procent. De gehele wereld verkeerde in grote moeilijkheden. Het was een tijd van gaarkeuken en zelfmoord.

Jonge mensen hebben toch al de nei-

*Wij hoeven niet te vrezen
wanneer wij in ons leven de
kracht hebben die het gevolg is
van een rechtschapen
levenswandel.*

ging om wat kritisch en cynisch te zijn, maar die houding werd in de jaren dertig verergerd door het cynisme van die tijd. Het was gemakkelijk veel dingen in het leven, in de wereld, in de kerk, in bepaalde aspecten van het evangelie, in twijfel te trekken. Maar het was ook een tijd van blijdschap en van liefde. Achter zulke gedachten was er voor mij een vaste grond van liefde, die ik te danken had aan geweldige ouders en een fijne familie, een fantastische bisschop, toegewijde leerkrachten en de Schriften, die gelezen en overwogen konden worden.

Hoewel we in onze jonge jaren moeite hadden om alles te begrijpen, school

Suggesties voor huisonderwijzers

Enkele belangrijke punten die u desgewenst bij uw huisonderwijs kunt gebruiken:

1. Angst komt niet van God maar van de tegenstander. Angst is het tegenovergestelde van geloof. God geeft ons *kracht*, *liefde* en *bezonnenheid* als tegengif voor angst.

2. De *kracht van het evangelie* geeft ons de *kracht* die voortvloeit uit de wetenschap dat wij zonen en dochters van God zijn.

3. Wij kunnen angst en twijfel, zorgen en ontmoediging overwinnen door de schragende *macht van de liefde* — liefde voor de Heer, ouders, familie, vrienden en kerkleiders.

4. De *kracht van bezonnenheid* helpt ons in te zien dat het evangelie eenvoudig, mooi en logisch is.

5. Laten wij bij het overwinnen van de angst zelfvertrouwen aan de dag leggen — nooit hoogmoed — en een rustige waardigheid wat betreft onze overtuiging aangaande Jezus Christus.

Wenken voor de bespreking

1. Bespreek uw eigen gevoelens en ervaringen wat betreft het overwinnen van de geest van angst.

2. Zijn er teksten of aanhalingen in dit artikel die het gezin voor zou kunnen lezen of bespreken?

3. Zou een bespreking beter tot haar recht komen als er van tevoren met het gezinshoofd werd gesproken? Is er een boodschap van de quorumleider of bisschop over dit onderwerp?

er in ons hart iets van liefde voor God en zijn grote werk, dat ons hielp mogelijke twijfels en angsten te overwinnen. Wij hielden van de Heer en van goede, eerbare vrienden. En daaruit putten wij grote kracht.

Hoe groots en luisterrijk is de *kracht van de liefde* bij het overwinnen van angst en twijfel, zorgen en ontmoediging.

„Want God heeft ons niet gegeven een geest van lafhartigheid, maar van kracht, van liefde en van bezonnenheid.”

Wat bedoelde Paulus met *bezonnenheid*? Volgens mij bedoelde hij de fundamentele logica van het evangelie, dat op mij niet overkomt als een aaneenschakeling van theologisch jargon, maar als een eenvoudig en prachtig geheel, waarbij de ene rustige waarheid de andere in logische volgorde opvolgt. Ik maak mij geen zorgen over verborgenheden. Ik pieker niet over het feit of de poorten van de hemel openzwaaien of openschuiven. Ik ben er alleen maar in geïnteresseerd dat ze opengaan. Het verontrust mij evenmin dat de profeet een aantal versies van het eerste visioen heeft gegeven, als het feit dat er in het Nieuwe Testament vier verschillende evangelienschrijvers zijn, ieder met zijn eigen inzichten, ieder tegemoetkomend aan het doel waarvoor hij op dat moment verkoos de gebeurtenissen aan het papier toe te vertrouwen.

Waar het mij om gaat is het feit dat God in deze bedeling een groots en wonderbaarlijk en schitterend plan heeft geopenbaard, dat mannen en vrouwen ertoe brengt hun Schepper en hun Verlosser lief te hebben, elkaar te waarderen en te dienen, en in geloof te wandelen op het pad dat tot onsterfelijkheid en eeuwig leven voert.

Ik ben dankbaar voor de heerlijke uitspraak dat de heerlijkheid Gods intelligentie is, of met andere woorden, licht en waarheid. (Zie LV 93:36.) Ik ben dankbaar voor het ons gegeven gebod om woorden van wijsheid uit de beste boeken te putten en wetenschap te zoeken „door studie alsmede door geloof”. (LV 88:118.)

Ik weet nog dat er in mijn studietijd veel gesproken werd over de evolutie-leer. Ik volgde een cursus geologie en biologie en kreeg het hele verhaal van Darwin te horen zoals het toen onderzwen werd. Ik dacht erover na, maar stond niet toe dat het mij in verwarring

bracht, want ik kon lezen wat de *Schriften* te zeggen hadden over onze oorsprong en onze verhouding tot God. Sindsdien heb ik iets leren kennen wat naar mijn idee een oneindig meer belangrijke en heerlijke vorm van evolutie is: de evolutie van mannen en vrouwen als zonen en dochters van God, en van onze wonderbaarlijke mogelijkheid om als kinderen van onze Schepper te groeien. Dit grote beginsel wordt, naar mijn mening, in de volgende openbaring uiteengezet:

„En hetgeen niet opbouwt, is niet van God, doch is duisternis.

Hetgeen van God is, is licht; hij, die licht ontvangt en in God voorgeaat, ontvangt meer licht; en dat licht neemt toe in helderheid tot de volle dag toe.” (LV 50:23-24.)

Ik zou willen dat we over deze woorden nadachten. Ze zijn heerlijk in hun belofte over het geweldige potentieel dat in ons verscholen ligt, geboren uit een belofte die in ons is geplant als uitdrukking van Gods liefde voor zijn zonen en dochters.

Wat hebben wij te vrezen voor de uitdagingen en moeilijkheden waarmee wij in het leven geconfronteerd worden? „Alleen de vrees zelf,” zoals president Franklin D. Roosevelt eens in een ander verband zei.

Laten we nogeens wijzen op de belangrijke waarheden die Paulus onderwees: „Want God heeft ons niet gegeven een geest van lafhartigheid, maar van kracht, van liefde en van bezonnenheid.” (2 Tim. 1:7.)

Vergelooft Timoteüs deze geweldige raad van Paulus: „Schaam u dus niet voor het getuigenis van onze Here.” (2 Tim. 1:8.)

Moge deze raad voor ieder van ons als een persoonlijke opdracht klinken. Laten we met vertrouwen wandelen — nooit met hoogmoed — en een rustige waardigheid wat betreft onze overtuiging aangaande Jezus Christus, onze Zaligmaker en Verlosser. Laat ons kracht vinden in de kracht die van Hem afkomstig is. Laat ons vrede vinden in de vrede die de kern van zijn wezen was. Laat ons bereid zijn offers te brengen in de geest van Hem die zichzelf als offer voor het hele mensdom gaf. Laat ons deugdzaam leven volgens zijn gebod: „Reinigt u, gij die de vaten des Heren draagt.” (Jesaja 52:11.) Laat ons tot bekering komen van alle kwaad, ter vervulling van zijn gebod om dat te doen, en laat ons vervolgens vergeving zoeken volgens de barmhartigheid die Hij ons heeft beloofd. Laat ons onze liefde voor Hem tonen door elkaar te dienen. □

Het toepassen van goddelijke wetten

Marvin K. Gardner

In februari 1978 woonde hij een medisch congres bij in Manzanillo, in Mexico, samen met een groep artsen, waarmee hij dertig jaar daarvoor was afgestudeerd. Plotseling werd een van hen onwel wegens een hevige maagbloeding. Onder normale omstandigheden zou ieder van de artsen in de zaal hem hebben kunnen behandelen. Ieder van hen was opgeleid in de heelkunde, ieder had zijn vaardigheid en kennis in de tussenliggende jaren toespitst. Maar terwijl zij toekijken hoe hun collega leed, beseften zij dat zij hulpeloos stonden.

„Wij bevonden ons in een vakantiehotel in een afgelegen vissersdorp,” weet ouderling Nelson te vertellen. „Er was helemaal geen ziekenhuis; het dichtstbijzijnde was in Guadalajara, vele kilometers daarvandaan door een woeste, bergachtige streek. Het was nacht; er waren geen vluchten. Bloedtransfusies waren onmogelijk wegens gebrek aan uitrusting. Onze gezamenlijke kennis en bezorgdheid konden niet in daden worden omgezet om onze vriend, die wij voor onze ogen zagen sterven, te helpen. Wij waren niet in staat zijn bloeding te stoppen.

Het slachtoffer vroeg om een zegen. Verschillende van de artsen, die het Melchizedekse priesterschap droegen, schoten toe, waarbij dr. Nelson als spreekbuis optrad. „De Geest gaf te kennen dat het bloeden op zou houden en dat de man in leven zou blijven en naar zijn gezin terug zou keren.” De man herstelde en ging naar huis.

„De mens kan uit zichzelf weinig doen om ziekte of gewonde lichamen te genezen,” zegt ouderling Nelson.

„Met een opleiding kunnen we een beetje meer doen; met een gevorderde medische opleiding en praktijk kan er nog een beetje meer worden gedaan. De ware macht om te genezen is echter een gave van God en het heeft Hem goedge Gund dat die macht gedeeltelijk via het gezag van zijn priesterschap wordt aangewend voor het welzijn van de mens, wanneer al hetgeen de mens voor zichzelf kan doen ontoereikend blijkt te zijn.”

Als hartchirurg heeft dr. Nelson vaak de macht van het priesterschap aan het werk gezien wanneer de mens machteloos stond. Maar hij is ook getuige geweest van de werking van een ander goddelijk beginsel: „Als je een zegen wilt hebben, moet je de wet gehoorzamen waarop deze is gegrond.”

Hij vertelt, bijvoorbeeld, van een keer dat president Spencer W. Kimball hem vlak voor een operatie om een zegen vroeg. Toen dit gebeurd was, zei de profeet: „Nu kun je die dingen gaan doen die noodzakelijk zijn om de zegen te verwezenlijken.”

„Veertig jaar lang werken met het door God geschapen lichaam,” zegt deze nieuwe algemene autoriteit, „houdt in dat ik ook honderd procent van die tijd met de wetten van God te maken heb gehad. Die wetten zijn onomstotelijk en eeuwig. En zij zijn evenzeer van toepassing bij een roeping tot apostel als bij het werk van een chirurg.”

Dit was het soort ervaring dat ertoe bijdroeg Russell M. Nelson voor te bereiden op zijn roeping tot het Quorum der Twaalf Apostelen op 7 april 1984. Lang voor het ontvangen hiervan had

hij geleerd de goddelijke wetten in zijn persoonlijke en beroepsleven te respecteren en te gehoorzamen. Hij schrijft veel toe aan het erfgoed dat zijn voorouders hem hebben nagelaten: alle acht zijn overgrootouders werden in Europa lid van de kerk, emigreerden naar Utah en vestigden zich in het plaatsje Ephraim. Hun moed en toewijding hebben eendere gevoelens in daaropvolgende generaties geïnspireerd.

Russell werd op 9 september 1924 te Salt Lake City geboren als zoon van Marion C. en Edna Anderson Nelson. Als jongen had hij vele interesses. Met 10 jaar was hij boodschappenjongen voor zijn vaders reclamebureau. Later werkte hij part-time bij een bank, het postkantoor en een fotostudio. Hij stond bekend om zijn absolute gehoor, zong in het koor op school en aan de universiteit, trad op in musicals en zong in kwartetten die in de prijzen vielen. Hij speelde piano en was lid van een dispuut.

Hoewel Russell succes had in andere activiteiten, hield zijn voetbaltrainer hem tijdens de wedstrijden gewoonlijk op de reservebank. „Volgens mij was dat onder andere omdat ik me altijd zorgen maakte om mijn handen,” herinnert hij zich. „Ik was bang dat iemand er met zijn voetbalschoenen op zou trappen.” Bijna veertig jaar later werd de bewuste trainer door die handen geopereerd.

Na zijn schoolopleiding besloot hij medicijnen te gaan studeren. Hij was een uitstekend student, was lid van verschillende studentenverenigingen en ontving zijn „Bachelor of Arts” in juni 1945. Tegen die tijd was hij al eerstejaars medisch student en maakte de studie niet in vier, maar in drie jaar af. In augustus 1947 was hij, op zijn tweekentwintigste, dokter af en had de hoogste cijfers van zijn jaar behaald.

Intussen had hij Dantzel White ontmoet en was met haar getrouwd. Ze was een van de eerste sopranen in een stuk dat aan de universiteit werd opgevoerd en waar Russell, na enig aandringen, ook in meespeelde. Toen hij kennis met haar maakte, en haar hoorde zingen, werd hij verliefd. „Ze was het mooiste meisje dat ik ooit had gezien en ik voelde dat zij degene was met wie ik zou trouwen.” Verdere beweegredenen om aan het stuk mee te doen had hij niet nodig en drie jaar later, op 31 augustus 1945, werden ze in de tempel te

Een bijzonder vergrootglas en schijnwerper zijn hulpmiddelen voor chirurg Nelson aan de operatietafel.

Salt Lake City in de echt verbonden. Dantzel studeerde verder voor haar graad, waarna zij les gaf tot de geboorte van hun eerste kind.

Als assistent aan het academisch ziekenhuis van Minnesota, maakte dr. Nelson deel uit van een team dat voor medische geschiedenis zorgde. Na drie inspannende jaren ontwikkelden zij de eerste machine die in staat was de functie van hart en longen van de patiënt tijdens een hartoperatie over te nemen. In 1951 werkte de machine tot volle tevredenheid bij de eerste openhartoperatie die bij een mens werd verricht.

Vier jaar laten verrichtte dr. Nelson de eerste geslaagde open-hartoperatie in Salt Lake City, waardoor Utah de derde staat in de Verenigde Staten werd om deze belangrijke mijlpaal te bereiken.

Hij schrijft deze gedenkwaardige gebeurtenissen toe aan het gehoorzamen van de goddelijke wetten: „Toen ik mijn medische studie begon, werd ons geleerd van het menselijk hart af te blijven, daar het anders zou ophouden te kloppen. Toch zegt Leer en Verbonden 88:36 dat ‘alle rijken een wet is gegeven’. Ik wist dus dat zelfs de zegen van een hartslag op een wet gegrond was. Ik redeneerde vervolgens dat als die wetten begrepen en beheerst konden worden, zij misschien aangewend konden worden om de zieken te zegenen.

„Voor mij betekende dit, dat als we bereid waren te werken en te studeren en bij onze wetenschappelijke experimenten de juiste vragen zouden stellen die, de wetten konden leren kennen die de hartslag regelen. Nu we enkele van die wetten hebben leren kennen, weten we dat we de hartslag stil kunnen zetten, moeilijk herstelwerk kunnen verrichten aan beschadigde kleppen of vaten, en vervolgens het hart weer aan het kloppen kunnen brengen.”

Alvorens naar Salt Lake City terug te keren, werd hij opgeroepen om twee jaar als arts in het Amerikaanse leger te dienen in de Koreaanse oorlog. Hij was gelegerd in Korea en Japan en diende ook een tijd in het Walter Reed Medical Center in Washington D.C. Later werkte hij een jaar lang in het Massachusetts General Hospital in Boston, waarna hij nog een jaar terugkeerde naar de University of Minnesota, waar hij in 1954 promoveerde.

Terug in Utah, zette dr. Nelson zijn werk als wetenschappelijk onderzoeker, hoogleraar en chirurg voort. Hij was betrokken bij het openbare leven en diende als zodanig in talrijke invloedrijke, beroepsmatige capaciteiten — zowel op plaatselijk, nationaal, als internationaal niveau. De lange lijst omvat onder andere dienstverlening als president van de Thoracic Surgical Directors Association en directeur van het American Board of Thoracic Surgery. Hij was voorzitter van de afdeling thoraxchirurgie aan het LDS Hospital te Salt Lake City en vice-voorzitter van de raad van bestuur. Onder de vele eerbewijzen die hij heeft ontvangen, zijn de „Citation for International Service”, van de American Heart Association en de „Golden Plate Award” van de American Academy of Achievement.

Door de jaren heen heeft hij letterlijk het hart geraakt van vele duizenden patiënten, waaronder vooraanstaande kerkelijke en burgerlijke leiders. In 1972 opeerde hij ouderling Spencer W. Kimball aan zijn hart, waarna hij het getuigenis ontving dat zijn patiënt zo zekere dag president van de kerk zou worden. (Zie „Een voorbeeld van gehoorzaamheid”, *De Ster* van januari 1983, blz. 22.)

Wat gaat er door hem heen nu hij overstapt van medicijnen op een full-time roeping in de kerk? „Ik kijk er geweldig naar uit in deze capaciteit te mo-

gen dienen,” zegt hij. Dan voegt hij er met een lachje aan toe: „Ik heb gedacht hoe prettig het zal zijn mensen te mogen ontvangen die er echt *zin* in hebben om bij me te komen! Tot nog toe heb ik alleen mensen gesproken die liever niet naar me toe waren gekomen. Ik verwacht dat het merendeel van mijn afspraken voortaan een vreugdevol karakter zal hebben.”

Het is kenmerkend dat eventuele spijt over het afsluiten van het ene hoofdstuk in zijn leven wordt verzacht door geestdrift voor het hoofdstuk dat gaat beginnen:

„Ik heb jaren geleden van president N. Eldon Tanner geleerd om nooit terug te kijken. Hij leerde mij nooit door de ‘retrospectoscoop’ te kijken of mezelf te kwellen met hetgeen ik anders had kunnen doen. Dus laat ik het verleden door wat het is. Ieder uur heeft zijn kans gehad en ik heb het er òf goed afgebracht òf ik heb het verknoeid. Maar ik laat het verleden achter me, in de wetenschap dat ik het beste wat ik te geven had ook gegeven heb.”

Door de jaren van dienstbetoon in de kerk heen heeft ouderling Nelson steeds het beste gegeven. Hij kreeg met zijn negentiende niet de kans om een full-time zending te vervullen, daar de Verenigde Staten in oorlog waren. Maar sindsdien heeft hij vele gelegenheden te baat genomen om zendingswerk te doen. Toen een verpleegster hem vroeg waardoor hij zo anders was dan de overige chirurgen, liet hij haar kennis maken met de kerk. Het duurde niet lang voor hij haar kon dopen; later vervulde haar zoon een zending.

Toen twee andere collega's — een echtpaar — belangstelling voor de kerk toonden, legde hij enkele beginselen uit en leende hun een Boek van Mormon. Een week later gaven ze het met een belevd dankwoord terug.

„Wat bedoelen jullie, ‘dank je wel’?” vroeg hij zijn vrienden. „Dat is een volslagen ongepaste reactie voor iemand die dit boek gelezen heeft. Jullie hebben het helemaal niet gelezen. Neem ‘t alsjeblieft weer mee naar huis en lees het deze keer echt; geef ‘t me daarna terug met een vel gepaster antwoord.”

Ze gaven toe het boek slechts oppervlakkig te hebben ingekeken en namen zijn uitdaging aan. Drie weken later brachten zij het boek met tranen in hun ogen terug. „We weten dat het boek

waar is," zeiden ze. „Hoe kunnen we nog meer te weten komen?"

Met een brede glimlach zei de jonge dokter: „Nu weet ik dat jullie het gezien hebben. Nu kunnen we verder gaan." Mettertijd doopte hij hen.

Door alle jaren van zware studie en veeleisende beroepsverantwoordelijkheid heen, vervulde Russell Nelson trouw zijn opdrachten in de kerk. Hij werkte in de zondagsschool en het priestersquorum, in bisschappen en in de hoge raad. Tien jaar lang was hij zending op Temple Square. Hij diende als ringpresident, als algemeen president van de zondagsschool en als regionaal vertegenwoordiger.

Maar ongeacht hoezeer ouderling Nelson verwikkeld was in andere belangrijke zaken, zijn eerste prioriteit is altijd zijn gezin geweest. Op een keer drukte een schrijver voor een internationaal tijdschrift zijn belangstelling uit voor een foto van het ongewone gezin van de arts: negen dochters en één zoon. Dokter Nelson legde uit: „Wij geloven dat het versterken van ons gezin het grote doel van het leven is. Dienstbetoon in de kerk en in de samenleving, doorlopende ontwikkeling en onze beroepsmatige inspanningen worden alle ondernomen met het doel ons gezin verder te ontwikkelen."

De schrijver was verbaasd: „Maar eerder in een interview heeft u gezegd dat u en uw vrouw er steeds naar hebben gestreefd te leven naar de opdracht: 'Zoekt eerst zijn Koninkrijk.' (Matteüs 6:33.) Nu zegt u dat het gezin altijd op de eerste plaats komt."

„Hij meende mij klem te hebben gezet, maar ik liet mijn sinds lange tijd vastgestelde prioriteiten eenvoudig nogeens de revue passeren en zei: 'Ik kan het koninkrijk Gods niet zoeken zonder eerst het gezin dat Hij mij gegeven heeft lief te hebben en te eren. Ik kan dat gezin niet eren, zonder eerst mijn vrouw lief te hebben en te verzorgen!'"

Hij zwaait Dantzel lof toe voor haar steun in zijn verlangen naar alsmaar verdere opleiding, voor het nooit klagen over de financieel magere jaren, en voor het feit dat zij altijd „het warmste hart van het gezin is".

Zuster Nelson beweert, echter, dat hij degene is die de meeste steun geeft: „Hij laat mij voelen dat ik het belangrijkste ben in zijn leven. Hij stond nooit toe dat de kinderen brutaal tegen

me waren. En hij zegt altijd: 'Moeder is hier thuis de koningin. Wat zij ook wil, zo zal het gebeuren.' Die steun heb ik altijd van hem gekregen."

De donderdag is altijd de dag geweest waarop ze kon doen waar ze zin in had. Iedere donderdagochtend doet zuster Nelson vrijwilligsterswerk in het LDS Hospital. 's Avonds woont ze de kooreprietie bij van het Tabernakelkoor, waar ze al sinds 1967 lid van is. „Russell heeft zijn programma in het verleden zo ingedeeld dat hij die avond thuis kon zijn bij de kinderen."

Op een keer vroeg president Harold B. Lee haar hoe het was om echtgenote te zijn van zo'n drukbezet man. Haar antwoord, dat daarna vaak door president Lee werd aangehaald luidde: „Wanneer hij thuis is, is hij ook werkelijk thuis."

Thuis schenkt bij ons zijn onverdeelde aandacht," zegt zij. „Liever dan tv-kijken, helpt hij met de maaltijden en de afwas, helpt hij de kinderen met hun huiswerk en leest hij ze voor bij het naar bed gaan. En we genieten regelmatig van de tijd die we met z'n tweetjes doorbrengen."

Heeft zij het idee dat haar rol nu zal veranderen? „Het zal stellig anders aanvoelen — helemaal gericht op het werk in de kerk in plaats van op zijn medische praktijk," antwoordt zuster Nelson. „Maar mijn rol zal als steeds een ondersteunende zijn. Ik ervaar het als een grote eer zijn vrouw te zijn en dit met hem te mogen delen."

De kinderen delen de gevoelens van hun moeder. Door de jaren heen hebben zij nooit getwijfeld aan de liefde van hun vader voor ieder van hen, waarbij ieder het gevoel had zijn lieveling te zijn.

„Ik heb nooit het idee gehad dat papa het te druk had om aandacht aan mij te schenken," zegt dochter Emily. „We hebben heel veel tijd samen doorgebracht."

Zelfs met een moeilijk programma, zorgde hij voor tijd om met ieder van zijn kinderen een hechte band tot stand te brengen. Aangezien hij veel moest reizen, nam hij gewoonlijk ôf zijn vrouw ôf een van de kinderen mee. In plaats van dit als verkwisting te beschouwen, zag hij het als een verstandige investering.

„Tijdens die reises kon ik hun problemen en hun ambities leren kennen," zegt hij, „en kregen we de kans

eenvoudig met elkaar te praten en gedachten uit te wisselen."

De kinderen konden rekenen op regelmaat: 's ochtends om half zeven, lezen in de Schriften; gezinsgebed om kwart voor zeven, bij iedere maaltijd en 's avonds om tien uur; en de wekelijkse gezinsavond. Ze delen hun ouders liefdevol voor muziek en zingen graag samen. De klanken van piano, viool, gitaar, accordeon en fluit hebben jarenlang het huis gevuld.

Vrije dagen en vakantie zijn gebeurtenissen om naar uit te kijken. 's Winters gaan ze skieën (hetgeen in ouderling Nelsons eigen woorden „één van mijn grote liefdes is,). 's Zomers wordt er gewaterskied, gezwommen en getennist. Eén dag in het jaar gaan ze erop uit te paard. „Ik koester de herinnering aan mijn ritten met ieder van de kleintjes," zegt ouderling Nelson, „wanneer ik ze vóór me op het zadel nam, mijn neus in hun haar begroef en ze dicht tegen me aan drukte. Ik weet zeker dat de kinderen dachten dat ik ze voor de zekerheid vasthield terwijl zij het paard bereden, maar in werkelijkheid klampte ik me vast aan ieder kostbaar moment dat ik alleen doorbracht met ieder geliefd kind als zijn beurt daar was. En iedere keer zond ik een dankbaar gebed op aan mijn Hemelse Vader voor het grote voorrecht vader te mogen zijn voor dit kind, want ik wist dat ieder van hen een heel bijzondere geest was."

En de Nelsons beschouwden inderdaad ieder van hun kinderen als een zegen. In 1972 kregen zij hun tiende kind — hun eerste zoon. Zeventien jaar daarvoor had zuster Nelson op een nacht iets meegemaakt — „méér dan zomaar een droom" — wat haar ervan overtuigde dat zij eens een zoon zouden krijgen. Door de jaren heen werd deze indruk een aantal malen versterkt. Ook haar man had in 1972 's nachts een ervaring waarin „het mij bekend werd gemaakt dat Dantzel deze keer in verwachting was van een zoon, degene die door de jaren heen meerdere malen aan haar was verschenen". Toen Russell jr. geboren werd en zijn vader de meisjes belde met het nieuws, waren de vreugdekreten niet van de lucht. Het huis is tegenwoordig niet zo vol meer: van alle kinderen zijn alleen nog maar Marjorie, 18 jaar, en Russell, 12 jaar, thuis. De andere acht zijn getrouwd. Marsha (mevrouw Chris McKellar), Wendy (mevrouw Norman Maxfield), Gloria (me-

Material voor de leden — uit de catalogus 1984/85

Zie de aanwijzingen op de laatste bladzijde.

Catalogus-nummer	Omschrijving	Fl	Bfrs	Code
	Literatuur			
	Schriftuur			
PB CS 0073 EN	Official Church Bible LDS edition of the King James Version; regular print, black imitation leather cover	28,05	510,—	713
PB CS 0051 EN	Official Church Bible LDS edition of the King James Version; large print, black imitation leather cover	44,55	810,—	714
PB MI 4008 DU	Het Boek van Mormon	4,40	80,—	3061
PB MI 4008 IN	Het Boek van Mormon — Indonesisch	4,40	80,—	IN 93
PB MI 4019 DU	Leer en Verbonden/Parel van Grote Waarde	7,70	140,—	3062
PB CS 0164 EN	Triple Combination Large print, black imitation leather cover	27,25	495,—	725
PB CS 0175 EN	Triple Combination Large print, brown imitation leather cover	27,25	495,—	726
PB CS 0186 EN	Triple Combination Regular print, black imitation leather cover	18,15	330,—	727
PB CS 0197 EN	Triple Combination Regular print, brown imitation leather cover	18,15	330,—	728
	Verdere boeken			
PB MI 4303 DU	Het wonder der vergeving Spencer W. Kimball	16,50	300,—	3063
* PB MI 0131 DU	Presidenten van de kerk Preston Nibley	16,50	300,—	3068
* PB DD 0086 DU	De weg tot volmaking Joseph Fielding Smith	11,—	200,—	3064
PB DD 0097 DU	Zijn kerk hersteld William E. Berrett	22,—	400,—	3065
* PB MI 4325 DU	Evangelieleer Joseph F. Smith	—,—	—,—	3066
PB MI 4347 DU	Het Huis des Heren James E. Talmage	16,50	300,—	3067
PB DD 0224 DU	De leer tot zaligmaking — Deel 1 Joseph Fielding Smith	16,50	300,—	3069
PB DD 0235 DU	De leer tot zaligmaking — Deel 2 Joseph Fielding Smith	16,50	300,—	3070
PB DD 0246 DU	De leer tot zaligmaking — Deel 3 Joseph Fielding Smith	16,50	300,—	3109
PB MI 0164 DU	Waarheid hersteld Gordon B. Hinckley	2,20	40,—	3074

* Zolang de voorraad strekt

Catalogus-nummer	Omschrijving	Fl	Bfrs	Code
PB MI 4176 DU	Jezus de Christus James E. Talmage	22,—	400,—	3076
PB MI 0095 DU	Een wonderbaar werk en een wonder LeGrand Richards	11,—	200,—	3072
PB MI 0029 DU	De grote afval James E. Talmage	11,—	200,—	3141
PB MI 4314 DU	Leringen van de profeet Joseph Smith	22,—	400,—	3142
* PB MI 0133 DU	Wegwijzer voor de Schrift	3,30	60,—	3073
PB IC 0325 DU	Verhalen uit het Boek van Mormon 25 kleurrijk geïllustreerde verhalen voor de kleine lezer	11,—	200,—	3014
PB IC 0336 DU	Verhalen uit het Oude Testament 48 kleurrijk geïllustreerde verhalen voor de kleine lezer	11,—	200,—	3006
	Genealogie			
PB GS 0683 DU	Uw inzet voor uw voorouders Een cursus genealogie in twaalf lessen	5,50	100,—	3156
PF GS 0018 DU	Gezinslijst zonder tempelgegevens Per 25 stuks	2,20	40,—	3015
PF GS 0029 DU	Gezinslijst Met tempelgegevens; per 25 stuks	—,—	—,—	3016
PF GS 0040 DU	Stamboomlijst Kwartierstaat; per 25 stuks	2,20	40,—	3018
PF GS 0095 DU	Insendingsformulier Voor individuele verordeningen; per 25 stuks	—,—	—,—	3019
PF GS 0109 DU	Huwelijksinzending Voor verzegeling van echtparen; per 25 stuks	—,—	—,—	3020
XX ZG 901R DU	Onze familiegeschiedenis Rode plastic ordner, met titelblad	6,60	120,—	3021
XX ZG 901B DU	Onze familiegeschiedenis Bruine plastic ordner, met titelblad	6,60	120,—	3022
XX XZ G902 DU	Onze familiegeschiedenis Verlengbouten voor ordner	1,10	20,—	708
XX XZ G904 DU	Onze familiegeschiedenis Gelineerd papier; per 25 stuks	2,20	40,—	709
XX XZ G905 DU	Onze familiegeschiedenis Blanco papier; per 25 stuks	2,20	40,—	710
	Algemeen			
	Basislessen			
PB IC 0245 DU	Evangeliebeginselen Lesboek dat nieuwe leden helpt vertrouwd te raken met de evangeliebeginselen	6,60	120,—	3110

* Zolang de voorraad strekt

Vang een vis

Glen Dines

Trek van elke punt aan het eind van de hengels A, B, C, D en E een lijn naar een vis.
De lijnen moeten recht zijn, ze mogen elkaar niet raken of kruisen en mogen ook geen andere vis en zeewier raken of kruisen.

De jagers

Alma J. Yates

Toen mijn zuster Janalee en ik ons hutje bouwden, vonden wij dat het een jagershut moest worden. Wij bouwden het op de heuvel in een bosje van ahornen en ceders. Het was geen echte hut zoals de pioniers vroeger bouwden, maar voor ons was het goed genoeg. We vonden een grote steen en zetten daar een paar grote takken tegenaan en bedekten de twee openingen met jutezakken. We konden erin kruipen en als we dan erg stil zaten zou niemand er ook maar iets van merken dat wij daar waren.

Wij hadden dat hutje gebouwd omdat wij een poema wilden vangen. Wij wisten dat er poema's in de bergen zaten want onze buurman, broeder Poole, had er een gevangen. Zijn huid ligt bij hem thuis op de vloer en hij noemt het een vloerkleed, maar er mag toch nooit iemand overheen lopen.

Vanaf het moment dat ik echter dat oude poemavel had gezien, wilde ik mijn eigen poema vangen en Janalee zei me dat ze me daarbij zou helpen. Vader had een prachtige „flipper” — zo noemen de meeste mensen die ik ken een katapult — voor me gemaakt en verder heb ik mijn eigen windbuks. Daar kan ik beter mee omgaan dan wie ook; nou ja, dan bijna iedereen. Janalee kan het waarschijnlijk een beetje beter, maar zij schept er niet over op. Mijn zuster schiet beter, voetballt beter en loopt harder dan ik of wie van mijn vrienden ook. Aangezien ik geen broer heb om een hoop dingen mee samen te doen, is het toch wel erg fijn om zo'n zuster als Janalee te hebben.

En dus pakt Janalee en ik op een morgen mijn windbuks, katapult, zakmes en bijl bij elkaar en togen we op weg naar onze hut om een poema te gaan vangen.

„Denk je dat we echt een poema kunnen vangen, Jonathan?” vroeg Janalee toen we higgend en puffend de berg opklommen.

„Broeder Poole heeft er een gevangen,” zei ik, „als hij dat kan, kunnen wij dat zeker ook.”

„Het zou wel leuk zijn om een tijdje een poema als huisdier te hebben.”

„Jij wilt een troeteldier?” bromde ik, „niets daarvan. Wij maken er een vloerkleed van, net als broeder Poole.”

„Een vloerkleed? Wat heb je nu aan een oud vloerkleed waar niemand op mag lopen? Zo'n troeteldier is toch zeker veel leuker!”

„Wie heeft er nu ooit van een poema als troeteldier gehoord?” vroeg ik terwijl ik mijn ogen liet rollen. „Maar voordat we een poema schieten mogen we eerst wel wat oefenen op kleiner wild.”

We kropen in onze hut om wat uit te rusten en wat havermoutkoekjes te eten die we van moeder gekregen hadden.

„Waar gaan we eerst op jagen?” vroeg Janalee terwijl zij de rozijnen uit haar koekjes peuterde en op de grond liet vallen. Zij houdt helemaal niet van rozijnen, niet in koekjes of waar ook in.

Ik zat wat op mijn koekjes te kauwen en zei: „Er zitten wat eksters in die ahornen achter ons. Misschien is het wel goed als wij die eerst eens proberen te schieten.”

Op dat moment hoorden we mijn vriend Joe roepen: „Hé, Jonathan, zit je daar?” Als hij zijn karweitjes thuis af had kwam hij weleens mee naar boven.

Joe stak zijn hoofd naar binnen en grinnikte. „Wat voeren jullie uit?”

„Wij zijn op jacht,” vertelde Janalee hem. „Doe je mee?”

„Best, ik heb mijn katapult bij me.”

Ik gaf Janalee de windbuks en zei: „Hier neem jij dat ding maar; Joe en ik gaan wat stenen voor onze katapult zoeken.”

Joe en ik vulden onze zakken met stenen. We konden die oude eksters druk met elkaar horen kwetteren. Wij slopen tussen de bosjes en bomen door om die lawaaiërgeslacht vogels bij verrassing te pakken te nemen.

„Daar zit er één.” fluisterde Janalee.

„Is hij niet prachtig? Hij heeft zo'n mooie lange staart en zulke glanzende zwarte veren.”

„Mooi, Jonathan,” zei Joe, „laten we die doodschieten.”

„Doodschieten!” riep Janalee uit terwijl zij opsprong en de ekster wegjoeg. „Waarom wil je dat beestje doodschieten? Het heeft toch niemand iets gedaan?”

„Kijk nou eens wat je gedaan hebt,” gromde Joe.

„Wat denk jij dan dat we er mee gaan doen?” vroeg ik haar. „Dat doen jagers nu eenmaal — zij schieten vogels en poema's of wat ook dood.”

„Ja, dat is idioot,” zei Janalee terwijl zij haar handen in haar zij zette, iets wat zij altijd doet als zij zich ergens kwaad over maakt. „Wat heb je nou aan een dode ekster?”

„Wat heb je nou aan een levende ekster?” vroeg Joe. „Mijn vader zegt al altijd dat zij nergens voor deugen.”

„Wel, ik vind ze leuk om te zien. Dat vind ik genoeg reden om ze niet dood te schieten. Bovendien heeft onze lerares in het jeugdwerk ons verteld dat de proefet ons heeft gevraagd om geen kleine vogels dood te schieten.”

„Lieve help!” mompelde Joe. Hij keek me eens aan: „Waarom heb je haar in vredesnaam meegenomen?”

„Hij heeft mij helemaal niet meegenomen,” zei Janalee. „Hij heeft jou meegenomen.”

„Meisjes weten niets van jagen af, Jonathan. Misschien kan ze beter naar de hut teruggaan zodat ze zich niet kan bezeren.”

Ik keek eens naar Janalee en toen naar Joe en vervolgens naar de grond.

„Misschien heeft Janalee gelijk,” zei ik. „We hoeven die eksters helemaal niet dood te schieten. Er zijn nog wel andere dingen ook.”

„Jij ook al?” verzuchtte Joe. „Ik ga niet met een meisje op jacht. Meisjes kunnen helemaal niet jagen.”

Er lag daar ergens een oud blokje op de grond. Ik raapte het op en zette het op een omgevallen boomstam. „Een paar stappen achteruit,” riep ik naar Joe en Janalee. Zij liepen wat achteruit. „Laat nu maar eens zien wie van jullie dit blokje van die boomstam kan schieten.”

Joe giegelde wat. „Zij komt zelfs niet in de buurt.” Hij deed een steen in zijn katapult, spande, klemde zijn tong tussen zijn tanden, richtte en schoot de steen weg. Hij kwam dichtbij maar raakte het blokje niet. „Probeer jij maar eens zo dichtbij te komen,” zei Joe uitdagend tegen Janalee.

Janalee zei niets. Zij pakte mijn katapult, keek eens rond tot zij een goede, ronde en gladde steen had gevonden en liep toen terug naar de plaats waar Joe nog stond. Zij deed de steen in het leertje van de katapult, spande, richtte en liet de steen los. Die trof het blokje precies in het midden waardoor het van de boomstam afvloog.

„Een gelukstreffer,” mompelde Joe met een rood gezicht.

„Doe het dan nog maar eens,” zei ik en dat gebeurde. Zij schoten zelfs nog drie keer. Janalee miste geen enkele keer. Joe schampte het blokje heel even bij zijn tweede schot, maar hij schoot het niet van de stam af.

„Wil je het eens met de windbuks proberen?” vroeg ik.

Joe wierp me een boze blik toe en schudde zijn hoofd. „Vooruit dan maar, zij kan wel blijven,” mompelde hij. „Maar laten we nu eens echt gaan jagen. We verknoeien hier onze tijd alleen maar.”

We begonnen onze tocht door de bomen toen we voorbij een groepje ceders ineens een bunzing zagen. Vlak daarachter liepen drie hele kleine bunzings. Ik had weleens eerder een bunzing gezien, maar nog nooit zo'n gezinnetje. Joe en ik pakten allebei onze katapult.

„Welke zullen we schieten?” fluisterde Joe.

„Die grote?” fluisterde ik terug terwijl ik een steen in mijn katapult legde.

„De grote?” riep Janalee uit terwijl zij mij bij de schouder greep. „Dat is de moeder!”

„Wil je dan dat we één van de kleintjes schieten?” vroeg ik, terwijl ik haar hand van mijn schouder afschudde.

„Ik wil niet dat je er ook maar één van doodschiet.”

„Waarom niet?”

„Lieve help!” gromde Joe, „daar heb je het weer — zij vindt ze er leuk uitzien.”

Ik keek eens naar Janalee; ze had haar handen weer in haar zij. Ik keek nog eens naar de bunzings. Een paar daarvan snuffelden wat rond tussen het onkruid. Zij waren inderdaad wel leuk om te zien.

„Wat heeft het nou voor zin te gaan jagen als je zo af en toe niet eens wat kunt schieten?” wilde Joe weten.

„We kunnen naar ze kijken,” zei Janalee. „Dat is veel leuker.” En zo bleven we een tijdje naar die bunzings zitten kijken. Ik zei maar niets tegen Janalee maar ik vond het ook wel leuk om die kleintjes zo achter hun moeder aan te zien sjouwen en tussen het onkruid te zien spelen. Toen ze tenslotte wegrenden was ik blij dat we ze niet geschoten hadden.

„Laten we eens even naar de hut teruggaan,” zei ik. „Ik heb nog twee haarmoutkoekjes. Die kunnen we verdelen en dan bedenken we wel waar we nu op gaan jagen.”

„Als we werkelijk nog iets willen jagen kunnen we je zuster beter alleen laten en samen gaan,” gromde Joe.

We gingen toch maar weer naar de hut terug en net toen we daar aankwamen kroop er een eekhoortje aan de

andere kant uit. Het had de rozijnen zitten eten die Janalee uit haar koekjes had gepeuterd.

„Laten we die pakken,” zei Joe. Hij keek naar Janalee en zuchtte, „O, jongens”.

De eekhoorn rende naar een stapeltje stenen waar het op zijn achterpootjes ging zitten en naar ons bleef kijken.

„Nou heb jij dat beestje weggejaagd,” zei Janalee terwijl zij met haar vinger naar Joe schudde.

„Wat zou dat? Je zou het ons toch niet dood hebben laten schieten,” zei hij.

„Natuurlijk niet. Wie wil er nu zo'n lief eekhoortje kwaad doen?”

„Ik zou het van hier af nog wel kunnen raken,” zei Joe tegen mij, „het zit daar maar.”

Ik keek eens naar Janalee. „Wat zouden we nu moeten doen?” vroeg ik.

„Geef me eens één van je koekjes.”

Ik gaf haar er één waarna zij het op een grote steen, een paar meter van ons af, verkruidde. Toen zei ze: „Laten we daar in die bosjes gaan zitten en kijken wat er gebeurt.”

Joe bromde wat maar ging toch met ons mee. We zaten nog maar net in die bosjes of daar rende het eekhoortje al naar de steen toe en begon het de kruimels op te peuzelen. Het leek wel of zijn buikje op een gegeven ogenblik zou barsten, maar het ging maar door.

Net op dat ogenblik kwam Zeke, de oude jachthond van broeder Arnold aanrennen. Het eekhoortje zag de hond nog net op tijd. Het liet zich snel op zijn pootjes zakken en rende naar de rotsen met Zeke op zijn hielen.

Ik zat er min of meer gebiologeerd naar te staren maar Janalee niet. Zij pakte mijn katapult en een steen, mikte snel en schoot de steen weg. Hij trof Zeke keurig op zijn achterste. De hond jankte even en rende zo hard mogelijk weg.

„Geen oude hond zal onze dieren kwaad doen!” riep Janalee.

„Wat een jagers zijn wij,” kreunde Joe. „We kunnen geen vogels of bunzings of eekhoorn schieten, en wanneer er een goede jachthond bijkomt jagen we die weg. Van zulke jagers heb ik nog nooit gehoord.”

„Wel, we zijn ook geen gewone jagers,” zei Janalee terwijl ze me de katapult terugaf.

„Wat voor jagers zijn we dan wel?” vroeg ik.

Janalee was even een minuutje stil.

Toen zei ze: „Wij gaan hier een dierenreservaat van maken. Wij gaan de dieren beschermen. Wij worden een soort politie, die er voor zorgt dat niets of niemand de dieren hier kwaad doet. En wij zullen ze voeren. Dat soort jagers worden wij.”

Joe fronsde de wenkbrauwen. Hij was er nog niet zo zeker van dat dit zo'n goed idee was. Tenslotte zei hij: „Als wij dan politie zijn, wie wordt dan onze commandant?” „Hij die de dieren en

vogels echt beschermt en ze goed behandelt," zei Janalee hem toen.

Joe pakte een steen en wierp die naar een dichtbebladerde ceder. „Dat kan ik wel.“

„Dan word jij de baas over dit reservaat," zei Janalee hem met een brede glimlach.

„Echt waar?" Toen Janalee en ik bevestigend knikten, zei hij, „goed dan. Gaan jullie tweeën dan naar huis en haal wat broodkruimels, en dan ga ik bij

mijn moeder wat sla en andere dingetjes halen. Kom dan zo gauw als je kunt hier terug. We mogen deze plaats niet al te lang onbeschermd laten. Je hebt best kans dat Zeke weer terugkomt."

„En mijn poema dan?" wilde ik nog even weten.

Janalee grinnikte. „Wel, als hij zich weet te gedragen mag hij er ook bijkomen. Misschien vinden we zelfs nog wel een stukje vlees voor hem."

Toen we de berg weer afdaalden was ik maar wat blij dat ik een zuster zoals Janalee had. Zij is altijd minstens zo goed als een broer. □

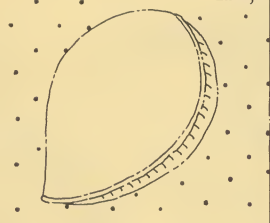
Gefluistreerd door Jerry Thompson

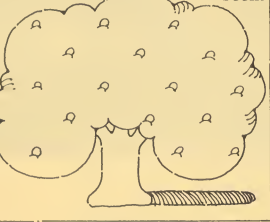
konijn

zaadje

boom

jongen, man

PARTICIPATIEPERIODE

Als we ouder worden gaan we op onze ouders lijken

Pat Graham

„Eer uw vader en uw moeder“
(Matteüs 19:19)

Hoe ouder je wordt, hoe meer je op je ouders gaat lijken. Misschien heb je dezelfde kleur haar als je moeder. Misschien word je net zo groot als je vader. Vaak gaan we op onze ouders lijken in de dingen die we doen, en hoe we ze doen. Door de goede dingen die zij ons geleerd hebben te doen, eren wij onze ouders.

Er is nog iemand anders op wie wij kunnen gaan lijken. In de Bijbel lezen we: „God schiep de mens naar Zijn beeld“. (Genesis 1:27.) Niet alleen lijken we lichamelijk op onze Hemelse Vader, maar we kunnen ook net als Hij worden in de dingen die wij doen.

Bekijk de puzzeltjes op deze bladzijde eens. Zoals je ziet heeft elk puzzelplaatje één ander plaatje dat hetzelfde is. Een babykonijntje groeit op tot een groot konijn — het wordt nooit een kikker! Uit het zaadje van een appel groeit nooit een denneboom; het wordt altijd een appelboom.

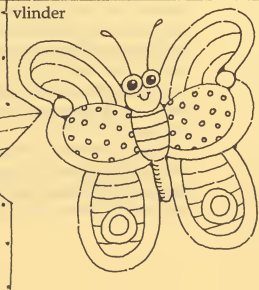
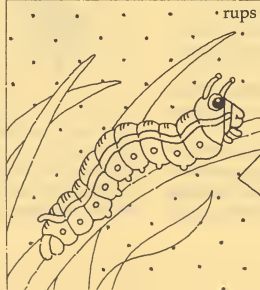
Aanwijzingen

1. Teken op de blanco puzzelplaatjes jezelf en wat je wilt worden.
2. Kleur de plaatjes in en knip ze uit.
3. Lees het gedichtje voor en doe vingerspelletjes.
4. Gebruik tijdens een gezinsavond de puzzeltjes om vingerspelletjes te leren.

Ideën voor de participatieperiode

1. Maak een heleboel puzzeltjes. Geef de stukjes aan de kinderen en laat die ze bij elkaar passen.
2. Lees het stukje „Opgroeien“ voor en laat zien hoe het bijbehorende vingerpuzzeltje werkt.
3. Maak voor ieder kind een kopie van een puzzelstukje om in te kleuren en mee naar huis te nemen.
4. Vraag de oudere kinderen wat voor eigenschappen zij van hun ouders hebben overgenomen (gevoel voor humor, geduld, talenten, attent zijn, onzelfzuchtigheid, enzovoort). Bespreek wat voor eigenschappen wij bij onszelf moeten ontwikkelen om meer zoals onze Hemelse Vader te worden.

rups, vlinder

Opgroeien

Door Pat Graham

Dit zaadje, zo mooi en zo fijn,
Knijp duim en wijsvinger op elkaar

**Zal eenmaal een
prachtige appelboom zijn.**
Houd de armen omhoog, net als takken.

**Het is zo grappig
dat dit leuke kleintje,**
Trek gezichten met je neus

**Eenmaal opgroeit
tot een mooi konijntje.**
Steek twee vingers op (de oren);
maak met de andere hand een aabeweging.

**Zag je ooit een kikkervisje,
zo'n heel kleine guit?**
Maak zwemmende beweging met de handen.

**Daar groeit eens
een hele grote kikker uit.**
Houd de linkerhandpalm naar boven als een lelieblad;
de rechterhand (de kikker) springt op het blad.

**En hoe gaat het met
al die kinderen daar?**
Steek beide handen met uitgespreide vingers op.

Groeien zij ook op, is dat echt waar?
Steek nu beide armen met gespreide handen
helemaal op.

**Natuurlijk wel; en er is er Eén,
dat zal wel blijken,**
Steek wijsvinger op.

**Op wie zij allemaal
veel zullen lijken.**
Steek nu de hele rechterarm op.

**Een kind van God
wordt eenmaal net als Hij**
Knik ja met het hoofd

**Als hij naar Hem luistert,
en Hem gehoorzaamt daarbij.**
Vouw de armen.

*kikkervisje

kikker

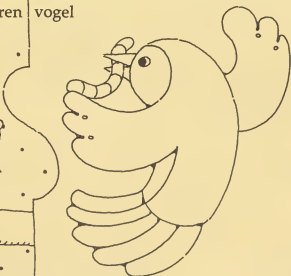
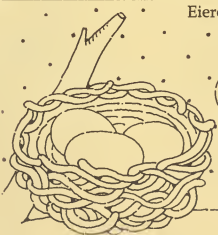
meisje

vrouw

Eieren vogel

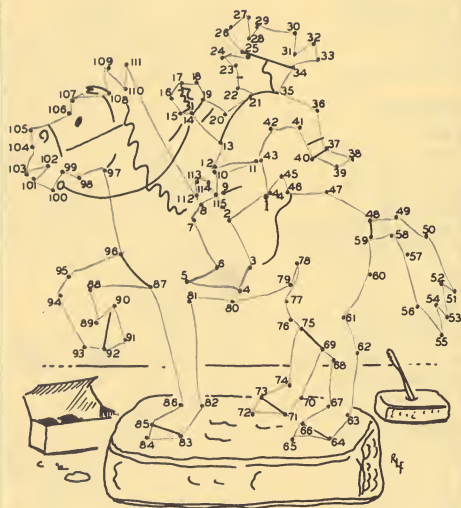

(teken jezelf) (teken wat je hoopt te worden)

Van stip naar stip

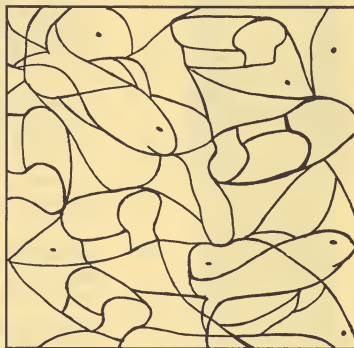
Robert L. Fairall

Vis en brood

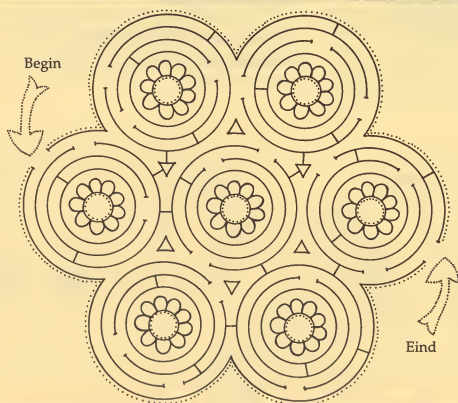
D.A. Stone

Op een keer voedde Jezus een heleboel mensen met maar vijf broden en twee vissen. Toen iedereen genoeg gegeten had waren er nog twaalf manden met brood en vis over. Zoek de vijf broden en twee vissen in dit plaatje op en kleur ze.

In een cirkeltje ronddraaien

Collen Fahy

Catalogus-nummer	Omschrijving	Fl	Bfrs	Code
PB IC 0256 DU	Plichten en zegeningen van het priesterschap — A Lesboek over aard en oorsprong van het priesterschap, alsmede de taken erin	8,80	160,—	3011
PB IC 0267 DU	Plichten en zegeningen van het priesterschap — B Zie deel A	8,80	160,—	3231
PB IC 0278 DU	De HLD-vrouw — A Basislesboek voor jonge en volwassen vrouwen	8,80	160,—	3012
PB IC 0289 DU	De HLD-vrouw — B Zie deel A	8,80	160,—	3183
PB IC 029A DU	Doe het op zijn manier — A Lesboek voor evangelie-onderwijs aan 7 tot 12-jarigen	8,80	160,—	3013
PB IC 0303 DU	Doe het op zijn manier — B Zie deel A	8,80	160,—	3145
	Cursussen 1985			
PC MP 60P8 DU	Persoonlijke studiegids voor de Melchizedekse priesterschap — 1985 Uitgave met zowel nieuwe lessen als lessen uit voorgaande studiegidsen	4,40	80,—	3080
PC RS 58D1 DU	Lesboek voor de zustershulpvereniging — 1985 Herdruk van het ZHV-lesboek van 1981	5,50	100,—	3111
PC SS 56G9 DU	Lesboek voor de cursus evangelieleer „Mijn koninkrijk zal voortgaan“ Dit lesboek werd eerder gebruikt in 1980 in de zondagsschool	4,40	80,—	3077
	Overige			
PB MU 0100 DU	Heilige lofzangen Officiële zangbundel van de kerk	13,20	240,—	3084
PB MU 0235 DU	Heilige lofzangen (klein formaat) Afmetingen: ca. 13,8×9,2 cm	11,—	200,—	3047
PB MU 0097 DU	Zing maar mee Officiële zangbundel voor kinderen	13,20	240,—	3082
* PE JM 0136 DU	Activiteitenboek Verzameling suggesties voor activiteiten en projecten voor het algemeen welzijn	5,50	100,—	3008
PT MI 0013 DU	Joseph Smiths getuigenis Zendingsbrochure; per 25 stuks	13,20	240,—	3086
PL SI 0568 DU	Het seminarie Introductie voor ouders en priesterschapsleiders tot de seminarieprogramma's	—,—	—,—	3560
* PG WE 1125 DU	Hoofdzaken bij eigen productie en voorraadvorming	2,20	35,—	3194

Bovenstaande artikelen zijn te verkrijgen bij:

Versandzentrale, Kirche Jesu Christi der Heiligen Tage
Postfach 501070, D-6000 Frankfurt/Main 50

U kunt via de bestelmanager in uw wijk/gemeente bestellen of direct bij het distributiecentrum indien uw bestelling met betaling vergezeld gaat.

vrouw Richard Trion), Brenda (mevrouw Richard Miles), Sylvia (mevrouw David Webster), Emily (mevrouw Brad Wittwer), Laurie (mevrouw Richard Marsh), en Rosalie (mevrouw Michael Ringwood). En er zijn inmiddels 22 kleinkinderen.

Zoals kan worden verwacht, heeft de familie manieren gevonden om de hechte band in stand te houden. Het *Nelson News* is een maandelijks publicatie die één artikel bevat van ieder familielid, alsmede een lijst van belangrijke familie-evenementen. Daarnaast eten ze eens in de maand samen en is er een feestje waarop alle verjaardagen en andere gedenkdagen van die maand gevierd worden. Er wordt een cake gebakken met de namen erop van de familieleden in kwestie en ouderling Nelson neemt er foto's van om aan degenen die niet aanwezig konden zijn te sturen, zodat ze weten dat hun verjaardag door de familie gevierd werd.

Nadat een aantal van de dochters het ouderlijk huis hadden verlaten, maakte ouderling Nelson een studeerkamer van een van de lege slaapkamers. „Dat was een idee van mijn vrouw. Ze stond erop dat ik mezelf dat zou gunnen.“ Hij bewaart er zijn fotomateriaal en er staat een computer voor wetenschappelijk onderzoek, een tekstverwerker en „een geweldige bibliotheek“ met kerkelijke en wetenschappelijke boeken.

Hij begint de dag met een uurtje voor zichzelf.

„Ik sta vóór de anderen op, hetgeen me de tijd geeft voor mijn persoonlijke bestudering van de Schriften, persoonlijk gebed en een halfuurtje om de lofzangen van Johan Sebastian Bach op het orgel te spelen. Tegen de tijd dat ik 's ochtends het huis uitga, is mijn geest vol goede dingen: de Schriften en heerlijke muziek. Ik heb meerdere manieren geprobeerd, maar dit is voor mij de allerbeste om de dag te beginnen.“

Ouderling Nelsons persoonlijke voorbereiding, zijn grote ervaring op kerkelijk gebied en op het terrein van het familieleven en zijn beroep, hebben alle zijn getuigenis vergroot. Daar hij zoveel jaren met medische wetten te maken heeft gehad, bekijkt hij zijn geloof niet alleen vanuit het gezichtspunt van een discipel, maar ook uit dat van een wetenschapper: „Naar mijn mening verkeert een chirurg in een unieke positie om een van Gods grootste scheppingen — het menselijk lichaam

Ouderling en zuster Nelson nu.

— te begrijpen. Ieder onderdeel van het lichaam zet mij ertoe aan te geloven.

Daar voeg je dan de grote overtuigingskracht van het Boek van Mormon, als nog een getuige van Jezus Christus, aan toe. Er is geen andere verklaring voor het Boek van Mormon dan de verklaring die de profeet Joseph Smith ervoor gegeven heeft.“

Ouderling Nelson brengt het Quorum der Twaalf dezelfde toewijding, dezelfde energie en geestdrift als hij

aan zijn werk als hartchirurg heeft gegeven.

Zijn nieuwe roeping biedt hem echter een nieuwe dimensie erbij: „Ik geloof met heel mijn wezen in God en in zijn Zoon, Jezus Christus. Waar ik mij nu aan wijd is het allerbelangrijkste werk op aarde. Het is allesomvattend, bevredigend en stimulerend. En ik moet het alles geven wat ik te geven heb, want ik zal van dit rentmeesterschap verantwoording moeten afleggen.“ □

Een kroonverkenner in een fles

Craig J. Smith

Wie had ooit gedacht dat er een waardevolle les te leren viel uit een fles! Ik zeker niet, tot dat gedenkwaardige voorjaar. Die lente was bijzonder voor mij, want als alles volgens schema verliep, zou ik weldra een doel bereiken waar ik haast drie jaar lang voor gewerkt had — mijn kroonverkennersinsigne.

Naast de blijdschap over deze gebeurtenis op zich, zou ik nog gelukkiger zijn omdat ik de onderscheiding samen met mijn beste vriend zou ontvangen. We waren samen opgegroeid en als broers voor elkaar. Onze ervaringen in het scoutingprogramma waren gelijk. Wij waren min of meer gelijk tot de rang „Tenderfoot“ bevorderd en keken ernaar uit onze inspanning bekroond te zien in hetzelfde „Eagle court of honor“.

Slechts één ding stond tussen ons en dit grote evenement. We moesten een privé-gesprek hebben met een bestuur van 2 of 3 mannen afkomstig uit de leiding van ons scoutingsdistrict, die onze houding zouden peilen over zaken als de rang van kroonverkenner, het scoutingprogramma in het algemeen, ons land en ons dienstproject voor kroonverkenner. Dit dienstproject moest een buitengewone blijk van dienstverlening aan de samenleving zijn en vormde de laatste voorwaarde bij de moeilijke klim naar de rang van kroonverkenner. Om er zeker van te zijn dat mijn project geaccepteerd zou worden door mijn beoordelingsraad, legde ik het voor aan enkele districtsleiders alvorens ermee aan de slag te gaan. Zij verzekerden mij dat het uitstekend aan zijn doel bantwoordde. Tenslotte kwam de langverwachte avond dat mijn vriend en ik voor de raad moesten verschijnen. Het wachten om in het kamertje te worden geroepen scheen schier eindeloos te duren. Ik kon alleen

denken aan het vele werk dat ik had verzet om kroonverkenner te mogen worden en het feit dat ik, in slechts enkele minuten het eindresultaat van al mijn nauwgezette inspanningen zou weten — wèl of geen succes.

Na een eeuwigheid van wel 10 minuten, werd ik eindelijk binnengeroepen. Mijn vriend werd even later in een aangrenzende kamertje geroepen. Na enkele minuten met me gesproken te hebben, vroeg de raad naar mijn dienstproject. We spraken er in detail over, waarna ik werd gevraagd de kamer te verlaten terwijl zij samen overlegden. Deze keer was het wachten een nog veel grotere terging dan de eerste keer.

Eindelijk werd de doodse stilte in de gang verbroken door het opengaan van de kamerdeur, waarna ik uitgenodigd werd om samen met mijn ouders en mijn scoutleider binnen te komen. De voorzitter van de raad begon met mij een compliment te maken dat ik het zo ver gebracht had in het scoutingprogramma. Nu vond ik die complimenten wel prettig, maar ik stelde me steeds voor dat ze door een grote „maar...“ gevolgd zouden worden. Ik besefte niet dat deze nachtmerrie werkelijkheid zou worden. Na enkele minuten van beleefde bewondering zei de voorzitter: „Wij zijn echter van mening dat je dienstproject niet helemaal het gehalte had om je je kroonverkennersinsigne te kunnen toeekennen.“ Nog nooit had ik z'n klap moeten incasseren. Ik was volkomen uitgeteld. Ik heb geen flauw idee wat er vanaf dat moment is gezegd. Ik voelde niets, dacht niets. Ik herinner me echter wel hoe opgelaten ik me voelde toen ik in tranen uitbarstte voor de ogen van de andere kandidaten toen ik door het kamertje liep waar ik zo gespannen had zitten wachten. Ik herinner me ook dat ik te horen kreeg dat mijn vriend, met wie ik drie lange jaren

zij aan zij had gewerkt, met vlag en wimpel was geslaagd. Hij zou zijn kroonverkennersinsigne bij het volgende „Eagle court of honor“ ontvangen — maar zonder mij. Er zijn geen woorden om het gevoel van neerslachtigheid en vernedering te beschrijven waar ik toen mee te kampen had. Wat ik als hele kleine stap had gezien op weg naar het kroonverkennerschap, een stap waar ik mij zelfs weinig aan gelegen had laten liggen, bleek degene te zijn die mij van mijn doel afhiel. Zou ik in staat zijn me te herstellen van deze schijnbaar onoverkomelijke mislukking? Wel, als mijn vader er iets over te zeggen had, wèl.

Een paar dagen later vroeg hij me of ik met hem mee wilde voor een autoritje. Ik had niets beters te doen en dacht: „Ach, waarom niet?“ Ik had geen flauw idee van onze bestemming, maar deze werd me alras bekendgemaakt. Naarmate we dichter bij de glasfabriek kwamen, kwam ik tot de ontdekking dat dit, om de een of andere vreemde reden, onze bestemming werd.

Wij gingen het gebouw binnen waar flessen vervaardigd werden. Mijn vader wees me op de reusachtige voorraden zand waar het glas van gemaakt werd. We stonden gefascineerd te kijken hoe de grote druppels witheet, vloeibaar glas in de vormen vielen.

Hij liet me het hele proces zien en legde uit wat elke machine deed met de flessen op hun weg naar voltooiing. Tegen het eind van het proces wees mijn vader op een machine die een enorme druk op elke fles uitoefende om te bepalen of ze veilig door het publiek kon worden gebruikt. Veel van de flessen gingen onder de toegepaste druk kapot. Mijn vader stelde voor dat ik misschien een van de afgekeurde flessen mee wilde nemen als aandenken aan ons ritje. Ik weet nog dat ik dacht: „Pa,

het is heus wel een heel interessant uitstapje geweest, maar moet ik nu echt m'n levenlang een fles meezeulen om mij eraan te herinneren?"

Ik had geen flauw vermoeden van de grote betekenis die die fles voor mij zou krijgen. Op weg naar huis keek mijn vader mij aan en zei: 'Craig, wat jij hebt meegemaakt met de beoordelingsraad is te vergelijken met de druk die op die flessen wordt uitgeoefend. Ook jij bent onder druk gezet. Wat de gevolgen van die ervaring zijn heb je zelf voor het zeggen. Je kunt of breken onder de druk, of je kunt er weerstand aan bieden en terugkaatsen. Als je inderdaad terugkaats, zul je niet alleen je vriend weer hebben ingehaald, maar later in het leven, zul je hem, vanwege de extra kracht die je opdoet met het overwinnen van deze hindernis, waarschijnlijk zelfs voorbijstreven.'

Ik heb mijn vader bedankt voor deze woorden. Ik was oprecht dankbaar dat hij me iets gegeven had om de pijn te verlichten. Maar het duurde enkele jaren voordat ik ging waarderen wat deze ervaring te betekenen had. Ik besefte dat mijn vader een heel bijzonder mens was. Hij was niet alleen bereid geweest de tijd te nemen om mij het bedrijf te laten zien, maar het had heel wat creatief denken gevergd om op dat idee te komen. Er zijn vaders die onder zulke omstandigheden eenvoudig zouden zeggen: „Jammer, jongen. Ik dacht heus dat je het zou halen.” of „Nou ja, je zult het gewoon nogeens moeten proberen, maar nu moet ik weg, ik ben al te laat voor mijn afspraak.”

De les die mij toen geleerd werd was zeer waardevol — en is dat nog steeds. Dank zij die les heb ik mettertijd toch mijn insigne gekregen. En de afgedankte fles die ik die dag oprappte is een van mijn meest gewaarde bezittingen geworden. Maar nog belangrijker is de les die mijn vader mij leerde door eenvoudig te merken dat zijn zoon een probleem had en zich er vervolgens voor inspande om hem te helpen dat op te lossen. Een wel erg creatieve manier om dat te doen! Omdat hij zo'n wijze maar toch zo'n doeltreffende methode gebruikte om mij die les te leren, is die mij al meer dan negen jaar bijgebleven. Ik hoop dat wanneer ik kinderen heb, ik het voorbeeld van mijn vader zal kunnen volgen en de tijd maken om het belangrijkste op de eerste plaats te zetten. □

Gefluistreerd door Michael Rogan

Hoe evangeliewaarheden het gevoel van eigenwaarde in het huwelijk versterken

Terry R. Baker

Zij waren dertien jaar getrouwd en hadden vijf kinderen. In hun huwelijk was tot dusverre alles op rolletjes verlopen — maar toen verloor Phil onverwacht zijn baan. Nadat hij verscheidene ontmoedigende maanden had geprobeerd weer werk te krijgen, begon hij het gevoel te krijgen dat er iets aan hem niet deugde.

Na verloop van tijd begon deze ontmoediging in andere aspecten van zijn leven door te sijpelen. Hij begon het de Heer kwalijk te nemen dat Die hem niet hielp — en zijn bidden en schriftstudie gingen bergafwaarts. Hij ging niet geregeld meer naar de kerk omdat hij het gevoel had dat iedereen was tegen hem had. Echter, hoe opstandiger hij werd, hoe ellendiger hij zich begon te voelen.

Ook het gezinsleven begon er onder te lijden. Hij werd steeds uithuisziger om zijn vrouw Karen en zijn kinderen maar te ontwijken, omdat hij het gevoel had dat hij volkomen waardeloos voor zijn gezin was geworden. Als hij thuis was zat hij meestentijds maar voor de televisie.

Karen wist niet hoe zij hem kon helpen. Telkens wanneer zij probeerde met hem over de situatie te praten, vatte hij alles wat zij zei als kritiek op, en meestal eindigde hun gesprek in ruzie.

Tenslotte besloten zij hun bisschop om hulp te vragen. De bisschop had al gauw door dat het gehele probleem voor een groot deel werd veroorzaakt door Phils uiterst gering gevoel van eigenwaarde. Hij vertelde Phil: „Een gebrek aan gevoel van eigenwaarde kan een huwelijk kapot maken, omdat de gevoelens die wij voor onszelf koesteren in hoge mate bepalend zijn voor onze gevoelens jegens anderen. Als we niet van onszelf houden is het vrijwel onmogelijk liefde voor een ander op te brengen — in het bijzonder voor onze echtgenote.

Nu denk je misschien dat ik een ge-

heim recept voor je heb om gebrek aan gevoel van eigenwaarde te genezen,” zei hij verder, „maar ik heb ontdekt dat het beste recept hier in het evangelie te vinden is. Het enige geheim daarvan is dat dit recept er al die tijd al geweest is, maar dat zovelen van ons het niet zien.”

De bisschop sloeg zijn Schriften op. „Naar mijn gevoel ligt de oplossing helemaal hier in het vierde Artikel des Geboef — geloof, bekering, doop en de gave van de Heilige Geest.”

Geloof

„Geloof in de Heer Jezus Christus,” is de eerste stap — geloof in zijn evangelie, in zijn beloften, in zijn vermogen om ons te helpen. Geloof in de Heer geeft ons geloof in onszelf. Daarmee

kunnen wij onszelf als geesteskinderen van God zien; kinderen die naar zijn evenbeeld zijn geschapen en goden in embryonale staat zijn met een enorm potentieel en van enorme waarde. „Wat een verschil zou het maken,” heeft president Harold B. Lee eens gezegd, „als wij werkelijk een besef van onze verhouding tot God, onze Hemelse Vader, en tot Jezus Christus, onze Heiland en onze oudste broer, en van onze verhouding tot elkaar hadden.” (Oktoberconferentie 1973.)

Wij maken ons vaak zoveel zorgen om onze directe problemen — een ziek kind, werkeloosheid, zwakheden — dat wij helemaal geen oog meer hebben voor het goede dat we hebben bereikt en voor ons vermogen om het nog beter te doen. Maar geloof kan ons de dingen weer helder laten zien. Het kan ons laten zien wie wij zijn, wie onze vrouw en kinderen zijn, en hoe groot ons vermogen is. Daarmee kunnen we beter onze krachten inspannen om onze moeilijkheden te overwinnen.

President Spencer W. Kimball heeft ons eens de volgende uitleg gegeven:

„Voordat wij geboren werden wisten wij al dat wij naar deze aarde zouden komen om een lichaam te verkrijgen en om ervaring op te doen; dat wij vreugde en verdriet, plezier en pijn, gemak en ontberingen, gezondheid en ziekte,

successen en teleurstellingen zouden ervaren, en we wisten ook dat we na ons aardse leven zouden sterven. Al die mogelijkheden hebben we toen blij aanvaard, en we waren gewoon verlangend om alle plezierige en onplezierige dingen te accepteren. Gretig aanvaardden wij de kans om naar de aarde te komen, al was het maar voor een dag of een jaar. We waren volkomen bereid om het leven te accepteren zoals het zou komen, en zoals wij in staat zouden zijn daarin iets te doen om het te beheersen; en dat waren wij allemaal zonder enig gemopper of enige klacht of enig onredelijk verzoek." (*Faith Precedes the Miracle*, Salt Lake City: Deseret Book Co., 1972, blz. 106.)

Een ander beletsel voor ons gevoel van eigenwaarde — één waar Phil in het bijzonder mee te kampen had — is de gedachte dat God ons moeilijkheden geeft om ons te straffen voor iets dat we verkeerd hebben gedaan. Maar de Heer zegt daarentegen: „Ik geef de mensen zwakheid, opdat zij nederig mogen zijn; en Mijn genade is voldoende voor allen, die zich voor Mij vernederen; want indien zij zich voor Mij vernederen, en geloof in Mij hebben, zal ik zwakke dingen sterk voor hen doen worden." (*Ether 12:27.*) Onze zwakheden zijn geen straffen, maar helpen ons grotere kracht te verkrijgen. Door geloof te ontwikkelen zijn wij beter in staat om ervoor te zorgen dat tegenslagen ons er niet onder krijgen en ons huwelijk verwoesten. Hoewel wij heus weleens moeilijkheden krijgen, kan ons geloof ons er aan helpen herinneren dat wij nog altijd veel waard zijn en dat we nog steeds veel hebben te bieden. Het is helemaal niet nodig dat ons gevoel van eigenwaarde door de omstandigheden omhoog wordt gehaald en helemaal niet juist dat deze ons een vrijbrief geven om anderen onheus te bejegenen.

Bekering

De bisschop vervolgde: „Phil, er zijn mensen die je wel wijs willen maken dat je niets aan jouw situatie kunt doen, dat de ‘wereld’ je niet eerlijk behandelt heeft. Met zo’n houding lijk je wel een rechtvaardiging te hebben voor jouw gedragingen jegens de Heer en je gezin. Dan wordt het ogenschijnlijk een logische zaak om anderen de schuld te geven voor jouw moeilijkheden.

Maar,” zei hij, „geloof leidt tot beke- ring. En dat betekent voor jou dat je zelf de verantwoordelijkheid aanvaardt voor je gedrag, dat je daar niet anderen de schuld van geeft, en dat je de geboden van de Heer gaat gehoorzamen.”

Ons geweten kan er ons zeer krachtig aan herinneren wat wij wel, en wat we niet behoren te doen; dat het ons niet met rust laat wanneer wij steeds maar trachten excuses voor onze zonden te vinden. Bekering en gehoorzaamheid aan Gods geboden zijn onverbreekelijk met ons gevoel van eigenwaarde verbonden. Gehoorzaamheid aan de geboden leidt ook tot liefde in het huwelijk: „Om werkelijk gelukkig in het huwelijk te zijn,” heeft president Spencer W. Kimball eens gezegd, „moeten de geboden des Heren getrouw en zorgvuldig worden nageleefd. Niemand, alleenstaand of gehuwd, is ooit werkelijk helemaal gelukkig geweest als hij niet echt rechtschapen was. Het is inderdaad wel mogelijk om tijdelijk enige

voldoening te krijgen en bepaalde ongewenste situaties een poosje te camoufleren, maar permanent, werkelijk geluk kan alleen maar door reinheid en waardigheid verkregen worden. Iemand die een godsdienstig leven gewend is, en een diepe godsdienstige overtuiging heeft, kan nooit zijn geluk in een inactief leven vinden . . . Een knagend geweten kan het leven volkomen ondragelijk maken.” (*Marriage and Divorce*, Salt Lake City: Deseret Book, 1976, blz. 23-24.)

Een knagend geweten kan een gevoel van eigenwaarde inderdaad vernietigen en een huwelijk schade doen. Wanneer we echter eerlijk met onszelf en met de Heer beginnen te zijn, beginnen we ook een besef van de noodzaak om ons te bekeren te verkrijgen. Wanneer wij ons dan bekeren, verdwijnen onze schuldgevoelens — en is er weer volop ruimte voor liefde voor de Heer, onze echtgenote, en onszelf.

In het boek van Enos kunnen we le-

zen hoe een gevoel van eigenwaarde het ons mogelijk maakt anderen lief te hebben. Enos had zijn vader vaak horen spreken over de vreugde die verkregen wordt door het zich waardig maken om eenmaal het eeuwige leven te beërven. Op een dag besloot hij dat hij die vreugde zelf wilde ererven.

„En mijn ziel hongerde; en ik knielde voor mijn Maker neder en riep Hem aan in krachtig gebed en smeken voor mijn ziel; en de ganse dag riep ik Hem aan; ja, toen de avond viel, verhef ik nog steeds mijn stem ten hemel.

En er kwam een stem tot mij, die zeide: Enos, uw zonden zijn u vergeven en jij zult worden gezegend.

En ik, Enos, wist dat God niet kon liegen; daarom was mijn schuld uitgewist.”

Met dit gevoel van zekerheid en de wetenschap dat hij aannemelijk voor de Heer was, gingen de gedachten van Enos nu meteen uit naar zijn vrienden. „Toen ik nu deze woorden had gehoord, begon ik naar het welzijn van mijn broeders, de Nephieten, te verlangen; daarom stortte ik mijn ganse ziel in gebed tot God voor hen uit.” (Enos 4-6, 9.)

Door ware en eerlijke bekering gaan wij onszelf in een juist en helder licht zien. Daardoor kunnen we ophouden met onszelf te bedriegen en anderen de schuld van onze eigen fouten te geven. En doordat wij ons gelukkiger met onszelf gaan voelen kunnen we ons ook veel beter op het welzijn van een ander, in het bijzonder van onze echtgenote gaan concentreren.

Doop

„De doop,” zo vervolgde de bisschop, „symboliseert ons opnieuw als zonen en dochters van Christus geboren worden en de verplichting tot het aannemen van een nieuwe levensstijl. Deze wedergeboorte vernieuwen wij wekelijks door het avondmaal te gebruiken. Ouderling David B. Haight heeft daarover eens gezegd: ‘Het avondmaal is een verordening, die ons in staat stelt een persoonlijke relatie met God te ervaren en die onze kennis en ons begrip van Hem en zijn Eniggeboren Zoon verroot.’” (*De Ster* van oktober 1983, blz. 25.)

„Wanneer we deze relatie met de Godheid waarachtig ontwikkelen, reageert de Geest daarop door in ons leven

te komen. Ouderling Melvin J. Ballard heeft eens gezegd: ‘Ik getuig tot u dat bij de bediening van het avondmaal een geest aanwezig is die de ziel van top tot teen verwarmt; men krijgt het gevoel dat de wonden van de geest worden genezen en dat een last wordt weggenomen. De ziel die werkelijk waardig en verlangend is om dit geestelijk voedsel te gebruiken ontvangt vertroosting en geluk.’” (*Crusader for Righteousness*, Salt Lake City: Bookcraft, 1966, blz. 133.)

De gave van de Heilige Geest

De Heilige Geest, de Trooster, kan ons zegenen met zelfrespect als wij de beloften, die wij bij de doop en het gebruik van het avondmaal afleggen, inderdaad nakomen. De Geest kan dan ook de relaties die wij met anderen hebben, binnendringen — in het bijzonder in het huwelijk, de heiligste relatie die er bestaat.

„Als wij getrouw onze verbonden bewaren,” zei de bisschop tot Phil, „dan zal de Heilige Geest ons leiden bij het zoeken naar een oplossing voor onze moeilijkheden. We kunnen de hemel dagelijks aanroepen om de steun te verkrijgen die we zo nodig hebben om onze lasten te dragen en kwijt te raken.” Wanneer we te maken krijgen met tegenspoed, verwarring en ongerechtigheid, kan „niets minder dan de leiding van de Heilige Geest ons daar veilig doorheen brengen,” heeft president Marion G. Romney eens gezegd. En ongeacht de moeilijkheden die we onder ogen zien, „geeft de Heilige Geest iedereen die Hem volgt vrede en rust” (zie *De ster* van augustus 1980).

Wanneer we de influisteringen van de Heilige Geest gewaar worden en volgen, leren we onze echtgenote met aanmoedigingen door een moeilijke tijd heen te helpen — en ons huwelijk wordt daardoor versterkt in plaats van bedreigd. „Van alle ingrediënten die een zegen voor een huwelijk kunnen zijn,” heeft ouderling James E. Faust eens gezegd, „is er wel één die in het bijzonder verrijkt, die meer dan alle andere ertoe bijdraagt dat man en vrouw op een waarachtige, heilige en geestelijke manier worden verbonden. En dat is de aanwezigheid van het goddelijke in het huwelijk . . . De kern van een waarachtig geluk in het huwelijk ligt in de aanwezigheid van het heilige en het

goddelijke en het kunnen plukken van de vruchten daarvan. Geestelijk eenheid is het anker.” (Oktoberconferentie 1977.)

De bisschop besloot met te zeggen: „Het begrijpen en toepassen van de beginselen en verordeningen van het evangelie lost nog niet al onze moeilijkheden op. Maar geloof, bekering, doop en de gave van de Heilige Geest kunnen er veel toe bijdragen om er iets aan te doen. Als we deze beginselen in ons leven toepassen zullen ons gevoel van eigenwaarde en ons vermogen om tegenspoed onder ogen te zien aanzienlijk versterkt worden. En als we die in ons huwelijk toepassen dan zal onze verhouding tot elkaar werkelijk bloeien.” □

Terry R. Baker, vader van acht kinderen, is jonge-mannenpresident in zijn wijk Friendswood (Texas). Hij is indertijd gepromoveerd op een proefschrift over gezinsverhoudingen.

Laten we er eens over praten

Als u dit artikel „*Hoe evangelie-waarden het gevoel van eigenwaarde in het huwelijk versterken*” gelezen hebt, wilt u misschien enkele van deze ideeën en vragen met uw man of vrouw bespreken.

1. Waarom is een gevoel van eigenwaarde zo belangrijk voor een geslaagd huwelijk?
2. Hoe kan „geloof in Jezus Christus” ons tot geloof in onszelf brengen?
3. Bespreek: „Door bekering gaan wij onszelf in een helder licht zien. Daardoor kunnen we ophouden met onszelf te bedriegen door anderen de schuld van onze eigen fouten te geven.”
4. Bespreek de vrucht van de Geest die een ieder geschonken kan worden die zijn doopverbond nakomt en de invloed van de Heilige Geest verkrijgt. (Zie Gal. 5:22-23.) Hoe kan deze vrucht een huwelijk versterken?

Zuivere gedachten, een rein leven

We leven in ongekende tijden. Zij die geregeld de Schriften bestuderen herkennen de tekenen des tijds en dat de profetieën van de oude profeten in vervulling zijn gegaan of thans in vervulling gaan. We leven in de tijd die aan de wederkomst van de Heiland vooraf gaat. Ik ben voor mijzelf, als lid van de presiderende bisschop, eens nagegaan hoe de kerk zich op velerlei gebied ontwikkelde. In de zeventiger jaren, bijvoorbeeld, zette de kerk zo'n tweeduizend kerkgebouwen neer. Dat gebeurde dus in een tijdsbestek van tien jaar. Maar in 1981 en 1982, in twee jaar tijd dus, bouwden wij nogeens bijna tweeduizend kerken. En op het ogenblik zijn er meer dan duizend in aanbouw. U heeft natuurlijk gelezen over de tempels die de laatste tijd zijn ingewijd; in 1983 alleen al waren heter zes. Ik neem aan dat in de komende twee jaren er zeker vijf of zes tempels, ergens in de wereld, zullen worden ingewijd. Zoals u weet is het grote

werk dat in het millennium gaat worden gedaan, het tempelwerk. Het lijkt me zo toe, dat we nu bezig zijn ons daarop voor te bereiden.

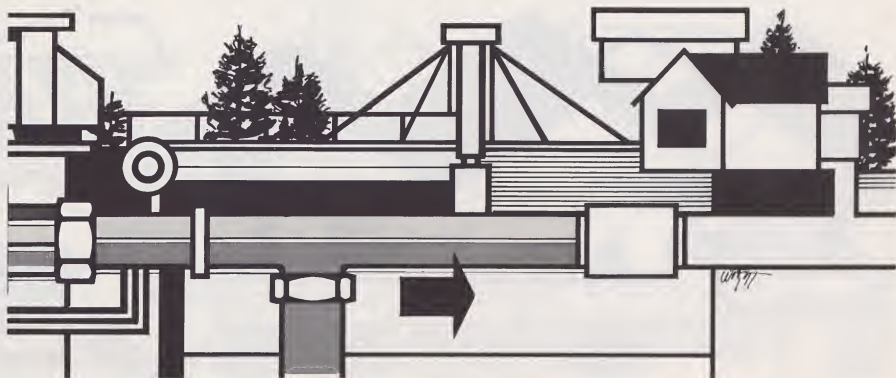
Maar toch, hoewel er in deze tijd dus veel geweldige dingen tot stand worden gebracht, is dit ook een gevaarlijke tijd. 't Is een tijd waarin men meer dan ooit op zijn hoede moet zijn. Een tijd om waakzaam te zijn, omdat juist in deze tijd „het hart der mensen zal bezwijken“ (LV 45:26.) Dit is de tijd waarin zelfs de uitverkorenen worden verleid. Dit is de tijd waarin sommigen niet de moed hebben om voor het goede op te komen. Dit is de tijd waarin sommigen zelfvoldaan worden en het niet zo nauw meer met de evangeliebeginzelen nemen. Dit is de tijd waarin velen wel voor zichzelf uitmaken welke geboden zij verkiezen na te leven en welke niet. Dit is de tijd waarin de satan sluw is dan ooit, waarin hij meer succes heeft dan ooit tevoren en vele van ons in de val lokt, soms zelfs zonder dat we

daar iets van merken. Dit is een tijd van beproeving voor ons allemaal.

De ladder van geloof en getuigenis

Ondanks dit alles is er toch hoop. Ik ben ervan overtuigd dat een geest van openbaring ons ten dienste staat om ons door onze beproevingen heen te leiden. Mag ik u op één ding wijzen wanneer u uw eigen beproevingen onder ogen moet zien: u kunt iedere moeilijkheid overwinnen als u op de Geest bent afgestemd. Ik wil u niet het idee geven dat zij die op de Geest zijn afgestemd geen moeilijkheden te verwerken krijgen. Dat zal iedereen. Maar wanneer u op de Geest bent afgestemd kunt u elke situatie aan. Als dat niet zo is dan loopt, afhankelijk van de vraag in hoeverre u niet afgestemd bent, de situatie u uit de hand en verliest u uw kalmte.

Iedereen ervaart de kracht van het ge-

*Zij die geregeld
de Schriften bestuderen
herkennen de tekenen
des tijds.*

tuigenis anders. We hebben niet allemaal een even sterk geloof en getuigenis. Er zijn er die ongewoon sterk zijn in geestelijke aangelegenheden. Anderen kunnen hoger of lager op de geestelijke ladder staan. Soms laten we de moed weleens een beetje zakken als onze kracht en ons geloof niet zo groot als die van een ander lijken te zijn. Soms hebben we het gevoel niet zo belangrijk, niet zo bekwaam te zijn als een ander. Mag ik mijn idee hierover geven: Ik geloof dat het helemaal niet zo belangrijk is waar u precies op die ladder van geloof en getuigenis staat, maar wel of u op die ladder beklimt danwel afdaalt. Er zijn veel grootse en fijne mensen bij wie zich een getuigenis begint te ontwikkelen. Zij staan nog onder op de onderste sporten, maar zij gaan naar boven, en dat is het belangrijkste. Er zijn ook anderen die al flink hoog op de ladder zijn gekomen maar die beginnen af te zwakken, die in hun geloof terug beginnen te glijden. Dat verontrust me. Daar maak ik me zorgen over.

Deze groei is een proces waarin geloof en getuigenis toenemen en versterkt worden. Het is een louterings-, een heiligingsproces. Wanneer sommigen van ons nu wellicht op hun zegeningen zitten te wachten, laten we dan

nog eens aan het volgende beginsel denken. Moroni heeft ons in het boek van Ether iets geleerd dat we te vaak vergeten. Er zijn er die constant op gebeurtenissen zitten te wachten. Zij zitten maar op zegeningen te wachten, zonder enig begrip voor wat deze grote profeet ons in feite geleerd heeft. Hij heeft ons geleerd dat wij eerst werkelijk moeten tonen geloof te hebben en dat ons geloof eerst op de proef gesteld moet worden; daarna komen de zegeningen. Moroni leert ons dat wij geen zegeningen ontvangen om ons geloof te versterken; wij ontvangen zegeningen doordat wij geloof getoond hebben (zie Ether 12). De getrouwen worden gezegend met het eeuwige leven.

Het reinigen van onze gedachten is van alles overheersend belang voor het opbouwen van geloof en het heiligingsproces. President George Q. Cannon, een vroegere raadgever in het Eerste Presidium, heeft eens gezegd:

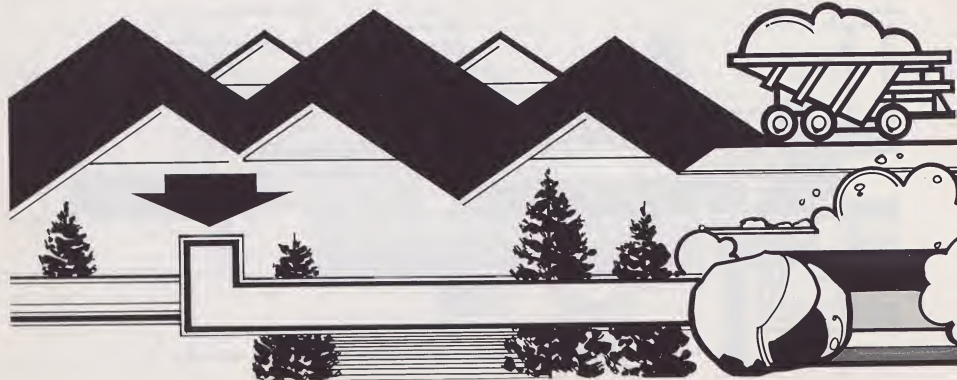
„Wanneer een mens zijn gedachten rein houdt, is hij ook rein in zijn gedrag; maar als hij zijn brein toestaat onbeperkt over kwaad en verboden vormen van bevrediging te denken, dan zal het niet lang duren voordat hij zijn hand naar deze verleidelijke maar zo bedrieglijke vrucht uitsteekt. Als de verleider de citadel van het hart eenmaal genomen heeft, is hij enorm machtig, en is er geen zinnig woord meer van te zeggen over de dwaasheden en misdaden die het ongelukkige slachtoffer nog kan begaan.” (George Q. Cannon, *Gospel Truth*, deel 2, samensteller Gerald L. Newquist, Salt Lake City: Deseret Book Company, 1974, blz. 200.)

De vernietigende macht van satan wordt steeds effectiever in zijn onophoudelijke jacht op het hart en verstand van mannen en vrouwen overal. Velen van de elite in 's Heren leger zijn op een schijnbaar onschuldige manier tot gewoonten gebracht die hun nu in een wurggreep hebben. Ik vrees dat veel leden veel minder effectief en veel onvollediger met zichzelf zijn dan zij konden of zouden zijn, als zij niet zo bezocht waren. Velen onder u zouden het slachtoffer kunnen zijn en er zelfs geen erg in hebben.

De reservoirs van Arizona

In het oosten van midden Arizona liggen een aantal hoge, vaak met sneeuw bedekte bergen. Wij noemen ze de Witte Bergen. Van deze bron ontspringen de meeste rivieren waarmee in de agrarische en huishoudelijke behoeften in de valleien van midden Arizona wordt voorzien. Het water voor inwoners van de stad Phoenix komt voornamelijk uit deze bergen. 's Winters zijn de bergen met een meters dikke sneeuwlaag bedekt. De stromen die hier ontstaan zijn koel en helder, het water is heerlijk en gezond. Het water stroomt kilometers ver onvervuild de bergellingen af, door de valleien om tenslotte opgevangen te worden in grote reservoirs die gebouwd zijn voor het bewaren van water in geval van droogte.

Er bevinden zich in oost Arizona ook rijke ertslagen die al jaren ontgonnen worden; koper is één van de voorname metalen die daar gewonnen

worden. Sommige riviertjes die in de Witte Bergen ontspringen, lopen door de mijngebieden; het water daaruit wordt in de smelterijen voor de koperwinning gebruikt. Het schadelijke afvalwater komt soms weer terug in de rivier. Het water verkleurt daardoor en is niet meer als drinkwater te gebruiken. Ook dit water komt uiteindelijk in de grote reservoirs.

In sommige seizoenen zijn er wolkbreuken in de bergen, stroomopwaarts van de dam. Deze stormen maken grond los, rukken takken af en soms zelfs bomen uit. Dit wordt dan door de rivier meegenomen naar de reservoirs.

Deze reservoirs houden alles vast wat er maar instroomt: het koele, heldere en heerlijke water dat rechtstreeks uit dat glinsterende pak sneeuw komt, maar ook dat vervuilde water uit de industriegebieden met het bruine modderwater dat er na een zomerse onweersbui in stroomt. Dat hoopt zich allemaal achter die grote betonnen dammen op.

Een deel van het water dat achter die dam ligt wordt door meer dan een miljoen mensen voor huishoudelijke doeleinden gebruikt. Uiteraard is dit water, als gevolg van de vervuiling, niet zonder meer te drinken, zodat het eerst door een filtersysteem moet worden gevoerd.

Eerst gaat het door grote roosters en netten waarin bladeren, takken en dood gedierte achterblijven. Daarna gaat het door steeds fijnere filtersystemen waarmee andere schadelijke bestanddelen uit het water worden gehaald. Uiteindelijk stroomt het water,

na een zorgvuldige behandeling en controle, de waterleiding van de verschillende steden in en is het, door de volledige zuivering, geschikt voor gebruik door de mensen in de vallei.

Verontreiniging van ons geweten

Toen wij hier op aarde geboren werden, waren onze gedachten rein, aangenaam en zuiver, nog niet door schadelijke vervuiling aangetast. In onze kinderjaren was ons brein nog vrij van ongerechtigheid en ongezonde gedachten. Wij zijn onschuldig en de schadelijke invloed van satan kan zich op ons nog niet doen gelden. Ons brein, dat ook net als een reusachtig reservoir is, heeft het vermogen om alles waar het mee gevoed wordt, op te nemen: goed of slecht, zowel rechtschapen gedachten en ervaringen als vuil en afval.

In ons leven komen wij mogelijk in aanraking met smerige en vulgaire praat, plaatjes, boeken, grapjes en taal, of zien we televisieprogramma's, video's of films die helemaal niet geschikt voor ons zijn. Ons brein neemt het echter allemaal op. Het heeft het vermogen om op te nemen wat we het ook maar geven. Ongelukkig genoeg houdt ons brein alles wat we het geven ook vast, soms voor altijd.

Het vergt een heel, heel lange tijd om een brein dat door slechte gedachten is verontreinigd, weer te zuiveren. Soms kan onze geest zo verontreinigd zijn, dat deze niet bij machte is een geestelijke kracht voor ons en onze familie te zijn, laat staan voor de mensheid in het

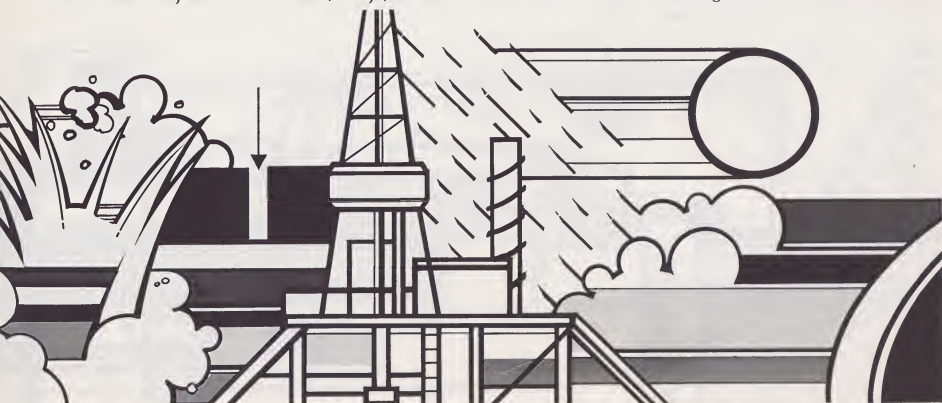
algemeen. Eenmaal in die toestand werkt ons brein niet helder en correct meer. Ons werkt lijkt ons te overstelpen. Het wordt steeds moeilijker om alledaagse problemen op te lossen. We beslissen vaak op heel onzekere feiten. Wij zeggen en doen dingen waar we anders niet over gepiekerd zouden hebben. Kortom, het gaat niet zo best met ons.

Stop de aanvoer van rommel

We moeten twee dingen doen om deze ongezonde situatie te vermijden. Ten eerste moeten wij deze stroom van ongezonde en onfrisse ervaringen en gedachten een halt toeroepen. Slechte daden volgen op slechte gedachten, en slechte gedachten komen voort uit vulgaire praat, grapjes en talloze andere satanische produkten.

Vulgariteit manifesteert zich op vele manieren. We leven in een maatschappij waarin grofheid en vulgariteit in gedragingen en uitdrukkingen als heel normaal worden aanvaard, voor sommigen zelfs een soort levensstijl zijn. Ouderling Boyd K. Packer heeft eens gezegd: „De realiteit van grofheid is nog geen reden om deze ook te accepteren. . .” (Algemene conferentie van oktober 1967.)

Wij zijn het slachtoffer van slechte gewoonten. Er zijn ook slachtoffers die tot de misleidende gedachte zijn gekomen dat een heilige dat ook best kan doen, die het idee hebben dat de invloed daarvan niet zo ernstig is. Ik geloof dat sommigen zijn misleid door te denken dat vulgariteit alleen maar zo nu en dan

„Ik ben ervan overtuigd dat een geest van openbaring ons ten dienste staat om ons door onze beproevingen heen te leiden.“

voorkomt, wanneer iemand ruwe of aanstootgevende taal gebruikt. Vulgariteit is echter niet zo zeldzaam als het zou moeten zijn. Deze wordt gevoed door steeds maar vulgaire en smerige dingen mee te maken.

We kunnen vulgariteit op twee manieren beschouwen: ten eerste, als een voortvloeiende uit een persoonlijke zwakte; ten tweede als een bijdrage tot persoonlijke zwakte. Sommigen tonen, of geven blijk van een zekere zwakte wanneer zij grapjes maken of verhalen vertellen over het lichaam en de verschillende functies ervan; wanneer zij grappen, of dubbelzinnige opmerkingen maken over vrouwen of meisjes; waarbij zij achteloos met heilige dingen omspringen. Wanneer iemand grof over lichaamsdelen of seksuele zaken spreekt is dat zeker vulgair. Maar al te vaak wordt door priesterschapsdragers ordinare taal, zelfs schuttingtaal, gebezigd. Dit gebeurt zelfs ook maar al te vaak door de zusters. Zulke uitdrukkingen proberen we dan te rechtvaardigen met het excuus boos te zijn. Dit is helemaal verkeerd. Dit komt regelrecht van de satan; hij is de bron. Niemand hoeft ooit te vloeken of grove taal te gebruiken.

Sommigen dragen tot deze persoon-

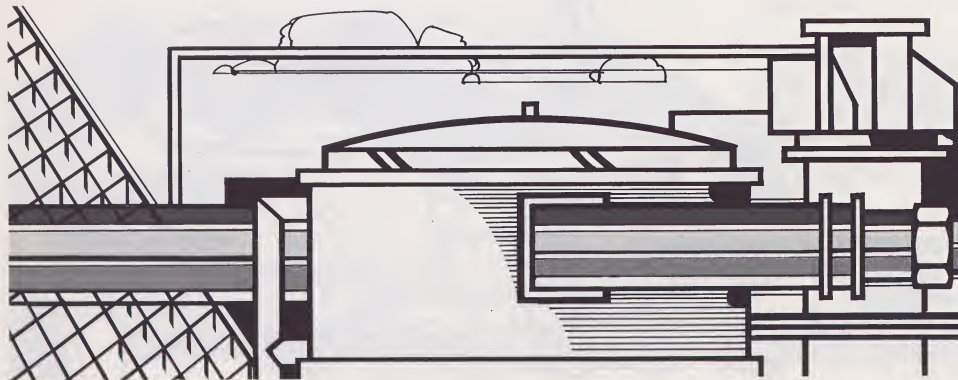
lijke zwakte nog het nodige bij door smerige tijdschriften te lezen, onwelvoeglijke films, televisieprogramma's of video's te zien of door in een groep te blijven hangen waarin onkuise gesprekken worden gevoerd. Zelfs echtparen maken wel grappen over seksuele aangelegenheden. Elk van dit soort ervaringen zal welke geest ook verzwakken, waardoor deze steeds minder in staat is om „de brandende pijlen van de boze“ (Ef. 6:16) te weerstaan.

Welnu mijn broeders en zusters, hoed u voor „vrijdenkers“. Hun subtiele invloed kan ontwapenend en vernietigend zijn. Ongeacht wat anderen doen, behoren wij geen prikkelende films te gaan zien of er zelfs maar over te praten. Mijd ze zoals u de pest zou mijden. Een goede film met maar een beetje pornografie of vulgariteit is geen goede film. Vermijd pornografische blaadjes of plaatjes of muziek — en ik smeek u werkelijk, wees vooral voorzichtig met muziek — of het doorvertellen van smerige grappen of grove verhalen.

Zo af en toe dienen wij onszelf af te vragen: „In wiens leger strijd ik? Wiens gevechtlinie verdedig ik, die van de satan of die van de Heiland?“ Wij behoren bij de één of de ander en, of we dat nu leuk vinden of niet, ons doen en laten geeft duidelijk aan in wiens loopgraven wij staan. Heeft u de moed om tijdens de vertoning van een zedekwetende film of video weg te lopen? Of blijft u kijken, luisteren en dat allemaal in u opnemen onder het voorwendsel: „Dit is gauw voorbij,“ of „Iedereen

doet het toch; het is vast wel een aanvaardbare vorm van ontspanning?“ Heeft u de moed om televisieprogramma's en videobanden vol prikkelende conversatie over seks en zelfs zichtbare seksuele handelingen buiten de deur te houden? Naar mijn gevoel vormen die bekende dagelijkse of wekelijkse televisieseries („soapopera's“) een reëel en subtiel gevaar. Zij geven zo'n uitvoerig beeld van de generatie in zeden en in het huwelijk. Heeft u er de laatste tijd weleens over nagedacht hoe effectief deze programma's zijn in het aantasten van zelfs de sterkste geesten? Wij moeten onszelf niet met afval voeden! We worden wat wij denken; we denken over wat we horen en zien.

Laten we samen even een testje doen. Tracht uzelf eens voor te stellen hoe hoog u staat op die ladder waar we het net over hebben gehad, die ladder van geloof en getuigenis. Zoals ik al eerder gezegd heb, maakt het niet uit hoe hoog of laag u op die ladder staat; waar het om gaat is waar u heen gaat. Neem nu eens aan dat u vanavond een film of programma gaat zien waarin kennelijk over seks gesproken zal worden, maar waarin zeker van een zedelijk verval gesproken wordt. Wanneer u naar dat programma kijkt dan stapt u uw geest, geloof ik, ongeacht hoe hoog u op die ladder staat, een klein stukje naar beneden als het programma afgelopen is; een klein stukje maar — niet veel, maar toch een stukje. Of neem eens aan dat u vanmiddag een ongepast verhaal heeft doorverteld; weer stapt uw geest een klein stukje naar beneden.

Telkens wanneer u een dergelijke ervaring opdoet zakt uw geest weer een heel klein stukje verder naar beneden. Bij het bestuderen van kerkelijke rechtbankgevallen in de loop der jaren, heb ik bemerkt dat de ellende die in het leven van een mens voorkomt, niet zo maar ineens ontstaat. Deze groeit heel langzaam, stapje voor stapje. Nu wil ik niet beweren dat wanneer u in een film onzedelijke dingen ziet gebeuren, uzelf meteen tot onzedelijkheid vervalt. Bij sommigen gebeurt dat echter op den duur wel. Maar dit weet ik wel: uw geestelijke kracht binnen in u wordt langzaam maar zeker steeds meer verdund en dat mist op den duur zijn uitwerking niet, zelfs al zult u zich nimmer aan een onzedelijke handeling schuldig maken. Telkens wanneer u wat van deze rommel in uw brein opneemt wordt uw rechtschapenheid en uw vermogen om goed te doen, om helder te denken en juiste beslissingen te nemen, wat verdund.

Maak het reservoir van uw brein schoon

Aannemend dat u die vloed van rommel hebt gestopt (niet verminderd, maar gestopt), moet u in, de tweede plaats, een filtersysteem ontwikkelen waarmee het grote reservoir van uw brein kan worden gezuiverd, zodat de gedachten die eraan ontspruiten weer zuiver en geschikt voor gebruik, en een zegen voor anderen zijn. De doelmatigheid van uw filtersysteem hangt af van uw levensstijl. De mate waarin u zelf en anderen kunt helpen hangt ge-

heel af van de reinheid van uw geest. Natuurlijk kunt u systematisch veel taken die u in de kerk zijn opgedragen verrichten, zoals lesgeven in een zondagsschool, ZHV of priesterschap; het opmaken van een rapport of leiden van een vergadering, enzovoort. Doch tegen zijn uw geest op de juiste manier is afgestemd, en u bij uw spreken, onderwijzen en handelen door de Heilige Geest laat leiden, zult u weinig van eeuwige waarde bereiken.

Het ontdoen van de geest van alle onreinheid is geen gecompliceerd geheim. Het begint elke ochtend met een gebed en eindigt elke avond met een gebed. Dat is de belangrijkste stap in het hele proces. Het kan een eenvoudig gebed zijn waarin u om de kracht vraagt om slechte gewoonten af te leren, of waarin u vraagt om een afkeer van zonden te krijgen. Het is goed daarbij te bedenken dat niet elk gebed dezelfde dag, of zelfs de volgende dag, al verhoord wordt. Daar gaat soms een lange tijd overheen. Maar ik heb al honderden wonderen zien gebeuren waar deze stap inderdaad genomen werd. Waar deze stap niet genomen is, wordt voortdurend met frustaties, verdriet, ondoelmatigheid en wanhoop gekampt. Als u het al eens geprobeerd, maar weer opgegeven hebt, smeek ik u het nog eens en nog eens en nog eens te proberen. Wanneer u echt volhoudt zal de Heer u zeker niet aan uw lot overlaten.

Door een dagelijks bestuderen van de Schriften kunt u tot een verdere verrijning van uw filtersysteem, en tot een grotere mate van geestelijke wasdom

*„In wiens leger strijd ik? Wiens
gevechtlinie verdedig ik, die
van de satan of die van de
Heiland?”*

komen. Uw schriftstudie behoeft niet lang te duren, maar moet wel elke dag gedaan worden. Als ik u was zou ik vanavond beginnen met in de Schriften te lezen, en nooit meer een dag voorbij laten gaan zonder daarin gelezen te hebben, al is het maar voor een paar minuten. Zij die de Schriften regelmatig bestuderen hebben de belofte dat zij in toenemende mate inspiratie zullen ontvangen.

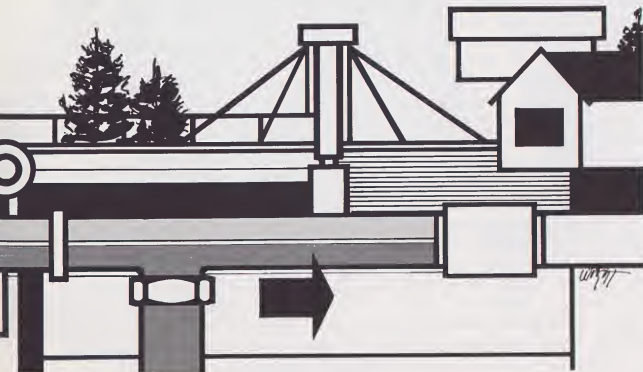
Ga verder het reinigen van uw geest door iets goeds voor iemand te doen; iets dat hij of zij helemaal niet verwacht. Laat het iets eenvoudigs zijn, maar doe het dagelijks. Het hoeft alleen maar een vrolijke groet te zijn, dagelijks een kort telefoontje naar een vriend of vriendin die aan huis gebonden is, een bejaarde in een rolstoel even mee naar buiten nemen, een attent briefje schrijven aan iemand die ziek is of juist een vriend of vriendin verloren heeft. Het kan zelfs het opruimen van je vuile kleren zijn waarmee je een ouder, echtgenote, of kamergenoot, die dit helemaal niet verwacht, een groot plezier kunt doen. Zoals we in de Schriften zien is een waar discipel van de Heiland in de eerste plaats een dienaar voor anderen.

Ontvang, wanneer dat nodig is, de zegen die verbonden is aan het bekennen van een zekere schuld. Er zijn er teveel die met inwendige schuldgevoelens rondlopen doordat zij zich nimmer bekeerd hebben van gemaakte fouten. Het bekennen van een fout is een deel van het bekeringsproces. Als u misschien in die situatie verkeert dan smeek ik u nog vandaag, voordat de zon is ondergegaan, naar uw bisschop te gaan.

En tenslotte, kies een gebod uit waar u nog steeds moeite mee hebt en gehoorzaam het; geef het een eerlijke kans een zegen in uw leven te worden.

Het reinigen van de geest

Denk er dus goed aan: stop eerst de toevloed van vervuilde gedachten; wees veel kieskeuriger in uw keuze van

ervaringen waar u het grote reservoir van uw brein mee voedt. Ten tweede, ontwikkel een effectief filtersysteem waarmee u uw geest van alle onreinheden ontdoet en geheel reinigt. Laat uw geest een machtige invloed ten goede worden. Spiritualiteit komt voort uit ware rechtschapenheid; het is geen gift die verkregen wordt zonder er iets voor te doen. En wanneer u geestelijk op de juiste manier bent afgestemd kunt u elk probleem aan en kunt u geheiligd worden.

Ik getuig tot u dat de Heiland aan het hoofd van dit werk staat, dit werk waar u en ik verantwoordelijk voor zijn. Tevens bid ik dat elk van ons getrouwd zal zijn in alles dat ons is toevertrouwd. Want de Heer heeft gezegd: „Daarom, o gij, die in de dienst van God begeeft, zie toe, dat gij Hem met geheel uw hart, macht, verstand en sterkte dient, opdat gij ten laatste dage onberispelijk voor God moogt staan.” (LV 4:2.)

Zuivere gedachten is één van de geheimen voor een gelukkig en productief leven, en voor de eeuwige beloning van een liefdevolle Vader in de hemel.

Laten we er eens over praten

Nadat u „*Zuivere gedachten, een rein leven*” elk voor zich of als gezin hebt gelezen zou u de volgende vragen en gedachten met elkaar kunnen bespreken.

1. Wat zijn de potentiële „breinvervuilers” in uw leven? Wat kunt u eraan doen om hun invloed in uw denken te elimineren?
2. Evalueer het geestelijke niveau waar u thans staat. Ga na wat de zwakheden zijn die „een verwatering van uw geestelijke kracht” zouden kunnen veroorzaken.
3. Ga na wat u meer in het bijzonder kunt doen om uw geestelijk niveau omhoog te brengen, daarbij wel bedenken dat „spiritualiteit voortkomt uit ware rechtschapenheid”.

Mijn zusje, een zending en ik

Tory C. Anderson

„Voor sommige mensen is een zending reusachtig, bisschop, maar niet voor mij. Ik ben er met de zendingen op uit geweest en alles wat we bereikten was dat we enige mensen hielpen hun frustraties te luchten door hun de deur in ons gezicht te laten dichtgooien. Er was er ook nog één die ons een bierblikje naar het hoofd smeet. Wat schiet je daar nu mee op? Als u het mij vraagt, bisschop, bewijs ik de wereld veel meer een dienst door mijn opleiding af te maken en dokter te worden. Bovendien zou ik, als ik nu op zending zou gaan, ook mijn beurs kwijtraken.”

De bisschop hoorde mij rustig aan. Ik begrijp eigenlijk niet hoe hij daar zo kalm bij kon blijven, want hij had dit verhaal al twee maal eerder gehoord. Hij liet zich alleen maar wat achterover in zijn stoel zakken, zuchtte een beetje en zei toen heel gemoedelijk: „Je bent koppig, hè? Wel, ik heb mijn best gedaan je te laten begrijpen hoe belangrijk een zending is, maar de beslissing ligt uiteindelijk bij jezelf en het schijnt dat je die genomen hebt. Mocht je nog van gedachte veranderen,” voegde hij daar met een glimlachje aan toe, „dan zeg je me het wel, nietwaar?” „Als er iets is dat mij van gedachte kan doen veranderen bent u de eerste die het hoort.”

Toen ik naar buiten kwam zag ik mijn vriend Ted onder een boom midden op het grasveldje voor de kerk zitten. Ik liep op hem toe en ging naast hem zitten. Een tijdje zeiden we geen van tweeën wat totdat Ted ineens zei: „Wel, wat is er gebeurd?”

„We staken allebei hetzelfde bekende verhaaltje af. Hij zei me hem te laten weten wanneer ik eens van gedachten

mocht veranderen,” voegde ik er grinnekend aan toe. „Misschien doe je dat ook nog wel.”

„O, kom nou Ted. Je kent me toch wel beter. Er is niets dat me van gedachten kan doen veranderen.”

„Nou, ik weet anders wel dat de bisschop soms behoorlijk geïnspireerd is.” „We zullen zien,” zei ik vol vertrouwen. „Kom, laten we naar huis gaan.”

De vroege lente was nog wat koel, maar het was heerlijk hoe die wind door mijn haar woei. De bloeiende ahornen langs de straat lieten we onderweg weer één voor één achter ons.

Ted en ik waren samen opgegroeid. We woonden in dezelfde straat, een paar huizen van elkaar af. Hij had juist kortgeleden besloten dat hij op zending wilde gaan. Hij zou kort na de eindexamens vertrekken, en dat was al over een paar maanden. Ik had er wel de smoor in dat we op de universiteit nu niet samen een kamer zouden delen, zoals wij aanvankelijk van plan waren.

Toen wij bij Teds huis waren aangekomen, gingen we even op de treden van het trapje naar de warande zitten.

„Hé Ted,” zei ik, „heb je geen zin om na het eten mee naar de beek te gaan en te kijken of er al waterslangetjes zijn, net zoals we vroeger altijd deden?”

„Daar zou ik wel zin in hebben, maar na het eten ga ik op huisonderwijs.” „Nou, dan zie ik je morgen wel op school.” Ik liep in looppas naar huis en kwam net op tijd de keuken binnen om het „amen” te horen van de zegenbede voor het eten. Mijn vader en moeder en mijn zusje begroetten me alle drie toen ik ging zitten. Ik wist wel dat zij heel benieuwd waren hoe mijn gesprek met de

bisschop was afgelopen. Ik had er natuurlijk wel van tevoren met mijn ouders over gesproken. Zij hadden mij altijd heel sterk aangemoedigd om op zending te gaan maar zij hadden er altijd bij gezegd dat de beslissing geheel aan mij was. Om te voorkomen dat zij mij nu aan tafel moeilijke vragen gingen stellen, maakte ik een opmerking over moeders kookkunst en hoe ik die zou missen wanneer ik eenmaal op de universiteit zat. Ik wist wel dat zij het naar vonden en teleurgesteld waren, maar de bisschop had beslist gelijk toen hij zei dat ik koppig was.

Na tafel hielp ik moeder met de afwas. Door het keukenraam kon ik de hooivelden en de daarachterliggende beek zien. Het zag er buiten zo plezierig uit dat ik besloot toch zelf maar naar de beek te wandelen, al kon Ted niet meegaan. Toen we met de afwas klaar waren verkleedde ik me vlug en begon ik mijn wandeling door de lege hooivelden. De zon scheen warm op mijn rug en de lucht voelde heerlijk koel en zuiver aan. Ik voelde me helemaal behagelijk. Bij de beek gekomen ging ik op mijn buik in het lange gras liggen. De oever waar ik lag was ongeveer een meter hoger dan het water van de beek en was behoorlijk afgekald. Ik lag daar heerlijk in de zon te bakken en naar de verlaten roep van de treurende duiven te luisteren. Het gekabbel van het water deed alle gedachten aan een zending en de bisschop verdwijnen. Ik was mijn oorspronkelijk idee om langs de beek naar waterslangetjes te zoeken al helemaal vergeten, en bijna in slaap gevallen toen ik iets glibberigs en nats langs mijn been in mijn broekspijp voelde kruipen. Nu weet ik uiteraard wel dat het niet erg mannelijk staat om te schreeuwen, maar ik ben nu eenmaal geen held en sprong met een gil overeind. De afgekaldde oever zakte in en ik viel in de beek. Het water was vreselijk koud. Ik wilde de waterslangetjes niet tot last zijn en waadde dus vlug weer naar de kant en klom tegen de oever op. Tot mijn verbazing zag ik daar een meisje van ongeveer mijn leeftijd staan die met een bezorgde blik op haar gezicht naar me stond te kijken. „Heb je je bezeerd? Hier, trek mijn jasje aan. Je moet wel steenkoud zijn.“

Met enige aarzeling nam ik het jasje aan en sloeg het om me heen en ging vervolgens in de zon zitten om wat van de schrik te bekomen en te drogen.

„Ik hoop dat je me wilt vergeven. Het was niet mijn bedoeling je zo te laten schrikken.“

Door mijn verbaasde blik kreeg zij blijkbaar het idee dat ik niet begreep waar ze het over had en daarom verklaarde zij nog verder:

„Ik zag je liggen en wou een praatje met je maken, maar ik wist niet zeker of je lag te slapen, daarom raakte ik je been even aan met deze rietstengel die ik uit de beek had gehaald. Nou, je was wel wakker,“ gielde ze.

Ik kleurde een beetje. „Ik dacht dat het een slang was; daar zit het hier vol mee weet je. Wie ben jij eigenlijk?“

„Ik ben Susan Ward. Mijn vader en ik zijn gisteren in dat huis met die rode bakstenen, ongeveer een kilometer verderop, komen wonen.“

„Jij alleen met je vader?“

„Mijn moeder is een paar maanden geleden in een auto-ongeluk omgekomen. In ons oude huis waren teveel herinneringen aan haar, daarom zijn we verhuisd.“

„Dat spijt me,“ zei ik. Zo zaten we enige ogenblikken stil naast elkaar. Ik gooid e een paar steentjes in de beek en veranderde toen van onderwerp.

„Zit jij ook op de middelbare school?“

„Ja, ik zit in de derde klas. Ik maak me een beetje zenuwachtig omdat ik morgen voor het eerst naar school moet. Ik ken er niemand.“

„Dat begrijp ik.“ Ik dacht even na en zei toen: „Ik wil niet voorbarig zijn, maar ik wil je best morgen komen halen en je je klassen op school laten zien.“ Daar voegde ik wel aan toe: „Vertel alleen niet aan iedereen hoe we elkaar ontmoet hebben.“

Zij glimlachte. „Dat zou leuk zijn, en ik zal niets zeggen.“

„Goed, dan kom ik je om acht uur halen.“

Zo zaten we nog wat te praten en toen besloot ik, omdat ik nogal zat te rillen, maar naar huis te gaan en me te verkleeden. We zeiden elkaar dus goedendag en gingen elk ons weegs.

Mijn ouders kwamen er niet zo gemakkelijk achter hoe ik zo nat en modderig was geworden. Toen zij eindelijk de waarheid uit me gewrongen hadden moesten ze er wel smakelijk om lachen.

Toen ik wat later die avond in bed lag te lezen kwam mijn zusje op haar tenen mijn kamer in. „Hallo Chad.“ „Hallo Sara, waarom slaap jij nog niet?“

Sara is acht. Zij heeft lichtblond haar en blauwe ogen. Wij kunnen het erg goed met elkaar vinden.

„Ik kon niet in slaap komen; en ik wil met je praten.”

„Zo, waarover?”

„Ben je niet verkouden geworden door in die beek te vallen?”

„Nee hoor, ik voel me best.”

Sara speelde met haar tenen. Toen keek ze te aan en vroeg: „Hoe ziet Susan er uit?”

Ik leunde eens achterover en dacht even na; ik probeerde me voor te stellen hoe ze er ook al weer uitzag.

„Wel, Susan is veel kleiner dan ik. Ze heeft kort bruin haar, met wat roodachtig er in. Ze heeft grote, bruine ogen en een grappig klein neusje.”

„Zo te horen ziet ze er wel leuk uit.”

„Dat doet ze. Ze is nogal bijdehand ook,” voegde ik daar bedachtzaam aan toe.

„Is Susan een mormoon?”

„Dat denk ik niet.”

„Ga jij haar dan bekeren?”

Sara keek me recht aan toen ze dat vroeg. Ik geloof niet dat ik mij nog minder op mijn gemak zou hebben gevoeld als een algemene autoriteit me die vraag zou hebben gesteld.

„Uh, misschien wel. Waarom denk jij dat Susan belangstelling voor de kerk zou hebben?” Ik probeerde Sara op haar nummer te zetten, net zoals ze net bij mij had gedaan, maar haar antwoord kwam snel en eerlijk.

„Denk jij niet dat zij net zo graag voor eeuwig met haar familie en onze Hemelse Vader wil wonen als ze dat kon, net zoals jij en ik?”

Nu had mijn bisschop mij alle soorten redenen gegeven waarom ik op zending zou moeten gaan en ik had altijd een goed excuus gevonden, maar nu het van mijn zusje kwam zat ik met een mond vol tanden. Alles wat ik kon zeggen was: „Ja, dat zal wel.”

„Wel, ik ben moe, ik ga nu maar eens slapen.” Zij omhelsde mij even en verdwenen toen naar haar eigen kamer.

Je kunt het gerust aan mijn zusje overlaten mijn geweten een por te geven. Op haar eigen eenvoudige manier had zij eens laten horen hoe belangrijk zendingswerk was. Die nacht sliep ik niet zo best.

Ik haalde Susan de volgende morgen wat vroeg op zodat ik tijd genoeg had om haar te laten zien waar haar klassen waren. Voor scheikunde bleek zij in de

zelfde klas als ik te zitten. Het laatste uur van de dag heb ik seminarie in het seminariegebouw aan de overkant van de school. Susan had me daar na afloop blijbaar uit zien komen, want toen ik met haar naar huis wandelde vroeg zij me wat voor klas ik in dat gebouw had. Ik vertelde haar dat het de seminarieklas was, een klas voor godsdienstonderwijs van mijn kerk. Terwijl ik haar dat vertelde dacht ik meteen weer aan mijn gesprekje met Sara de vorige avond en dacht toen: „Nu kan ik erachter komen of Susan iets over onze kerk wil weten.” Ik had even wat tijd nodig om moed te verzamelen maar tenslotte vroeg ik haar: „Heb jij enige belangstelling voor godsdienst?”

Susan verstijfde een beetje op die vraag. Kort antwoordde ze: „Nee, helemaal niet. Ik geloofde wel in God, tot Hij mijn moeder wegnam. Nu geloof ik er niet meer in.”

Ik was er verlegen mee en durfde niets meer te zeggen. Iedere keer als ik probeer het evangelie te prediken worden de mensen kwaad. Maar goed dat ik niet op zending ga, dacht ik.

Een weekje ging ik nog door met iedere dag Susan op te halen en met haar op te lopen naar school. Toen had zij inmiddels een paar vriendinnen en die namen het van me over. Daarna zag ik Susan niet veel meer, behalve dan tijdens de scheikundeles. Wij werkten samen in het scheikundelab, en hadden daarin veel plezier met elkaar. Zij herinnerde me vaak aan de slang en de beek. Ik kon dat gesprek over godsdienst maar niet uit mijn hoofd zetten, maar ik sprak er nooit meer over.

Niet zolang na dat korte gesprekje vroeg Sara me of ik Susan al iets over de kerk had verteld. Ik vertelde haar wat er was gebeurd in de hoop dat zij met die poging wel tevreden gesteld zou zijn. Maar alles wat ze zei was: „Je hebt het gewoon verkeerd aangepakt.”

Het irriteerde me een beetje dat Sara blijbaar dacht het beter te weten dan ik. „Laat me dan maar eens zien hoe jij dat zou doen,” zei ik.

„Goed,” zei ze en liep naar de telefoon. „Zeg me haar nummer, dan zal ik het je laten zien.”

Haar ernst verraste me volkomen. „Helemaal niet, vertel me alleen maar hoe jij dat doen zou.”

„Je bent alleen maar een bange haas,” zei ze beschuldigend en stampvoette de kamer uit. Ik wilde eigenlijk nog wat

bekvechten, maar ik wist dat zij gelijk had. Ik was een bange haas.

Ongeveer drie weken voor de uitslag van de eindexamens besloten Ted en ik een feestje bij ons thuis te organiseren. We nodigden tien vrienden uit en zeiden hun dat zij zelf een vriendinnetje moesten meemenen. Het kostte mij nogal wat moeite een inviteetje te vinden. Ik had een paar meisjes van de wijk gebeld maar waren die avond bezet. Zonder dat ik het wist zat mijn zusje buiten de deur te luisteren naar hoe ik een inviteetje probeerde te krijgen. Na mijn tweede mislukking stak zij haar hoofd om de deur en zei: „Waarom vraag je Susan niet?”

Meestal geef ik Sara een uitbrander als zij mijn telefoongesprekken af luistert, maar dit keer trof haar opmerking doel. „Ja, dat zou ik kunnen doen.”

„Toe dan. Dan kun je misschien nog eens met haar over de kerk praten.”

„Sara, het gaat om een feestje, niet om een zondagsschoolklas.”

„Maar je weet maar nooit wat voor onderwerp er nogeens op tafel komt . . .”

Ik onderbrak haar door te zeggen: „Dat kan wel zijn, maar ik wil niet dat je haar iets over godsdienst zegt, tenzij zij erom vraagt. Goed?” Ik zei dat omdat ik wel wist dat Susan daar toch niet naar zou vragen.

„Goed hoor,” zei mijn zusje, terwijl zij haar schouders ophaalde.

Ik vertrouwde haar niet helemaal.

Ik belde Susan op en was blij te horen dat zij graag zou komen.

De avond van het feestje brak aan en al mijn vrienden kwamen met hun vriendinnen opdagen. Wij hadden eerst een barbecue in de achtertuin en gingen daarna in de huiskamer wat spelletjes doen. Na de spelletjes ging Susan met een paar meisjes naar de keuken om wat versnaperingen klaar te maken. Als gastheer ging ik even later kijken of ze alles wat zij nodig hadden ook hadden kunnen vinden. In de keuken zag ik dat alle meisjes met de versnaperingen bezig waren, behalve Susan. „Waar is Susan?” vroeg ik. „Ik geloof dat zij met je zusje in de voorkamer zit,” antwoordde één van de meisjes.

„O, nee toch,” dacht ik terwijl ik naar de voorkamer liep. Maar jawel hoor, daar zat Susan naast mijn zusje die daar in haar pyjama zat. Zij hadden het grote boek over de tempels op hun schoot. Ik

keek naar mijn zusje met een gezicht van „jij zult er van lusten“, toen Susan heel ernstig zei: „Ik vroeg je zusje wat dat geborduurd prentje aan de muur waar ‘gezinnen zijn eeuwig’ op staat betekende, en zij laat me net deze tempels zien en is bezig me te vertellen hoe gezinnen eeuwig kunnen zijn.”

Susan glimlachte eens naar me.

„Jouw zusje vertelde me dat ik eenmaal weer bij mijn moeder kan zijn. Is dat zo?”

„Ja, dat is zo,” stamelde ik.

Susan zat daar stilletjes in gedachten en ik stond me stilletjes af te vragen wat ik nu moest zeggen toen Sara geluidloos tegen me zei: „De zendelingen.”

Ik weet niet goed meer hoe ik het voor elkaar kreeg maar ik hoorde de woorden als vanzelf uit mijn mond rollen: „Zou je morgenavond langs willen komen om eens naar twee jongemannen te luisteren die je een hoop meer kunnen vertellen over eeuwige gezinnen?”

Ik zette me schrap om weer een weigering in ontvangst te nemen, maar Susan riep opgewonden uit: „Ja, nou

graag, en mag mijn vader dan ook mee komen?”

Ik was gewoon te geschokt om nog iets te kunnen zeggen, maar mijn zusje zei meteen: „Natuurlijk, dat zou fijn zijn!” Ik kon gewoon niet geloven dat dit echt, werkelijk gebeurde. Ik herinner me niet meer wat er verder die avond allemaal gebeurd is, behalve dat, toen ik weer thuiskwam nadat ik Susan naar huis had gebracht, ik Sara slapend in mijn bed vond. Ik tilde haar voorzichtig op en bracht haar naar haar eigen kamer. Toen ik haar toedekte moest ik aan de tekst denken: „Wanneer gij . . . niet wordt als de kinderen, zult gij het Koninkrijk der hemelen voorzeker niet binnengaan.” (Matt. 18:3.) Ik zou Sara eigenlijk wel wakker willen maken en haar vertellen dat het me speet dat ik zo bang was geweest om een zending te worden, maar inplaats daarvan gaf ik haar een kus op haar wang en ging toen weer naar mijn eigen kamer.

Drie weken na hun eerste gesprek met de zendelingen werden Susan en haar vader gedoopt. Het was mijn eer

en voorrecht om Susan te dopen en mijn vader doopte haar vader. In die drie weken veranderde er heel veel in mij. Ik geloof dat toen de Geest Susan en haar vader bekeerde, Hij ook het nodige met mij deed. Het duurde nog tot het moment dat ik het getuigenis van Susans vader na diens doop hoorde, voordat ik helemaal veranderd was. Hij zei onder meer: „Ik had miljonair kunnen worden, of beroemd kunnen worden, maar er had niets mooiers kunnen gebeuren dan de volheid van het evangelie van Jezus Christus te verkrijgen en te weten dat ik de mogelijkheid heb om voor eeuwig met onze Hemelse Vader en ons gezin te wonen.”

Toen begreep ik dat 18 maanden op zending meer goed doen dan 50 jaar als dokter. Na het slotgebed kwam mijn zusje naar mij toe, omhelsde me en zei toen: „Zendingswerk is het wel waard hè?”

Een traan rolde langs mijn wang terwijl ik ja knikte. Toen zei ik: „Laten we kijken waar de bisschop is. Ik moet hem iets vertellen.” □

Vliegtuig verongelukt

Ik weet niet hoelang ik had geslapen, maar toen ik plotseling wakker werd, werd ons tweemotorige toestel door elkaar geschud door turbulentie, terwijl de eens heldere nacht meer bewolkt was. Toen ik naar Mike, de piloot, keek, kon ik de bezorgdheid van zijn gezicht aflezen. Hij was doende de knoppen bij te stellen en de verschillende instrumenten te controleren. Het ritmische geluid van de motoren was veranderd in een disharmonie die mij, zelfs met mijn beperkte vliegervaring, onangenaam aandeelde. Ik wist dat niet alles goed was. Een tweede blik op Mike's gezicht bevestigde mijn vrees.

Mike riep de verkeerstoren van Salt Lake City op en vertelde dat we druk en hoogte verloren. Ik zei niets. Op dat moment maakte ik me geen grote zorgen. Ik stond mijn gedachten niet toe te overwegen dat we misschien echt in gevaar verkeerden. Mike sprak weer over de radio met de verkeerstoren van Salt Lake City: „Zeg maar dat we te maken hebben met ijsvorming op de carburateur,” zei hij. „We vallen als een rotsblok.”

Ik voelde een golf adrenaline door me heen stromen. Sliep ik misschien nog. Ik voelde me verdoofd, maar het onafgebroken schudden, samen met de zakkende cijfers van de hoogtemeter, overtuigden mij er weldra van dat dit alles behalve een droom was.

Mike en ik waren eerder die avond van Las Vegas (Nevada) vertrokken om naar Salt Lake City terug te keren. We waren op zakenreis geweest naar Phoenix (Arizona). Nadat het toestel tot een hoogte van 4.500 meter was gestegen, ontspande ik me en dacht hoe blij ik was deze zakenreis achter de rug te hebben en hoe heerlijk het zou zijn mijn vrouw, Karin, te verrassen, daar ze mij pas vrijdagochtend thuis verwachtte.

Mike en ik hadden al vaak samen ge-

vlogen. Hij was een goede vriend en een zeer gedegen en voorzichtig piloot. Ik voelde me dus op mijn gemak toen ik mij erop voorbereide van de vlucht naar Salt Lake City te genieten. Ik merkte op hoe schitterend de nachtelijke hemel was. Ik voelde me dicht bij God terwijl ik naar de aarde keek daar beneden en zijn scheppingen hoog in de lucht aanschouwde.

Ik had me vaak afgevraagd hoe het mogelijk was dat God al zijn scheppingen indachtig kon zijn. Hoe kon Hij de gebeden van al zijn kinderen horen en van ieder van hen houden? Die gedachte, gepaard aan het ritmische geluid van de motor, hadden mij in slaap gewiegd. Maar nu was ik alles behalve slaperig. Ik keek met stijgende ongerustheid toe hoe Mike vocht om de macht over het toestel terug te krijgen.

Het werd allengs duidelijker dat we niet in staat zouden zijn een veilig plek te bereiken voor onze landing. We verloren snel hoogte boven de bergen. We konden niets ontwaren buiten en hoorde slechts het alarmsignaal dat aangaf dat onze vliesgnsnelheid gevaarlijk was afgenomen. Er kwam een gevoel van hulpeloosheid over me heen dat onmogelijk te beschrijven is.

Ik werd me plotseling van de kille realiteit gewaar dat de wetten van de natuur, van de zwaartekracht en van de aerodynamica geen aanzien des persoons kennen. De natuurelementen houden geen rekening met wat eerlijk of niet eerlijk is, of het feit dat het leven van familie en geliefden op dramatische wijze veranderd zou worden als Mike en ik omkwamen. Ik vroeg Mike of er enige kans was om Salt Lake City te bereiken. „Nee,” zei hij, „we storten neer.” Hij voegde eraan toe dat we niets zouden merken, we zouden op slag dood zijn.

Ik heb me vaker afgevraagd waar mensen aan denken wanneer de dood

onafwendbaar is. Ik vroeg me af of hun leven in een flits aan hen voorbijging. Ik vroeg me af of er een gevoel van paniek was.

Mijn gedachten waren bij mijn gezin. Het gezicht van ieder van mijn 8 kinderen verscheen in mijn geheugen als op een scherm — zeven geweldige zonen en één enkel meisje. Hoe kan dit gebeuren? Zij hadden hun vader nodig. Ik had hen nodig. Ik dacht aan mijn nietsvermoedende vrouw, die sterk zou zijn maar onnoemelijk verdrietig. Mijn smart was voor haar en de eenzaamheid die zij zou voelen. Ik zag mijn lieve moeder voor me en voelde haar smart. Ik stelde me voor hoe mijn vader iedereen zou proberen te troosten. Ik herinner me het wonderlijk en zelfs verras-

send te vinden dat ik geen angst of paniek voelde wat mezelf betrof, maar eerder het leed van hen die achter zouden blijven. Ik dacht aan nog niet be-

reikte doelen en nog niet vervulde beloften. Al deze gedachten en nog veel meer gingen in enkele seconden door mij heen, alsof de tijd even stilstond om mij de gelegenheid te geven ze te danken.

Ik keek naar Mike en zag hoezeer hij zich inspande. Hij zei: „Bid voor ons, Steve!” Ik had al gebeden maar toen Mike mij erom vroeg, drong de gedachte zich nog krachtiger aan mij op dat al zijn opleiding en ervaring ons niet konden redden. Hij legde de verantwoordelijkheid op mijn schouders om een beroep te doen op de machten des hemels. Hij beseftte dat de enige die tussenbeide kon komen om ons lot af te wenden de Heer was. Mike kon slechts een instrument in zijn handen zijn.

Ik bad opnieuw, deze keer vuriger dan ik ooit tevoren gebeden had. Ik wist dat alleen God ons het leven kon schenken. Ik voelde mij gedrongen de macht van het priesterschap te hulp te roepen; al biddende gebood ik dus het toestel, door de macht van het heilig priesterschap om niet uitteen te vallen en ons te beschermen. Ik stond ietwat verbaasd over mijn eigen vernemtelijkheid, maar was mij bewust van een bevestigende gemoedsrust. Ik wist dat ik nu het benodigde geloof uit moest oefenen. We waren geen moment in paniek geraakt, nu waren we ons bewust van een troostende geest.

Toen ik klaar was met bidden en uit het raam keek, was er nog steeds geen zicht. Het geluid van de motoren was verergerd. We verloren hoogte in een onrustbarend tempo en het waarschuwingssignaal klonk nog steeds.

We stuurden een laatste radiobERICHT naar de verkeerstoren van Salt Lake City met onze positie en huidige hoogte. We kregen te horen dat we de veiligheids grens van dit gebied al lang gepasseerd waren. De toppen van de bergen rezen boven ons uit.

Mike vroeg of ik bang was. Ik antwoordde dat ik slechts verdriet voelde om Karin en de kinderen. Hij drukte eendere gevoelens uit over zijn gezin. We lieten elkaar ook weten hoezeer we elkaar waardeerden en van onze vriendschap genoten hadden. Toen wachtten we verder af.

Ik keek uit het raam naar enig teken van de grond en zag in het schijnsel van het knipperlicht aan het uiteinde van de vleugel, een gemene bergtop enkele meters onder ons. Het toestel helde

naar links. Mike bracht ons weer op een rechte koers en nu kon ik de grond zien. Ik schrok van onze snelheid. Wij waren maar enkele meters verwijderd van de klap.

Het volgende dat ik me herinner was het geluid en geweld waarmee het toestel de grond raakte. Een kolossale schok wierp mij naar voren; mijn voorhoofd sloeg ergens tegen aan, maar ik bleef bij zinnen en voelde geen pijn. Nu gleden we in de diepste duisternis verder. Het was alsof je geblinddoekt door een vreemd huis rende en ieder moment verwachtte ergens over te struikelen of tegen op te botsen.

Het glijden duurde voort. Hoelang kan het duren voor we tegen een rots, een boom, of een berg opbotsten? Ik verwachtte een tweede klap maar die bleef uit. In plaats daarvan kwam het toestel tot stilstand. Er volgde volslagen stilte.

We voelden een dringende noodzaak om het toestel te verlaten, bang dat er een ontploffing zou volgen. Ik maakte de deur open en we klauterden de duisternis in, van het toestel vandaan. Nu merkte ik dat ik gewond was. Ik bloedde hevig uit een snee op mijn voorhoofd, maar ik leefde! Ik wist dat de Heer ons had bewaard.

Mike had niets. Hij hield zich meteen bezig met mijn wond. Ik voelde hoe het bloed uit mijn hoofd stroomde en was mij bewust van pijn, maar op de een of andere manier deed deze geruststellend aan. Samen dankten wij onze Vader in de hemel voor ons leven.

Nadat hij de situatie had opgenomen, besloot Mike spoed te maken met het halen van hulp. Hij vreesde dat ik misschien inwendige bloedingen had, daar ik last had van dubbelzien; als dat waar was, moest er vlug worden ingegrepen. Nadat hij het toestel had nagekeken voor eventuele brandstoflekken, en zich ervan verzekerd had dat er geen gevaar was voor brand, hielp Mike me terug in het toestel en installeerde me met dekens en een slaapzak.

Ik had geen idee hoeveel bloed ik verloren had en durfde niet in slaap te vallen terwijl Mike weg was. Ik stelde mijn horloge in om mij om het kwartier wakker te maken, zodat ik bij bewustzijn zou blijven. Ik bedacht me dat ik mijn dagboek en een foto van mijn gezin in mijn aktetas had. Ik zocht de tas en haalde het dagboek eruit. Daarmee hield ik mijzelf wakker door steeds naar

de foto te kijken en ieder kwartier in het dagboek te schrijven. Mike was om halftwaalf vertrokken. De hele nacht maakte ik me ongerust over hem en bad dat hij veilig zou zijn.

Om ongeveer drie uur hoorde ik voor het eerst het geronk van de vleugtuigen die erop uit waren gestuurd om ons te zoeken, maar het was vijf uur voordat er een dicht genoeg bij het verongelukte toestel kwam om het licht van mijn zaklantaarn te zien. De piloot liet met een vleugelsignaal weten dat hij mij gezien had. Er was nu redding onderweg en Mike had vast en zeker hulp gevonden.

Het duurde nog vier uur voordat een reddingsbrigade en een helikopter ter plekke waren. Ze hadden geen enkel teken van Mike gehoord of gezien.

Het was pas om 11 uur 's ochtends dat hij een verkeersweg tegenkwam. Hij werd opgepikt en naar het ziekenhuis gebracht, waar wij een geweldig weerzinnen hadden. Hij had de hele nacht doorgelauterd en gerend in de hoop hulp te vinden en niet wetende hoe het met mij was. Het was een daad die getuigde van ware broederlijke en moed.

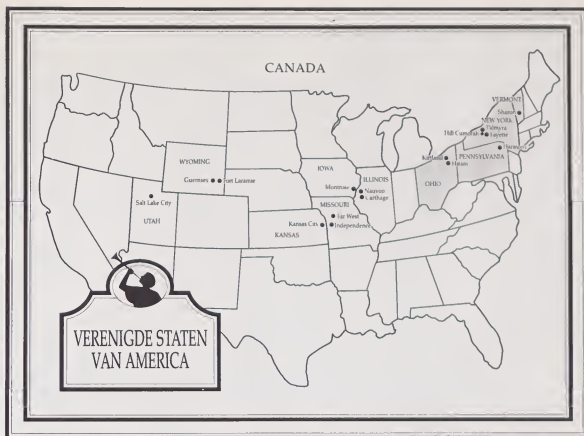
Sommige mensen zeggen dat we geboft hebben — één kans op een miljoen. Maar ik twijfel er niet aan dat het niets met bof te maken had. Wij dankten onze redding aan onze Hemelse Vader.

Ik heb me sindsdien afgevraagd waarom Hij tussenbeide kwam. Velen zijn onder gelijksoortige omstandigheden omgekomen. Ik weet zeker dat ook zij baden en graag wilden leven. Waarom zou de Heer speciaal ons in dachtig zijn? Ik heb die nacht dat ik in het verongelukte toestel lag te wachten veel over deze vraag nagedacht. Ik voelde daarbij de rustige verzekering dat onze levensduur door een grotere macht dan de onze wordt gemeten. Mike en ik hadden onze zending nog niet vervuld — wij waren niet aangewezen om te sterven. In de ongeveer tien uur voordat ik werd, dankte ik de Heer en beloofde Hem de gave van het leven te gebruiken, ten eerste om een zegen te zijn voor het leven van mijn vrouw en kinderen en ten tweede, om anderen te dienen waar en wanneer het Hem behaagt. □

Steven R. Affleck, hokeraadslid in de Ring van Utah is marketing consultant en vader van acht kinderen.

Hoe het er nu uitziet

Met de camera langs een aantal historische monumenten van de kerk

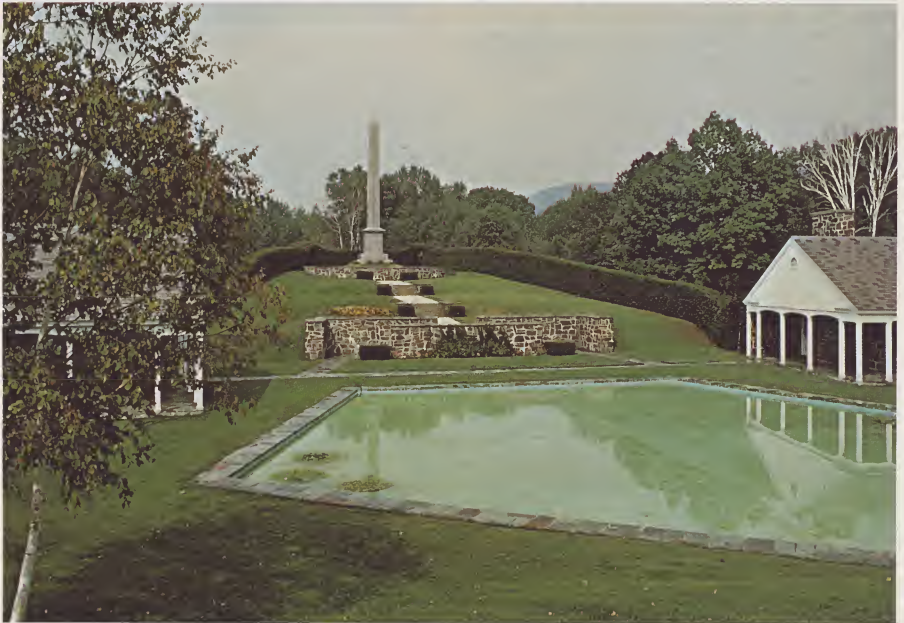
Te beginnen met dit nummer, brengt de *De Ster* een serie foto's met korte toelichting van historische monumenten van de kerk, die ons een beeld geven hoe deze er tegenwoordig uitzien. Onze tocht brengt ons langs gebieden die voor de groei en ontwikkeling van de kerk belangrijk zijn geweest, waar de heiligen hebben gewoond en waar de profeet Joseph Smith allemaal heeft vertoefd — en is gestorven. Dit

nummer geeft meer in het bijzonder beelden van de monumenten in New York, Pennsylvania, Vermont en Ohio. In de komende nummers zullen onze camera's het voetspoor volgen van de heiligen op hun trek door Missouri, Illinois en over de vlakten naar de Vallei van het Grote Zoutmeer. De foto's in dit nummer zijn genomen door Jed A. Clark en Longin Lonczynna jr.

Luchtfoto van de heuvel Cumorah (New York). Het monument op de heuvel Cumorah ligt in een boomgroep, links in het midden op

De foto. Het bezoekerscentrum van de kerk ligt rechts van de boomgroep onderaan de heuvel en een eindje van de verkeersweg af.

Boven: De hoofdstraat van Palmyra (New York), waar de eerste uitgave van het Boek van Mormon werd gedrukt in het gebouw met het witte dak in het midden van de foto. In dit gebouw, met twaalf ramen met wit geverfde kozijnen, bevond zich op de derde verdieping de drukkerij van Egbert B. Grandin. De handpers waar het

Boek van Mormon op werd gedrukt is nu eigendom van de kerk. **Onder:** Gezicht op het Joseph-Smithmonument te Sharon (Vermont); de twee gebouwen aan weerszijden van de vijver zijn het bezoekerscentrum en het onderkomen van de zendingen.

Linksboven: Een kort geleden gebouwd model van het huis van Peter Whitmer sr., in Fayette, Seneca County (New York) waar de kerk op 6 april 1830 werd gesticht. **Rechtsboven:** De leistenen grafsteen van het zontje van Joseph en Emma Smith is op een granieten monument aangebracht. Van hun negen kinderen zijn er vijf in hun kinderjaren gestorven. **Onder:** Luchtfoto van het gebied

rond Harmony Township (Pennsylvania); hier hebben de profet en Emma Smith een tijdlang gewoond en werd het grootste gedeelte van het Boek van Mormon vertaald; ook werden hier vijftien afdelingen van de Leer en Verbonden ontvangen. Hun huis lag links van het grijze parkeerterrein aan de rechterkant van de weg.

Boven: De zendingen wonen nu in de winkel van Newel K. Whitney te Kirtland (Ohio). Het was in 1823 gebouwd en heeft de profeet en zijn gezin meer dan een jaar onderdak verschaft. Brigham Young ontmoette Joseph Smith voor het eerst achter deze winkel toen de

laatste daar bezig was hout te hakken. **Onder:** In dit prachtige huis woonde Joseph Smith sr. met zijn vrouw Lucy Mack Smith gedurende hun laatste jaren in Kirtland (Ohio). Een deel van het prachtige houtwerk verkeert nog in goede staat.

Links: De tweede verdieping van de winkel van Newel K. Whitney te Kirtland (Ohio). De deur direct links geeft toegang tot de kamers waar het gezin Smith verbleef en de kamer waar Joseph waarschijnlijk zijn vertaalwerk heeft gedaan. Recht vooruit ziet men de kamer van de School der profeten waar grote geestelijke manifestaties hebben plaatsgevonden, waaronder het verschijnen van de Heiland. *Rechtsboven:* De vestibule van het huis van John Johnston te Hiram (Ohio); Joseph en Emma woonden hier in de tijd dat de profeet aan de nieuwe vertaling van de Bijbel werkte. Het was uit dit huis dat de profeet door een bende naar buiten werd gesleurd en met teer en kippenveren werd ingesmeerd. *Keerzijde:* Zicht op de tempel te Kirtland vanuit het oosten.

Mijn huisbezoekburen

Nonie Gilbert

Geïllustreerd door Dillien Marsh

Ik zou u graag een liefdesgeschiedenis willen vertellen. Ik ben geen lid van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen, maar de vrouwen van uw kerk beschouw ik als mijn zusters. Dit komt hoofdzakelijk door Leora Duke en Loraine Stoddard.

Kort nadat mijn man en ik, een paar jaar geleden, naar Farmington (Utah) waren verhuisd, kwamen die twee dames ons bezoeken. Als ik mij goed herinner zeiden zij, in één adem, zo ongeveer het volgende:

„Hallo! Wij zijn Loraine en Leora, uw burens en huisbezoeksters van de HLD-kerk. Wij zouden u graag maandelijks even willen opzoeken, met of zonder een geestelijke boodschap, net zoals u zelf wil — maar we zouden graag willen langskomen om te zien of alles met u en uw gezin goed is.“ Tot nu toe waren mijn ervaringen met wat voor bezoekende mormonen ook, niet al te best geweest. Waar ik nog jong, en zelfs wat onverdraagzaam was, had ik het gevoel dat mormonen star en agressief waren; vorige bezoeksters waren dan ook nooit gevraagd om noegens terug te komen.

En daar stonden nu zomaar ineens twee HLD-vrouwen voor mijn neus van wie de warmte, liefde, een bereidheid te aanvaarden zoals je bent en zorgzaamheid gewoonweg afstraalden. Iedereen kon zien dat zij het oprecht meenden. Ik begreep er niets van. Waarom zouden zij zich nu druk maken om mij of mijn gezin?

Maar Loraine en Leora deden dat klaarblijkelijk *wel*, want zij kwamen steeds weer terug. Ik verwachtte niet anders dan dat op den duur hun belangstelling wel zou verflauwen. Het was ook helemaal niet zo gemakkelijk voor hen om mij thuis te treffen. Ik had een nogal drukke en onvoorspelbare agenda. Maar door hun hardnekkige pogingen en de manier waarop zij mij volkomen accepteerden zoals ik was, begon ik naar hun bezoeken uit te zien.

Toen Leora en Loraine hun bezoeken begonnen was ik, zonder me dat eigenlijk te realiseren, een alcoholiste. Maandenlang baden zij met mij en voor mij om mij te helpen in mijn strijd om deze verslaving te overwinnen, hetgeen mij uiteindelijk gelukte. En zij zorgden er wel voor dat niemand anders door hun

toedoen, iets van mijn situatie aan de weet kwam.

Zonder commentaar of een oordeel te vellen verdroegen zij mijn gedragingen wanneer ik onder invloed was, mijn sigarettenrook, mijn onwelvoegelijke taal en mijn ideeën waar zij zeker wel aanstoot aan hadden kunnen nemen. Met veel liefde, die vast door God werd geïnspireerd, overwonnen zij mijn bekrompen ideeën over de mormonen. Ik begon mij als een volkomen geaccepteerd lid van mijn overwegend mormoonse buurt te voelen. Ik had burens en vriendinnen die toevallig ook mijn huisbezoeksters waren.

Was de manier waarop Loraine en Leora mij bij dat eerste bezoek, of bij welk volgend bezoek ook, benaderd hadden wat minder oprecht geweest, dan kan ik u verzekeren dat er geen volgend bezoek meer was geweest. Maar nimmer heb ik ooit het gevoel gehad dat zij alleen maar uit een soort plichtsgevoel bij mij kwamen. Het is nu al weer enkele jaren geleden dat Leora en Loraine mijn huisbezoeksters waren, en het is ook al weer jaren geleden dat ik die moeilijkheden met alcohol heb gehad. Maar de hulp van deze zusters bij mijn genezing zal eeuwig in mijn herinnering blijven. Zij zullen altijd mijn vriendinnen blijven.

Zij hebben mij nooit geoordeeld. Zij hebben mij nooit veroordeeld. Zij hebben mij nooit door roddelpraatjes verraden. Zij respecteerden altijd mijn verzoek om geen geestelijke boodschap te brengen en zij aanvaardden volkomen dat ik mij in een andere kerk gelukkig voelde.

Wat zij werkelijk hadden gedaan was mij liefhebben en mij accepteren.

Van Loraine en Leora heb ik geleerd verdraagzamer te worden. Ik ben blij dat ik van mijn gewoonte af ben om iedereen die ik ontmoet binnen zestig seconden te oordelen.

En zo kwam het dat ik, hoewel ik geen formele huisbezoekboodschap wilde horen, toch door hun voorbeeld de hogere lessen van liefde, verdraagzaamheid en accepteren heb geleerd. □

Nonie Gilbert, een free-lance schrijfster en moeder van vier kinderen, is Public Relations Director van de Utah Alcoholism Foundation.

